

*Załącznik nr 1 do uchwały nr .../2025 z dnia ... 2025 r. Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny*

2025

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027

Spis treści

Wykaz skrótów.....	2
1. Wstęp	3
2. Podstawa prawna Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2021-2027	4
3. Obszar realizacji ZIT	5
4. Synteza diagnozy obszaru ZIT	10
4.1 Wymiar społeczny	10
4.2 Wymiar gospodarczy	29
4.3 Wymiar przestrzenno-środowiskowy	32
4.4 Analiza SWOT.....	49
5. Wizja i cele strategii ZIT	58
5.1 Wizja Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	58
5.2 Opis celów rozwojowych strategii ZIT	60
5.2.1 Cel 1: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	60
5.2.2 Cel 2: Zrównoważony transport Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	61
5.2.3 Cel 3: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	61
5.2.4 Cel 4: Wspieranie kultury, dziedzictwa naturalnego i zrównoważonej turystyki Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	62
6. Wskaźniki realizacji strategii ZIT	64
6.1 Wskaźniki rezultatu	64
6.2 Wskaźniki produktu	65
7. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT	68
7.1 Tworzenie partnerstwa	68
7.2 Schemat Organizacji Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny	70
7.3 Zatwierdzanie i aktualizowanie Strategii ZIT	71
7.4 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	72
7.5 Opis procesu partycypacji społecznej	73
7.6 System wdrażania strategii, monitoring i ewaluacja.....	76
8. Spójność z unijnymi i krajowymi dokumentami strategicznymi	78
8.1 Dokumenty Unii Europejskiej oraz polityki spójności Unii Europejskiej 2021-2027	78
8.2 Dokumenty Krajowe	81
8.3 Dokumenty regionalne i lokalne	83
9. Lista projektów zintegrowanych strategii ZIT.....	85
9.1 Zasady wyboru oraz realizacji projektów.....	85
10. Plan finansowy i źródła finansowania	87
11. Spis tabel, rysunków i wykresów	131
Załącznik nr 1 – Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji społecznych projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2021-2027 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	132

Wykaz skrótów

B+R - Działalność badawcza i rozwojowa

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus

EZŁ/EGD - Europejski Zielony Ład (ang. European Green Deal)

FEM 2021-2027 - Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027

JCWP - Jednolita część wód powierzchniowych

JCWpd - Jednolita część wód podziemnych

JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego

KPM 2030 – Krajowa Polityka Miejska 2030

KPO – Krajowy Plan Odbudowy

KSRR 2030 – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

MOF – Miejski Obszar Funkcjonalny

OZE – Odnawialne Źródła Energii

P&R – Park & Ride

SAG – Strefa Aktywności Gospodarczej

SOF – Sądecki Obszar Funkcjonalny

SOR – Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

SRWM – Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

TEN-T - Transeuropejska sieć transportowa (ang. The Trans-European Transport Network)

UP – Umowa Partnerstwa

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1. Wstęp

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (Strategia ZIT) Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego jest dokumentem określającym koncepcję interwencji w ramach instrumentu ZIT oraz powiązanych z nim działań komplementarnych w perspektywie finansowej UE 2021-2027.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to forma współpracy, w ramach której partnerstwa miast i otaczających je gmin oraz władze województw będą wspólnie przeprowadzać projekty finansowane z Funduszy Europejskich. Istotą ZIT w nowej perspektywie na lata 2021-2027 jest realizacja projektów zintegrowanych, odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz zwiększanie wpływu miejskich obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań, wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności, które przyczynią się do rozwiązywania bądź zaspokajania potrzeb obszaru objętego ZIT.

Celem realizacji ZIT-ów jest:

- sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych miast (szczególnie miast wojewódzkich);
- promowanie partnerskiego modelu współpracy jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych;
- realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i ich obszarów funkcjonalnych (MOF);
- zwiększanie wpływu miast i ich obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań na ich obszarze w ramach polityki spójności.

ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w tym przypadku przyjęło formę stowarzyszenia JST.

Wszystkie działania realizowane w ramach ZIT podlegać będą zasadom horyzontalnym wynikającym z UP, ustawy wdrożeniowej oraz wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego do tej ustawy.

Podstawowym warunkiem dla realizacji inwestycji w formule ZIT jest posiadanie przez zainteresowane podmioty dokumentu strategicznego. Dokumentem tym jest Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

2. Podstawa prawna Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2021-2027

Podstawę prawną funkcjonowania związków ZIT oraz tworzenia i przyjęcia Strategii ZIT stanowią: **Rozporządzenie Parlament Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.** ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (art. 11, art. 28-30) oraz **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r.** w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (art. 9, art. 11).

Dokumenty wskazują na rozwiązywanie problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych poprzez wspieranie zintegrowanego rozwoju terytorialnego w oparciu o strategię terytorialną lub strategię rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, które koncentrują się na obszarach miejskich, w tym miejskich obszarach funkcjonalnych („zrównoważony rozwój obszarów miejskich”).

Istotnym dokumentem jest również Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce. W oparciu o zapisy załącznika nr 8 Instrumenty terytorialne mogą być zastosowane do realizacji działań wynikających ze strategii terytorialnych (dla ZIT i IIT). Bazą dla strategii terytorialnych mogą być też inne obowiązujące dokumenty strategiczne, które spełniają warunki wynikające z rozporządzenia ogólnego.

Na poziomie krajowym podstawę prawną Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych stanowi Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa). Zapisy art. 34 odnoszą się do zasad i warunków realizacji ZIT, w tym m.in. do form współpracy jednostek samorządu terytorialnego.

Zasięg geograficzny oraz możliwość realizacji ZIT na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego wynikają bezpośrednio z zapisów dokumentu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 (załącznik nr 2), Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” oraz uchwały nr 309/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 roku w sprawie zmiany zasięgu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Nowego Sącza.

3. Obszar realizacji ZIT

Sądecki Obszar Funkcjonalny leży w południowo-wschodniej Polsce, w południowej części województwa małopolskiego. Od południa graniczy z Republiką Słowacką (granica państwa), od wschodu z powiatem gorlickim, od północy z tarnowskim i brzeskim, a od zachodu z limanowskim i nowotarskim. Powierzchnia całkowita SOF wynosi 1 607,5 km², z czego większość zajmują tereny górskie i wyżynne (pogórza), a także doliny rzeczne Dunajca z jego głównymi dopływami – Popradem i Kamienicą. Rzeki te rozdzielają główne pasma górskie Sądeckizny – Beskid Sądecki, Beskid Niski i Beskid Wyspowy otaczające Kotlinę Sądecką z Nowym Sączem.

Rysunek 1. Zasięg Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego – Powiat nowosądecki i Miasto Nowy Sącz

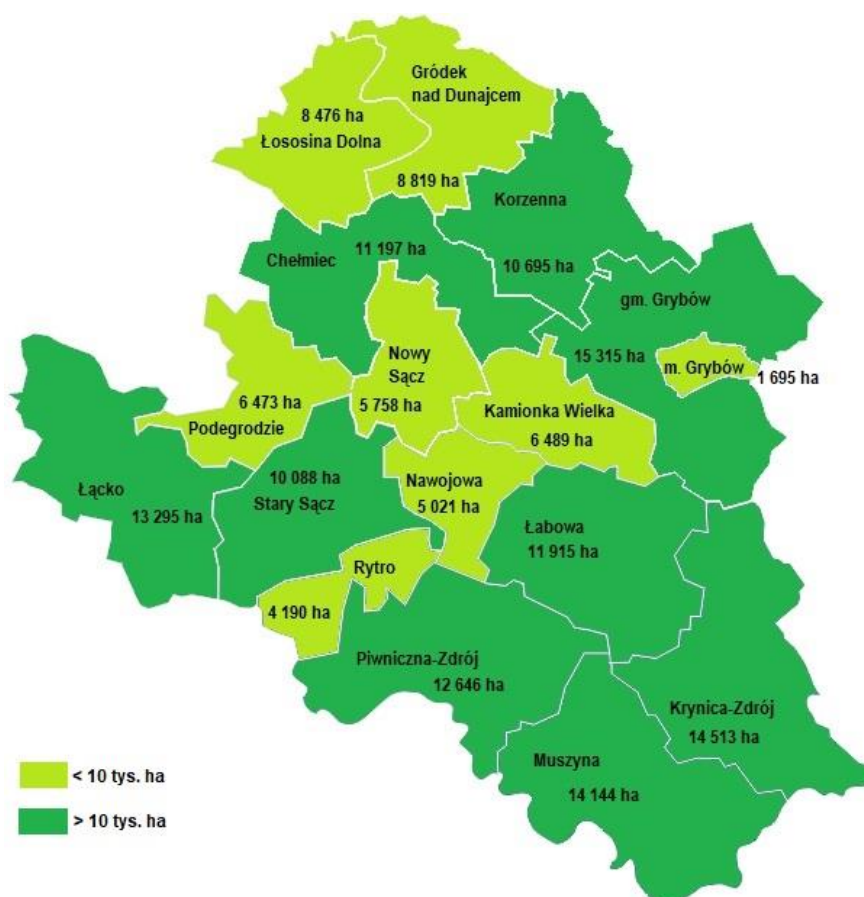

Źródło: https://bip.nowosadecki.pl/raport_o_stanie_powiatu_nowosade/raportu_o_stanie_powiatu_za_2020/

W skład Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego wchodzi następujące jednostki, tj.:

- Miasto Nowy Sącz
- Miasto Grybów
- Gmina Chełmiec
- Gmina Gródek nad Dunajcem
- Gmina Grybów
- Gmina Kamionka Wielka
- Gmina Korzenna
- Gmina Krynica-Zdrój
- Gmina Łabowa
- Gmina Łącko
- Gmina Łososina-Dolna
- Gmina Muszyna
- Gmina Nawojowa
- Gmina Piwniczna-Zdrój
- Gmina Podegrodzie
- Gmina Rytro
- Gmina Stary Sącz

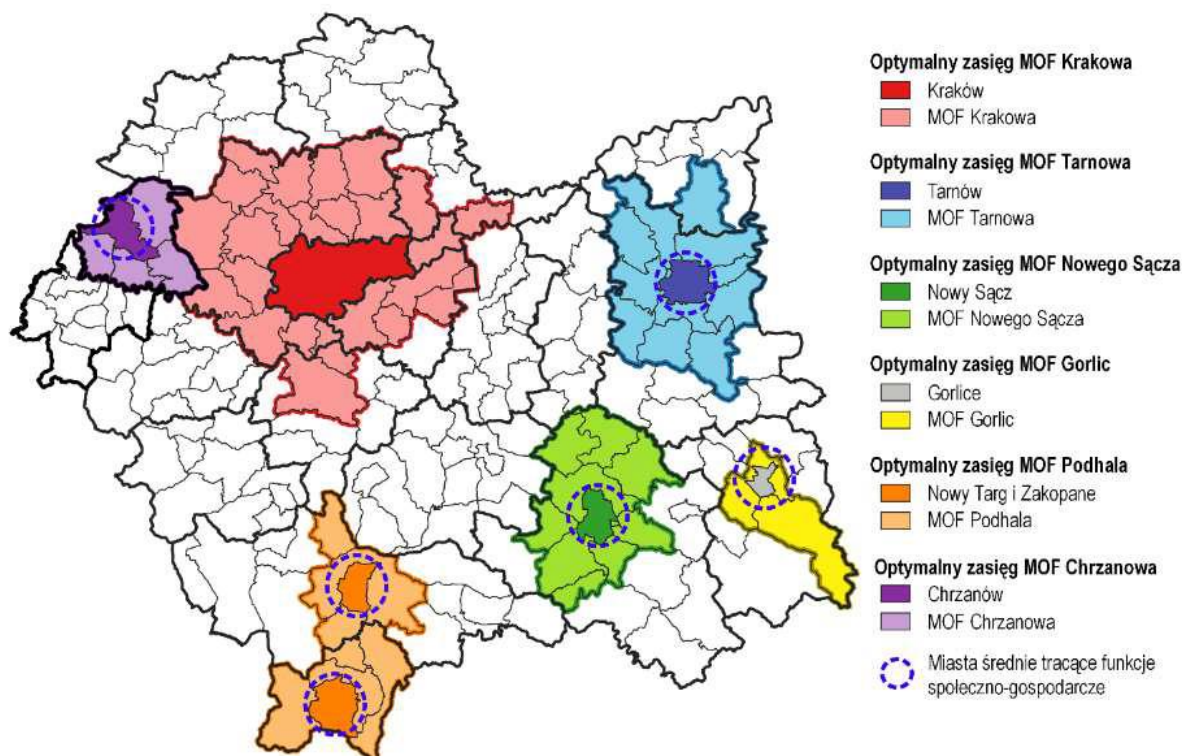
Rysunek 2. Powierzchnia poszczególnych jednostek administracyjnych SOF [ha]

Sądecki Obszar Funkcjonalny obejmuje łącznie 17 jednostek administracyjnych – 2 gminy miejskie, 4 gminy miejsko-wiejskie oraz 11 gmin wiejskich. Największą część terenu SOF zajmują gminy: Grybów, Krynica-Zdrój, Muszyna, Łącko, Piwniczna-Zdrój, Łabowa, Chełmiec oraz Korzenna. Całkowita powierzchnia MOF Nowego Sącza stanowi 10,6 % powierzchni województwa małopolskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 3. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce - proponowane zasięgi MOF

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2023 poz. 1273) przez obszar strategicznej interwencji zgodnie z art. 5. pkt. 6b rozumie się: określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. Na poziomie krajowym, w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) wyznaczono dwa główne typy terytoriów stanowiących obszary strategicznej interwencji państwa:

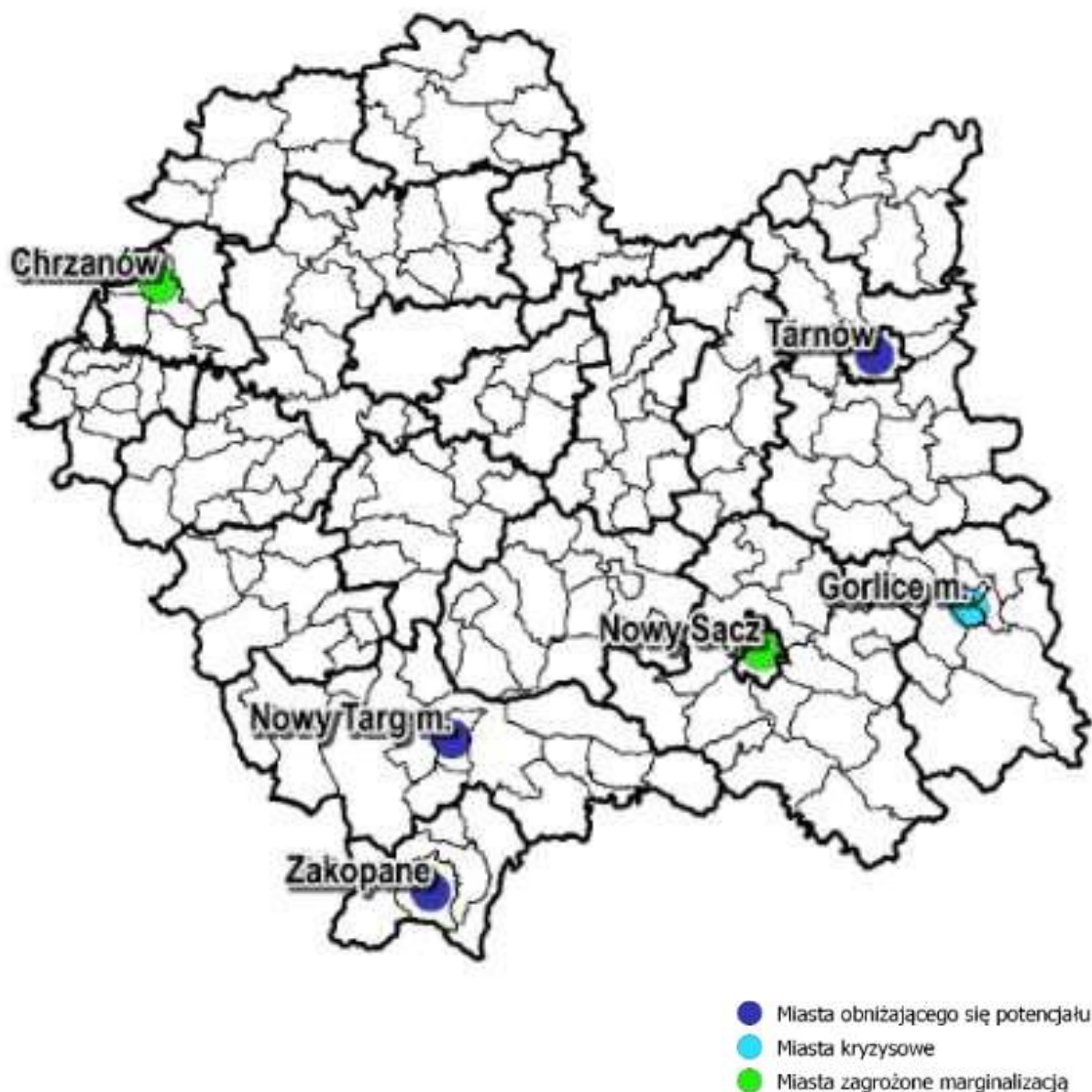
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Miasto Nowy Sącz, zostało zidentyfikowane jako jedno z 6 miast średnich Województwa Małopolskiego tracących funkcje społeczno-gospodarcze¹. W grupie tych miast występują niekorzystne tendencje związane z ich silnym różnicowaniem się, w tym osłabianiem ich znaczenia społeczno-gospodarczego oraz dysfunkcjach w zakresie powiązań pomiędzy nimi, jak też otoczeniem. Skutkuje to pogłębianiem się różnic rozwojowych w układach regionalnych i lokalnych. Zdefiniowane problemy rozwojowe

¹ Są to miasta powyżej 20 tys. mieszkańców z wyłączeniem miast wojewódzkich oraz mniejsze, z liczbą ludności pomiędzy 15-20 tys. mieszkańców będące stolicami powiatów. Kategoria miast średnich obejmuje miasta różnej wielkości, w których występuje trwanie funkcji w następujących obszarach: gospodarczych funkcji kontrolnych, przemysłowych, turystycznych, handlowych, kultury, dostępności do szkolnictwa wyższego oraz zagrożenia depopulacją, KSRR 2030.

objawiają się przede wszystkim spadkiem liczby ludności (szczególnie lepiej wykształconej w wieku produkcyjnym), starzeniem się populacji, nierównowagą popytowo-podażową na lokalnych rynkach pracy, utratą funkcji ekonomicznych (zmniejszanie się liczby siedzib dużych przedsiębiorstw, osłabianie bazy ekonomiczno-budżetowej samorządów) oraz niezadowalającą dostępnością transportową z innymi miastami i regionami (niska efektywność kosztów i czasu przejazdu).

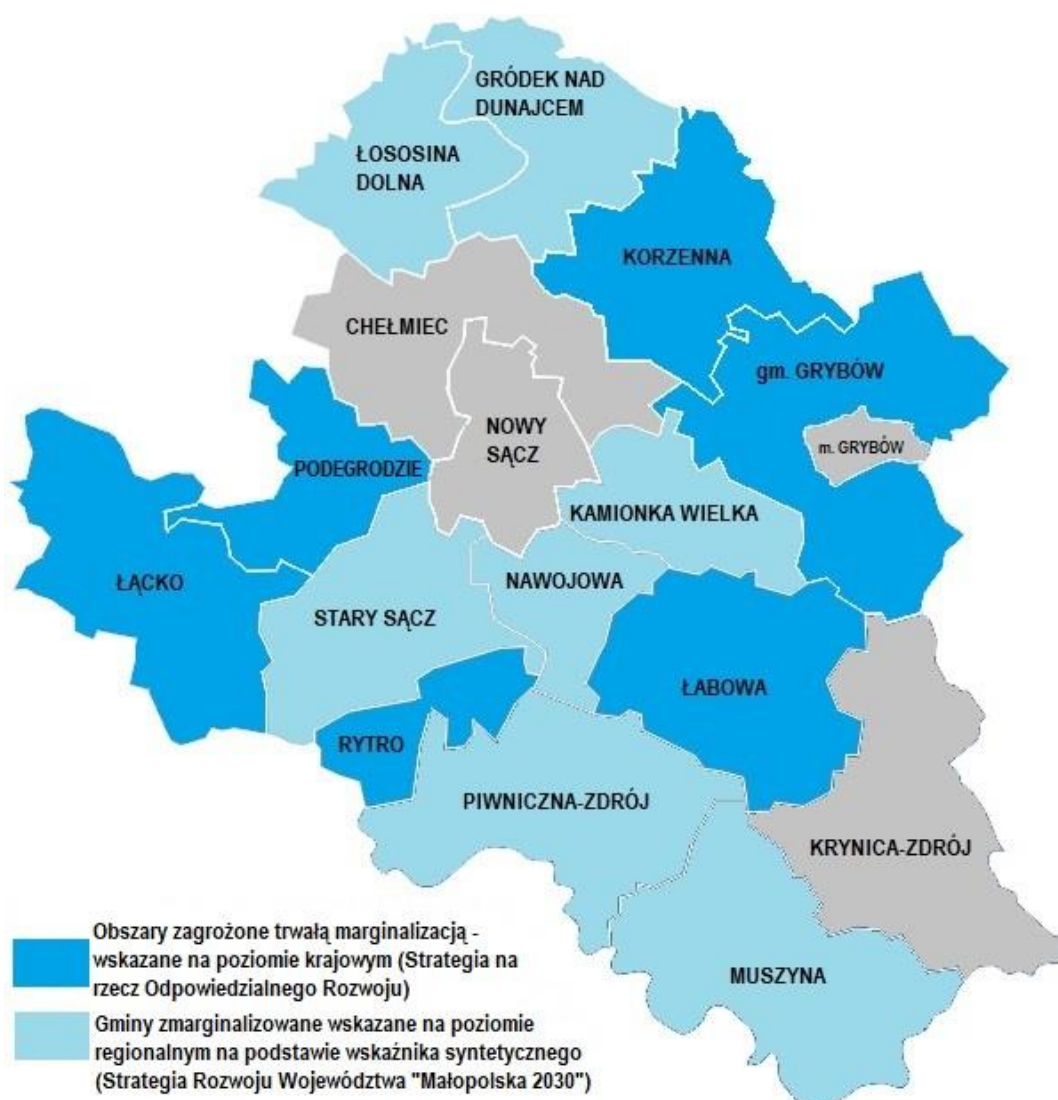
Rysunek 4. Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Część gmin MOF Nowego Sącza zostało zakwalifikowanych jako obszary zagrożone trwałą marginalizacją². Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją wspierane będą z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów. Sądecki Obszar Funkcjonalny został zidentyfikowany jako obszar interwencji w formule ZIT. MOF Nowego Sącza w SRW „Małopolska 2030” uznany został za obszar wzrostu, o wyjątkowych możliwościach rozwojowych. Poziom oraz czynniki wpływające na rozwój ośrodków miejskich należy rozpatrywać wspólnie z procesami zachodzącymi na otaczających je terenach.

Rysunek 5. Obszary zmarginalizowane Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

² Zróżnicowane przestrzenie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych, KSRR 2030.

4. Synteza diagnozy obszaru ZIT

Zaprezentowane poniżej podsumowanie stanowi zbiór danych statystycznych i informacji dotyczących gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Nowego Sącza (szerzej przedstawionych w dokumencie Diagnozy Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego).

Analizy dokonano w podziale na wymiary: społeczny, gospodarczy i przestrzenno-środowiskowy, a zaprezentowane dane oraz ich analiza stanowią podstawę do zdefiniowania problemów i potencjałów rozwojowych przedmiotowego obszaru funkcjonalnego.

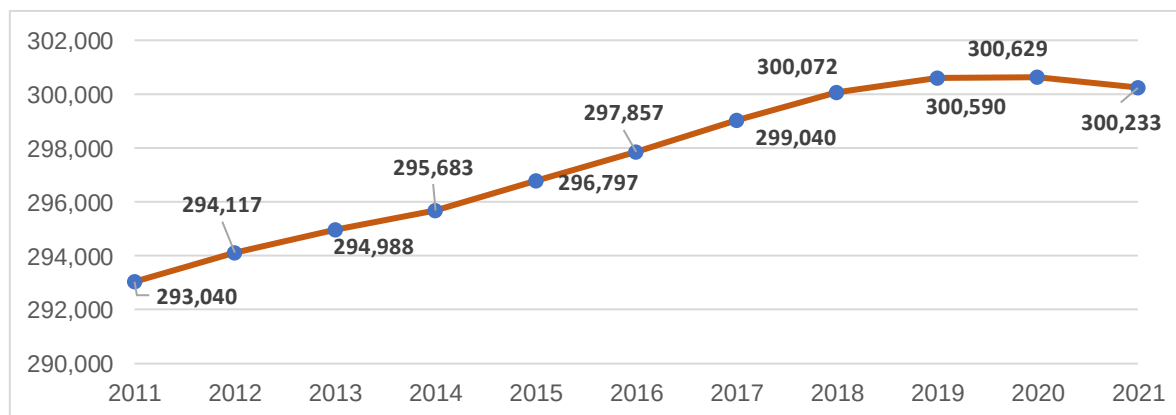
4.1 Wymiar społeczny

Demografia

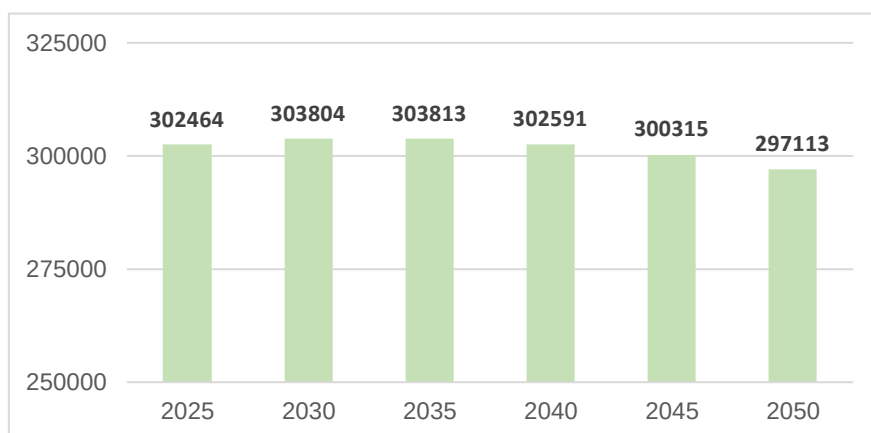
W 2021 roku Sądecki Obszar Funkcjonalny liczył 300 233 mieszkańców, z czego 50,7% stanowiły kobiety (152 319), a 49,3% mężczyźni (147 914). W latach 2011-2020 liczba mieszkańców stale rosła (wyjątek stanowi rok 2021) pomimo tego, iż w badanym okresie liczba mieszkańców miasta rdzenia – Nowego Sącza nieznacznie malała. Na przestrzeni badanych lat populacja Nowego Sącza zmniejszyła się o 1,5%, natomiast w przypadku pozostałych gmin odnotowano wzrost o 4,03 %. Średni wiek mieszkańców SOF wynosi 39,7 lat i jest niższy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego (41,1) oraz niższy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42).

Wykres 1. Liczba ludności SOF w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskawliczbach.pl

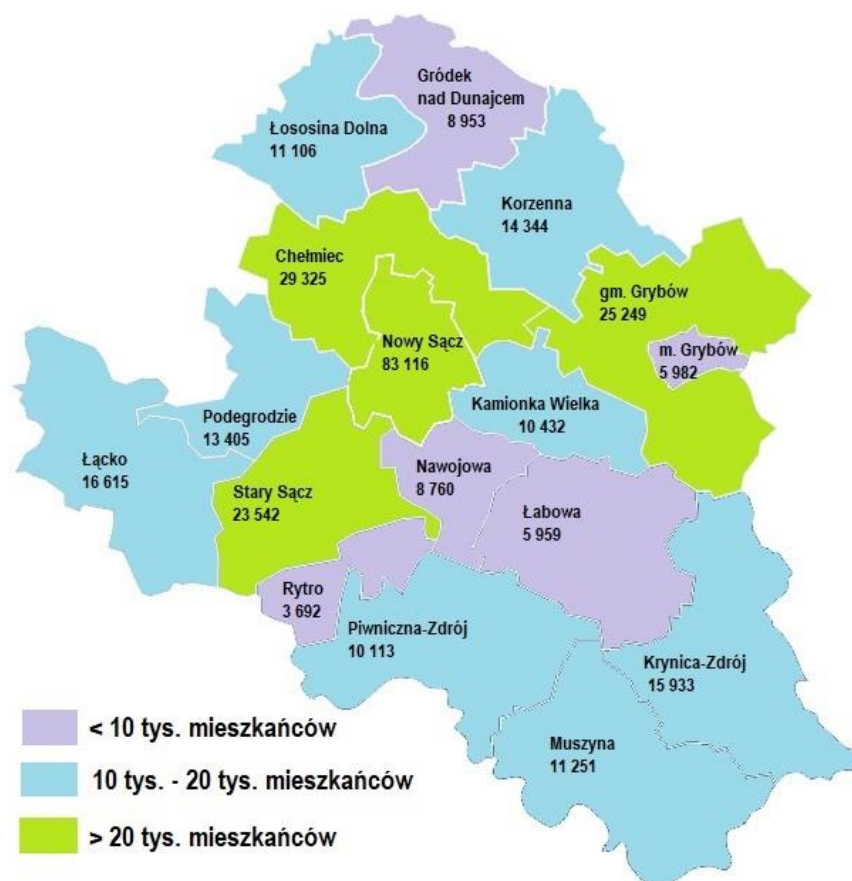
Wykres 2. Prognoza liczby mieszkańców SOF w latach 2025-2050 – opracowanie własne na podstawie polskawliczbach.pl

Prognozowane dane dotyczące liczby mieszkańców na terenie SOF w 2050 roku wskazują na populację na poziomie 297 113 osób, z czego 150 563 to kobiety, a 146 550 mężczyźni. Prognoza populacji dostarcza pozytywnych

danych, mimo, iż wskazuje na spadek ogółu mieszkańców, jest on jednak niewielki i cały czas oscyluje w granicy 300 tys. mieszkańców. Przewidywany spadek liczby mieszkańców w 2050 roku wynosi zaledwie 1,04 % względem obecnego stanu liczby ludności.

Rysunek 6. Liczba mieszkańców jednostek SOF w 2021 roku.

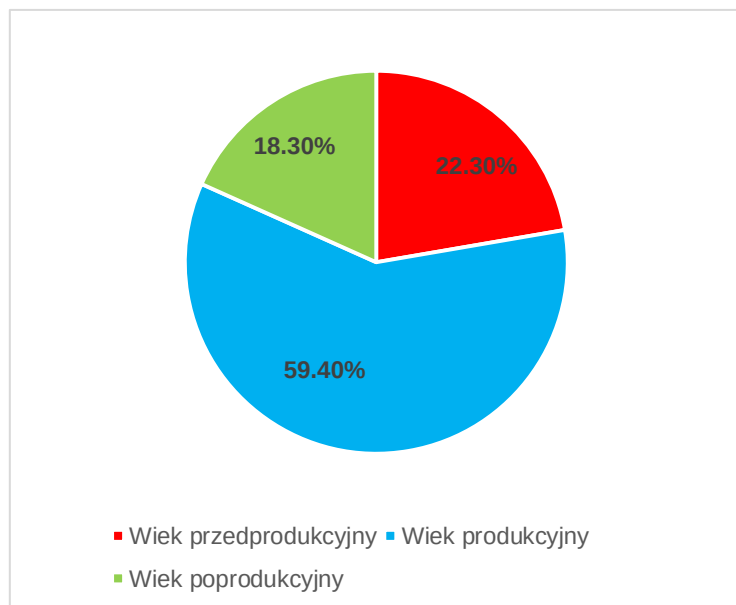

Najliczniejszymi pod względem ludności jednostkami wchodzącymi w skład Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego są Miasto Nowy Sącz (83 116 osób), Gmina Chelmec (29 325 osób), Gmina Grybów (25 249 osób) oraz Gmina Stary Sącz (23 542 osoby). Najmniejsza liczba ludności zamieszkuje natomiast Gminę Rytro (3 692 osoby), Miasto Grybów (5 982 osoby), Gminę Łabowa (5 959 osób) oraz Gminę Nawojowa (8 760 osób).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gęstość zaludnienia na terenie SOF wyniosła w 2021 roku 772,5 os./km². Największa ujemna dynamika zmian wielkości populacji w odniesieniu do roku 2011 nastąpiła w Mieście Nowy Sącz (-3 346 osób), Gminie Krynica-Zdrój (-1 113 osób) oraz Gminie Piwniczna-Zdrój (-580 osób). Najwięcej mieszkańców przybyło w Gminie Chelmec (+2 739 osób), Gminie Grybów (+1 208 osób) oraz Gminie Podegrodzie (+1 008 osób).

Wykres 3. Struktura wieku mieszkańców SOF w 2021 roku – opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza struktury wieku wskazuje, że w 2021 roku większość mieszkańców Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego – 59,4% była w wieku produkcyjnym, 18,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,3% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest powolny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym - o 3,6 % oraz produkcyjnym - o 3,8% w odniesieniu do roku 2011, rośnie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym – o 28,6 %.

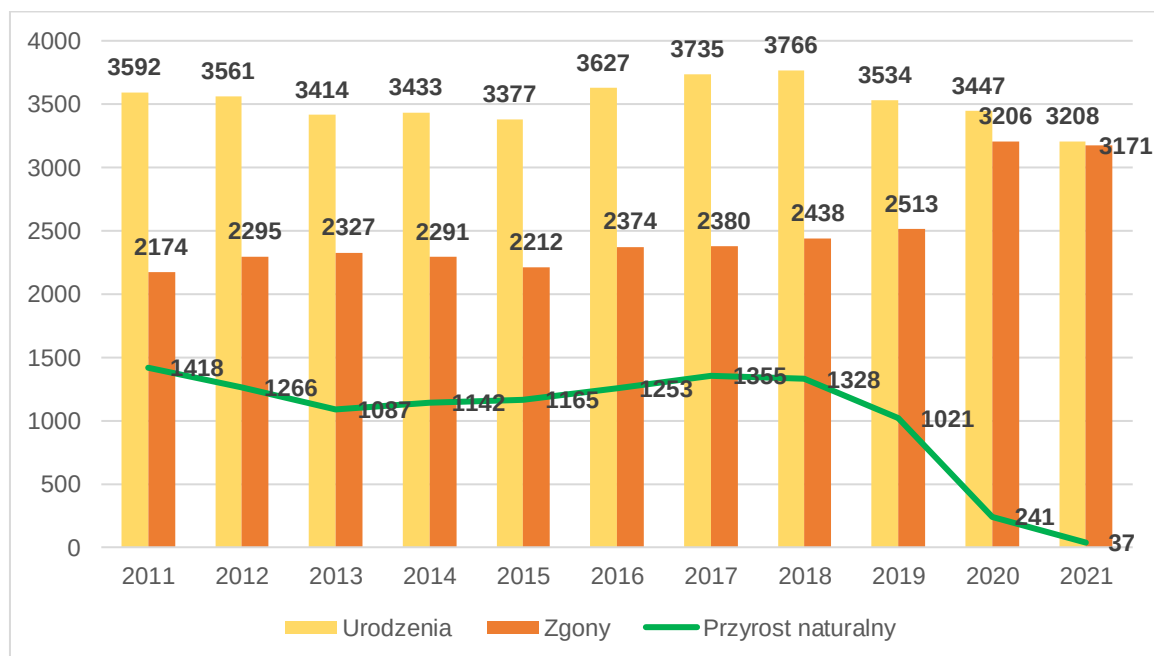
Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na dodatni przyrost naturalny w 2021 roku na terenie gmin wchodzących w skład SOF, wynoszący 230. W roku 2021 urodziło się 2 391 dzieci, a liczba zgonów wynosiła 2 161. W Nowym Sączu dane wskazują na ujemny przyrost naturalny wynoszący – 193 (817 urodzeń i 1 010 zgonów).

Wskaźnik ten dla całego obszaru SOF wynosił w 2021 roku 37, zauważalna jest jednak gwałtowna tendencja spadkowa. O ile w latach 2011-2019 wskaźnik przyrostu naturalnego SOF utrzymywał się na relatywnie równym poziomie, o tyle w latach 2020 – 2021 spadł do poziomu 241 w 2020 roku i 37 w 2021 roku.

Pomimo relatywnie korzystnych prognoz dotyczących wielkości populacji SOF w kolejnych latach, niepokojąca jest wzrostowa tendencja liczby osób w wieku poprodukcyjnym, która precyzyjnie wskazuje na wyzwanie z jakim musi zmierzyć się SOF w perspektywie kolejnych lat, kierując swoje działania na strefę społeczną, w celu zapewnienia opieki osobom starszym i niesamodzielnym poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną oraz zwiększenie dostępności do tanich i ogólnodostępnych usług. Podejmowane będą działania dedykowane seniorom, ukierunkowane na podtrzymanie ich sprawności i aktywności oraz wykorzystanie ich potencjału w życiu społecznym. Rozwijane będą usługi opiekuńcze i wspierające prowadzone w formach zdeinstytucjonalizowanych, realizowane w miejscu zamieszkania lub w najbliższym otoczeniu miejsca zamieszkania osoby potrzebującej wsparcia (m.in. różne formy terapii zajęciowej, usługi opiekuńcze, asystenckie itp.). Jednocześnie podejmowane będą działania

mające na celu poprawę dostępności i jakości usług pobytu dziennego i opieki całodobowej oraz bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego w tych placówkach.

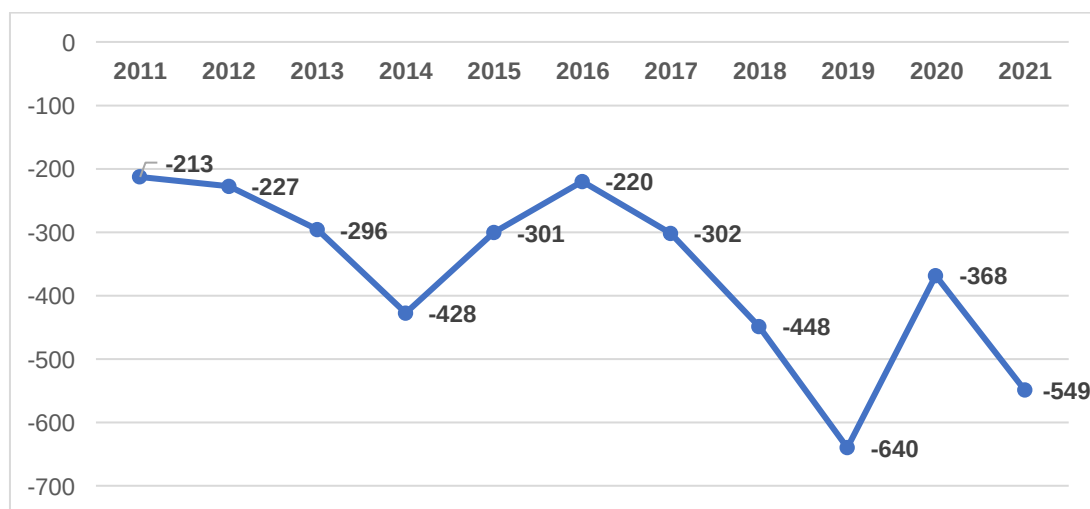
Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie SOF w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotną zmienną wpływającą na zmiany liczby ludności jest saldo migracji (różnica pomiędzy wielkością imigracji i emigracji). Według Banku Danych Lokalnych, w 2021 roku zarejestrowano 2603 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 3151 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla SOF -549. Ujemny trend migracyjny utrzymuje się na terenie SOF od wielu lat.

Wykres 5. Saldo migracji Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja

Rysunek 7. Liczba przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i punktów przedszkolnych na terenie SOF w roku 2021 wraz z dynamiką zmian w okresie 2011-2021 – opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wysoka jakość nauczania w połączeniu z szeroką dostępnością usług opiekuńczo-wychowawczych jest szczególnie istotna dla rozwoju społeczno-gospodarczego gmin wchodzących w skład MOF Nowego Sącza ze względu na konieczność zapewnienia dogodnych warunków do rozwoju zawodowego rodziców oraz kształtowania silnego kapitału ludzkiego i społecznego. O wysokiej jakości usług publicznych świadczy dostępność dzieci do wychowania

przedszkolnego na obszarze danej gminy. O jakości wychowania przedszkolnego na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego świadczy liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba przedszkoli. Na obszarze SOF w 2021 roku znajdowało się łącznie 259 placówek świadczących usługi przedszkolne (131 przedszkoli, 118 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i 10 punktów przedszkolnych), do których uczęszczało 13 035 dzieci (9 419 w przedszkolach, 3 408 w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i 208 w punktach przedszkolnych). Na przestrzeni lat 2011-2021 można zauważyć wzrost zarówno ilości placówek (o 18,8 %) jak i dzieci objętych opieką (o 37,6 %). Rysunki 7 i 8 obrazują jak kształtowały się zmiany w ilości placówek przedszkolnych oraz liczby dzieci objętych wsparciem przedszkolnym na terenie SOF w ostatnich latach. W Nowym Sączu znajduje się ponadto jedno przedszkole specjalne, do którego uczęszcza 8 dzieci.

Rysunek 8. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie SOF w roku 2021 wraz z dynamiką zmian w okresie 2011-2021 – opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy wzrost dzieci w placówkach przedszkolnych odnotowano w Nowym Sączu (+864), gminie Chelmiec (+585) oraz gminie Łącko (+341). Najmniejszy przyrost wystąpił w gminie Piwniczna-Zdrój (+14), gminie Rytro (+34) i gminie Nawojowa (+45). Analizując odsetek dzieci w wieku przedszkolnym, objętych wychowaniem przedszkolnym uwypatnia się jeden z głównych problemów Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego jakim jest brak wystarczającej ilości miejsc w placówkach przedszkolnych.

W gminach SOF, poza miastami Nowy Sącz i Grybów oraz gminą Krynica-Zdrój, istnieją deficyty w zakresie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego. Należy zwrócić uwagę, że dostępność edukacji przedszkolnej jest zróżnicowana na obszarze SOF, a rodzice są zainteresowani możliwością umieszczenia dziecka w preferowanej placówce, a także możliwością posyłania go do przedszkola na odpowiednią liczbę godzin oraz zapewnienia udziału we wszystkich potrzebnych zajęciach. W najgorszej sytuacji pod względem dostępności miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego jest gmina Nawojowa, gdzie odsetek dzieci w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym wynosi 49,5%. W celu upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród dzieci, zwłaszcza wśród dzieci 3-5 letnich, należy zwiększyć liczbę miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, liczba dzieci w wieku 3-6 lat w Polsce zmniejszy się w 2030 roku, w porównaniu do 2015 roku, o ok. 25%. Do zahamowania spadku urodzeń w rozważanym okresie może również przyczynić się objęcie edukacją przedszkolną wszystkich dzieci w wieku 3-5 lat. Ważną z przyczyn wykluczenia społecznego jest długotrwałe pozostawanie bez pracy, często dotyczące kobiet, które wypadają z rynku pracy w związku z wychowywaniem dzieci, aż do chwili osiągnięcia przez dzieci wieku szkolnego. Jest to wypadkową m.in. słabo rozwiniętej infrastruktury przedszkolnej, szczególnie w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich. Skutkuje to relatywnie małym odsetkiem dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. Niedostosowanie infrastruktury przedszkolnej SOF do potrzeb mieszkańców, skutkuje relatywnie małym odsetkiem dzieci objętych edukacją przedszkolną oraz koniecznością dowożenia (transportem indywidualnym) dzieci do przedszkoli w innych gminach SOF.

Priorytetowo wsparcie ukierunkowane zostanie na gminę Nawojowa, w której realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu tworzenia nowych miejsc przedszkolnych wraz z podnoszeniem jakości edukacji przedszkolnej. Projekty będą realizowane ponadto na obszarze gmin Łącko i Stary Sącz, gdzie sytuacja z dostępnością miejsc jest relatywnie lepsza. Biorąc jednak pod uwagę możliwości techniczne i finansowe oraz gotowość organizacyjną tych gmin, będą one dążyć do uatrakcyjnienia swoich ofert i sukcesywnego ich rozwijania, oferując wsparcie dzieciom z ościennych gmin. Poprzez realizację projektów zintegrowanych w Łącku i Starym Sączu, zostanie częściowo zaspokojone zapotrzebowanie gmin charakteryzujących się niższym odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, które pomimo większych potrzeb w tym zakresie nie są w stanie zapewnić w najbliższym czasie odpowiedniej dostępności miejsc przedszkolnych z uwagi na niekorzystne uwarunkowania lokalowe bądź finansowe.

Działania inwestycyjne prowadzone będą natomiast w gminach Piwniczna-Zdrój, Łososina Dolna, Nawojowa i Chelmiec gdzie występuje poważny deficyt miejsc w placówkach przedszkolnych, który w bezpośredni sposób ogranicza dostęp najmłodszych dzieci do edukacji przedszkolnej – jednego z kluczowych etapów rozwoju społecznego, emocjonalnego i intelektualnego.

W gminie Łososina Dolna liczącej ponad 11 tysięcy mieszkańców, funkcjonują zaledwie trzy przedszkola, z czego część to placówki niepubliczne. W praktyce oznacza to, że znaczna liczba dzieci nie znajduje miejsca w publicznych przedszkolach i jest zmuszona do uczęszczania do placówek prywatnych – co dla wielu rodzin stanowi poważne obciążenie finansowe - bądź do placówek znajdujących się w sąsiednich miejscowościach. Nowe miejsca przedszkolne na terenie gminy pozwolą na zapewnienie odpowiednich miejsc edukacyjnych w pobliżu domu, co zmniejszy czas i koszty związane z codziennymi dojazdami. Dzieci, które uczęszczają do przedszkola w swojej gminie, mają również większe szanse na integrację ze społecznością lokalną, co jest korzystne dla ich rozwoju społecznego. Brak miejsc powoduje także, że niektóre dzieci w ogóle nie uczestniczą w edukacji przedszkolnej, co przekłada się na ich niższy poziom przygotowania do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej. W perspektywie kilku lat może to generować trudności adaptacyjne, edukacyjne, a także obciążać system oświaty w wyższych etapach edukacyjnych.

Sytuacja w Piwnicznej-Zdroju jest jeszcze bardziej alarmująca. Na terenie całej gminy funkcjonuje jedno przedszkole publiczne, które nie jest w stanie zaspokoić realnych potrzeb mieszkańców. Już teraz część dzieci nie dostaje się do przedszkola z powodu braku miejsc, co wywołuje niezadowolenie wśród rodziców i ogranicza możliwości zawodowe rodzin, w których jedno z rodziców musi zrezygnować z pracy na rzecz opieki nad dzieckiem.

W gminach Nawojowa oraz Chelmiec od kilku lat obserwuje się dynamiczny rozwój demograficzny i społeczny. Z uwagi na atrakcyjne położenie, bliskość Nowego Sącza oraz dogodne warunki mieszkaniowe, tereny tych gmin stały się miejscem osiedlania się młodych rodzin. Zjawisko to przekłada się bezpośrednio na wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym, co stawia przed lokalnymi samorządami nowe wyzwania w zakresie zapewnienia odpowiedniej infrastruktury edukacyjnej.

Obecnie funkcjonujące przedszkole w Nawojowej nie jest w stanie zaspokoić rosnącego zapotrzebowania na miejsca dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat. W ostatnich latach liczba składanych wniosków o przyjęcie do placówki znacząco przewyższa jej możliwości lokalowe. W roku szkolnym 2024/2025 ponad 40 dzieci nie zostało przyjętych z powodu braku miejsc, co zmusza rodziców do

poszukiwania alternatywnych rozwiązań w sąsiednich gminach, generując dodatkowe koszty i utrudnienia organizacyjne.

Podobna sytuacja występuje w gminie Chęlmiec, która również doświadcza intensywnego rozwoju demograficznego, będąc jedną z największych gmin wiejskich w Polsce. W wielu miejscowościach gminy Chęlmiec brakuje przedszkoli lub funkcjonują one w warunkach ograniczonych lokalowo. W efekcie część dzieci nie ma zapewnionego miejsca w placówce, co prowadzi do konieczności dowożenia ich do odległych lokalizacji lub rezygnacji z edukacji przedszkolnej. Taka sytuacja negatywnie wpływa na rozwój dzieci, ogranicza możliwości zawodowe rodziców i obciąża budżety rodzinne.

Niedostateczna liczba miejsc przedszkolnych w tych gminach nie jest już tylko kwestią organizacyjną – staje się poważnym problemem społecznym. Brak odpowiedniego dostępu do edukacji przedszkolnej wpływa negatywnie nie tylko na rozwój dzieci, ale także na sytuację demograficzną i aktywność zawodową młodych rodzin.

Budowa nowych przedszkoli w Łososinie Dolnej i Piwnicznej-Zdroju oraz rozbudowa i przebudowa obiektów w Nawojowej i Chęlcu to konieczność wynikająca z realnych potrzeb społeczności lokalnej. Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną to inwestycje w przyszłość – rozwój edukacyjny dzieci, stabilność rodzin i lepsze perspektywy rozwoju całego regionu.

Stąd planowane działania zmierzające do budowy nowych obiektów w Łososinie Dolnej i Piwnicznej-Zdroju, poparte analizą zasobów lokalowych w tych jednostkach samorządu terytorialnego. Gminy nie dysponują zapleczem lokalowym odpowiednim do zaadoptowania na cele edukacyjne. Dostępne obiekty są przeważnie stare i nie spełniają współczesnych norm budowlanych, sanitarno-epidemiologicznych, przeciwpożarowych oraz ekologicznych. Nowe obiekty zaprojektowane zgodnie z obowiązującymi normami, zapewnią bezpieczeństwo dzieci i personelu, a także komfort użytkowania obiektu przez wiele lat. Modernizacja starego budynku, szczególnie jeśli jest to obiekt bardzo stary, może wiązać się z dużymi kosztami, które nie zawsze są proporcjonalne do efektu końcowego. Nowoczesne przedszkola są projektowane z myślą o kreatywnym i efektywnym rozwoju dzieci. Nowy obiekt pozwala na stworzenie przestrzeni dostosowanej do współczesnych metod nauczania i wychowania, z odpowiednimi salami dydaktycznymi, pomieszczeniami do zabaw i odpoczynku, oraz nowoczesnymi technologiami edukacyjnymi. Nowoczesne przedszkola są projektowane z myślą o dostępności dla dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Budowa nowego obiektu pozwoli na pełne dostosowanie przestrzeni do potrzeb dzieci z ograniczoną mobilnością, co może być trudniejsze do osiągnięcia w przypadku modernizacji starego budynku, który może mieć ograniczoną możliwość dostosowania do takich wymagań (np. brak wind, szerokich drzwi, odpowiednich toalet).

Kolejnym obszarem wymagającym pilnej interwencji jest poziom dostępności szkół sądeckiego obszaru funkcjonalnego dla osób z niepełnosprawnościami, który jest zróżnicowany i zależy od konkretnej placówki. Choć realizowane są projekty mające na celu poprawę dostępności, to wciąż wiele placówek nie spełnia wszystkich wymaganych standardów. Wciąż brakuje pełnej dostępności architektonicznej, takiej jak windy, podjazdy czy odpowiednio przystosowane toalety. Ponadto, nie wszystkie placówki dysponują odpowiednio przeszkolonym personelem oraz odpowiednimi materiałami dydaktycznymi dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Aby zapewnić równość szans

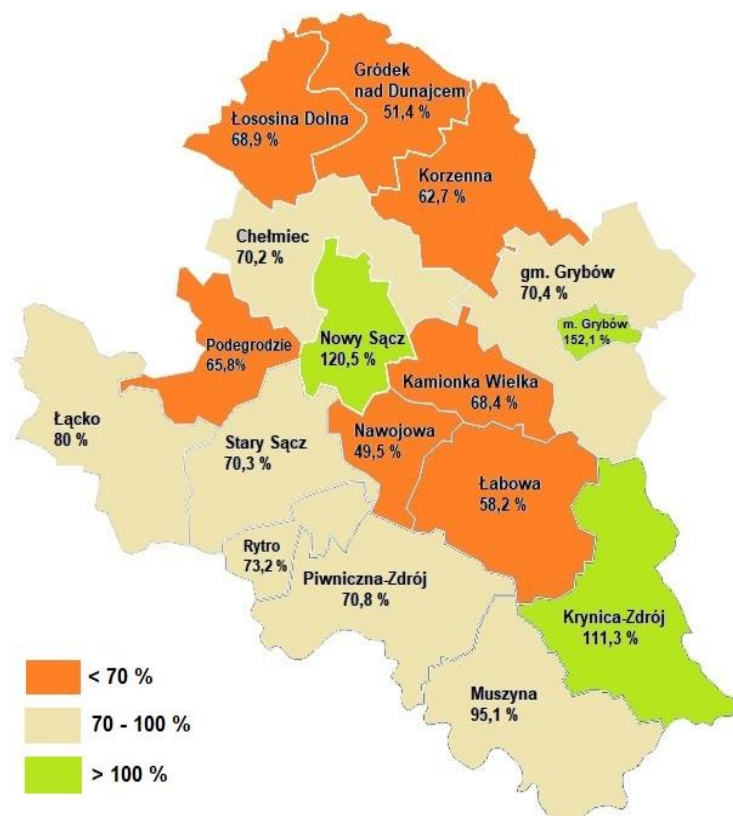
edukacyjnych dla wszystkich uczniów, konieczne jest kontynuowanie działań na rzecz dostosowywania szkół do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wymaga to zarówno inwestycji w infrastrukturę, jak i podnoszenia świadomości oraz kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami.

Inwestycje w poprawę dostępności infrastruktury edukacji realizowane będą na terenie gminy Rytró, która na przestrzeni ostatnich lat zanotowała jeden z największych spadków wskaźnika skolaryzacji brutto (rysunek 10).

Szkoła Podstawowa im. Stefana Pawlika w Rytrze, jako jedna z głównych placówek edukacyjnych w gminie, pełni istotną rolę w kształceniu i wychowaniu dzieci w środowisku lokalnym. W ostatnich latach zauważalny jest wzrost liczby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z orzeczeniami o niepełnosprawności. Obecnie dzieci z niepełnosprawnościami stanowią istotny odsetek wszystkich uczniów – szacunkowo około 10–12% społeczności szkolnej. Wśród uczniów tych znajdują się dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności, takimi jak niepełnosprawność ruchowa, intelektualna, zaburzenia ze spektrum autyzmu, a także problemy wzrokowe i słuchowe. Ze względu na zróżnicowane potrzeby tej grupy dzieci, konieczne jest zapewnienie im odpowiednich warunków do nauki i rozwoju. Obecna infrastruktura szkoły w dużej mierze nie jest dostosowana do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. Brakuje wind i podjazdów, a dostępność toalet i sal dydaktycznych dla uczniów z trudnościami w poruszaniu się jest ograniczona. Również wyposażenie sal lekcyjnych oraz zaplecze terapeutyczne nie w pełni odpowiada na potrzeby dzieci wymagających wsparcia specjalistycznego.

Dostosowanie szkoły do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami jest nie tylko wymogiem prawnym i cywilizacyjnym, ale także wyrazem troski o równość szans i godność każdego dziecka. Inwestycje w dostępność architektoniczną i edukacyjną nie tylko poprawią jakość życia dzieci z niepełnosprawnościami, ale również pozytywnie wpłyną na całą społeczność szkolną, budując atmosferę otwartości, akceptacji i wsparcia.

Rysunek 9. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2022 – opracowanie własne na podstawie danych GUS

Uwzględniając zmieniające się oczekiwania pracodawców co do kompetencji pracowników, szczególnego znaczenia nabiera kwestia dostosowania kierunków kształcenia (zawodów) do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy oraz jakości kształcenia rozpoczynającego się od najwcześniejszego etapu życia, tj. od przedszkola. Istotne jest objęcie edukacją przedszkolną jak największego odsetka dzieci poprzez zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, uwzględniającego kształtowanie postaw kreatywnych i przedsiębiorczych. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu doprowadzenie do objęcia

edukacją przedszkolną wszystkich dzieci zgłoszonych do edukacji przedszkolnej z terenu SOF poprzez zagwarantowanie miejsca w przedszkolu.

Rysunek 10. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych na obszarze SOF wraz z dynamiką zmian 2011-2021 (%) – opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejnym szczeblem edukacji szkolnej jest szkolnictwo podstawowe. Wskaźnik współczynnika skolaryzacji jest miarą powszechności nauczania, tj. służy do oceny aktywności edukacyjnej ludności. Analizy niniejszego wskaźnika należy dokonać uwzględniając poziom nauczania. Wartość tego wskaźnika dla miasta Nowego Sącza wynosiła w 2021 roku 104,95 %, a dla gminy miejskiej Grybów 119,03 %. Wartość wskaźnika powyżej 100 % oznacza, że w naszych szkołach uczą się dzieci z sąsiednich gmin. Wskaźniki w pozostałych jednostkach SOF

oscylują wokół 84%. Wartość poniżej 100% nie musi oznaczać, że dzieci nie uczęszczają do szkoły w ogóle, ale może być to związane m.in. z uczęszczaniem do szkół na obszarze innych jednostek terytorialnych, bądź część dzieci zameldowanych w Polsce kształci się za granicą, gdzie przebywają wraz z rodzicami. Powyższy rysunek przedstawia współczynnik skolaryzacji w roku 2021 wraz z dynamiką zmian w odniesieniu do roku 2011. Największy spadek wskaźnika odnotowano w gminach Nawojowa (-19,8 %), Kamionka Wielka (-12,2 %) oraz Rytró (-9,5 %). Nieznaczny wzrost (+1 %) zaobserwowano jedynie na terenie Miasta Nowego Sącza.

Na terenie SOF w 2021 roku znajdowało się 66 szkół ponadpodstawowych, ponadgimnazjalnych i policealnych (w tym 49 w Nowym Sączu), w których kształciło się w 2021 roku 9 122 osób. Na tym poziomie edukacji szczególnie zauważalna jest zależność gmin wchodzących w skład SOF od Nowego Sącza, w którym znajduje się 15 liceów ogólnokształcących, w których uczyło się 5 644 uczniów. W pozostałych gminach swoje placówki ma 5 liceów ogólnokształcących (1 026 uczniów).

W Nowym Sączu znajdują się również dwie uczelnie wyższe:

- Wyższa Szkoła Biznesu National-Louis University
- Akademia Nauk Stosowanych.

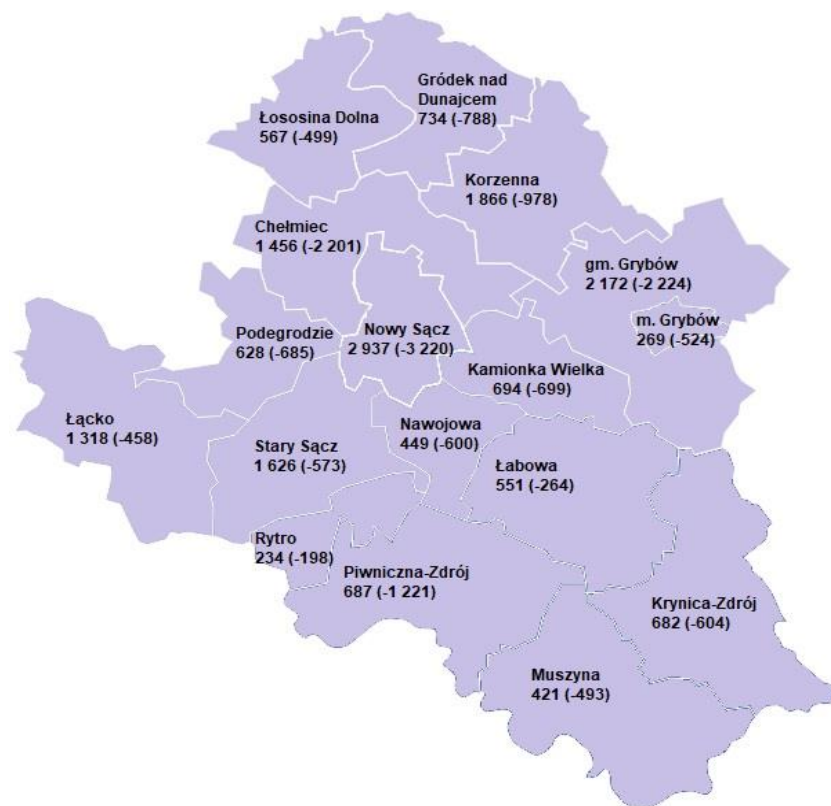
W roku akademickim 2021/2022 w uczelniach mających siedzibę w województwie małopolskim studiowało 144,4 tys. osób (w tym 7,9 tys. cudzoziemców). Największym ośrodkiem akademickim pozostaje bez wątpienia Kraków, gdzie na poziomie wyższym naukę pobierało 129,2 tys. osób (w tym 7,6 tys. cudzoziemców). Studenci kształcili się także w: Nowym Sączu (6,3 tys. osób), Tarnowie (4,9 tys.), Nowym Targu (1,9 tys.), Oświęcimiu (1,9 tys.) i Suchej Beskidzkiej (0,3 tys.).

Opieka społeczna i zdrowotna

W 2021 roku 5,76% osób mieszkających na terenie SOF korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej (w województwie było to 4,5% ludności ogółem). Na przestrzeni ostatnich lat odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej sukcesywnie spadał.

W roku 2011 wskaźnik wynosił 33 520 osoby objęte omawianą formą pomocy (11,44 % ogółu społeczeństwa), natomiast w roku 2021 było to 17 291 osób (5,76 % ogółu). Poniższy rysunek prezentuje dane dotyczące osób objętych pomocą społeczną w podziale na poszczególne gminy SOF.

Rysunek 11. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie SOF w 2021 roku wraz z dynamiką zmian w latach 2011-2021

Warty podkreślenia jest fakt, że żadna z gmin Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego nie odnotowała wzrostu liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Największy spadek zauważalny jest natomiast w Mieście Nowy Sącz (-3 220 osób), Gminie Chelmiec (-2 224 osoby) oraz Gminie Piwnicznej-Zdrój (-1 221 osób).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Opieka społeczna na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego realizowana jest przez punkty pomocy społecznej, do których należą Powiatowe Ośrodki Wsparcia (2), Warsztaty Terapii Zajęciowej (6), Fundacje Pomocy Osobom Niepełnosprawnym (1), Środowiskowe Domy Samopomocy (2), Domy Pomocy Społecznej (3) placówki prowadzące formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością (3) oraz placówka dziennej opieki i aktywizacji dla osób starszych (1).

Ważnym elementem systemu opieki zdrowotnej jest dostępność przychodni i aptek na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 roku na obszarze SOF działały 164 przychodnie oraz dostępnych było 90 aptek i punktów aptecznych. Liczby te na przestrzeni lat uległy nieznacznym zmianom. Zauważalny jest natomiast wzrost liczby ludności przypadającej na aptekę ogólnodostępną o 528 w odniesieniu do roku bazowego.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące opieki zdrowotnej z lat 2017-2021, które wskazują na to, że w ostatnich latach zmalała liczba porad lekarskich – w 2021 było to 1 788 785 porad, o 161 042 mniej w porównaniu do 2017 roku. Nie mniej jednak nastąpił wzrost tego wskaźnika w odniesieniu do 2020 roku – o 100 487.

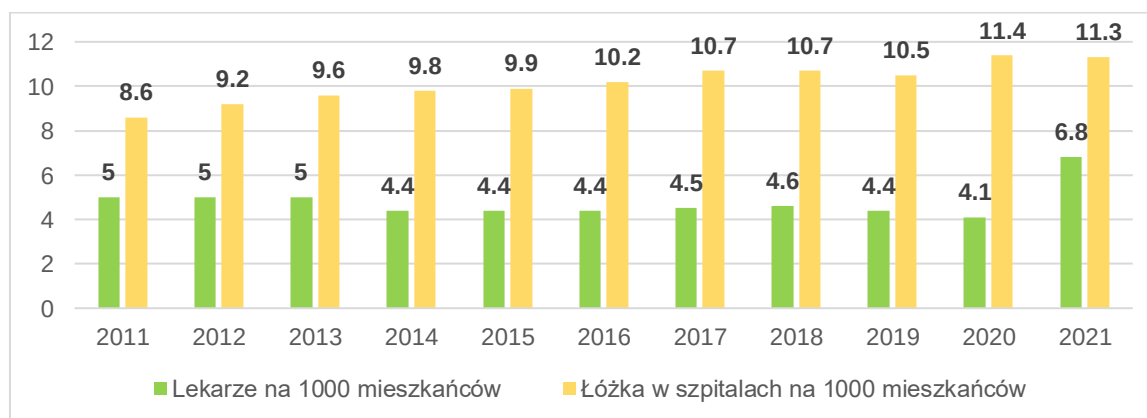
Tabela 1. Dane dotyczące opieki zdrowotnej na terenie SOF

	2017	2018	2019	2020	2021
Porady lekarskie ogółem	1 949 827	1 971 036	1 986 341	1 688 298	1 788 785
Przychodnie ogółem	160	163	156	160	164
Przychodnie na 10 tys. mieszkańców	12	12	12	13	13
Ludność na aptekę ogólnodostępną	6 543	7 064	7 076	6 977	7 071
Apteki i punkty apteczne	88	83	83	93	90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Innymi istotnym wskaźnikami dotyczącym bezpieczeństwa zdrowotnego jest liczba lekarzy i dentystów pracujących według podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców oraz liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 1000 mieszkańców. Pierwszy wskaźnik dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w 2021 roku wyniósł 6,8 (5,0 w 2011 roku). Liczba łóżek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi natomiast 11,3 w roku 2021 (8,6 w 2011 roku). Wartości wskaźników dla województwa małopolskiego wynosiły 2,3 w odniesieniu do liczby lekarzy i dentystów oraz 2,9 w przypadku liczby łóżek.

Wykres 6. Liczba lekarzy i dentystów pracujących według podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców oraz liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 1000 mieszkańców SOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitorrozwoju.pl

W 2021 r. umieralność w MOF Nowego Sącza (11,26 zgonów na 1000 ludności) i była niemal identyczna jak w województwie małopolskim (11,87 zgonów na 1000 ludności). Najczęstszą przyczyną zgonów w ostatnich latach na terenie SOF były choroby układu krążenia (34,75%), nowotwory (21,1%) oraz choroby układu oddechowego (3,85%).

Infrastruktura społeczna

W oparciu o wnioski z diagnozy Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego wyraźnie zauważalny jest niedostateczny dostęp do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy natomiast wiele istniejących ośrodków wsparcia dziennego dla osób niesamodzielnych cechuje się niedostatecznym potencjałem w zakresie zapewnienia opieki dla osób, które z racji stopnia niesamodzielności nie mogą funkcjonować w miejscu swojego zamieszkania. Niedostateczny jest również dostęp do oferty wsparcia odciążeniowego dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych. Z problemem tym utożsamia się również Sądecki Obszar Funkcjonalny, zachodzące w nim procesy demograficzne jednoznacznie wskazują na dynamiczny przyrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia wzrost ten wyniósł 28,6 %. Wśród małopolskich placówek zapewniających mieszkańcom całodobową opiekę, w tym również seniorom, w pierwszej kolejności wymienić należy domy pomocy społecznej. DPS funkcjonują na podstawie przepisów o pomocy społecznej. W województwie małopolskim z początkiem 2023 r. funkcjonowało 91 domów pomocy społecznej (DPS). W Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym działa obecnie 7 takich placówek, których organem prowadzącym jest samorząd oraz jeden dom pomocy społecznej prowadzony przez osobę fizyczną.

Tabela 2. Rejestr Domów Pomocy Społecznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

L.p.	Nazwa i adres	Podmiot prowadzący	Liczba miejsc	Typ domu pomocy społecznej
1	Dom Pomocy Społecznej ul. Nawojowska 159 33-300 Nowy Sącz	Miasto Nowy Sącz	170	dla osób przewlekle psychicznie chorych
2	Dom Pomocy Społecznej ul. Nawojowska 155 33-300 Nowy Sącz	Miasto Nowy Sącz	91	dla osób przewlekle psychicznie chorych
3	Dom Pomocy Społecznej ul. Emilii Plater 20 33-300 Nowy Sącz	Miasto Nowy Sącz	72	dla osób w podeszłym wieku
4	Dom Pomocy Społecznej ul. Zielona 26 33-370 Muszyna	Powiat Nowosądecki	65	dla osób przewlekle somatycznie chorych
5	Dom Pomocy Społecznej Zbyszyce 12 33-318 Gródek nad Dunajcem	Powiat Nowosądecki	122	dla osób przewlekle psychicznie chorych
6	Dom Pomocy Społecznej 33-394 Kłęczany 169	Powiat Nowosądecki	66	dla osób przewlekle psychicznie chorych
7	Dom Pomocy Społecznej Biała Niżna 640 33-330 Grybów	Gmina Grybów	dla osób w podeszłym wieku - 7 miejsc osób przewlekle somatycznie chorych - 26 miejsc	dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych

8	Dom Pomocy Społecznej im. O. Pio w Mogilnie 33-326 Mogilno 233	dom pomocy społecznej prowadzony przez osobę fizyczną	dla osób w podeszłym wieku - 24 miejsca osób przewlekle somatycznie chorych - 28 miejsc	dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych
---	--	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Zarządzenia Wojewody Małopolskiego z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie podania do publicznej wiadomości rejestru domów pomocy społecznej

Łączna liczba miejsc dostępnych w powyższych placówkach wynosi 671, z czego tylko 103 miejsca przeznaczone są dla osób w podeszłym wieku.

Obok Domów Pomocy Społecznej funkcjonują również tzw. placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku. Placówki te działają pod różnymi nazwami, najczęściej: dom opieki, seniora, emerytów, spokojnej jesieni, spokojnej starości czy centrum rehabilitacyjno-pielęgnacyjne, pensjonat, ośrodek opiekuńczy. Według rejestru Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego (stan na koniec 2022 r.) w Małopolsce funkcjonowały 52 takie Placówki, jednak tylko 2 zlokalizowane na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, oferujące łącznie 48 miejsc (Dom Opieki w Kamionce Wielkiej posiadający 30 miejsc dla osób w podeszłym wieku oraz Dom Seniora w gm. Chelmiec oferujący 18 miejsc dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych lub osób w podeszłym wieku). W większości są one prowadzone przez osoby prywatne, jako działalność gospodarcza oraz przez organizacje III sektora, jako realizacja zapisów statutowych tych organizacji. Wszystkie tego typu placówki obowiązuje wpis do powyższego rejestru, a tym samym podlegają one kontrolom administracji rządowej.

Obok podmiotów oferujących opiekę całodobową funkcjonują ośrodki wsparcia zapewniające starszym osobom niesamodzielną opiekę dzienną. Są to placówki spełniające takie same funkcje, ale działające poza sektorem pomocy społecznej, w tym poza sektorem publicznym, uruchamiane również ze środków europejskich z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 – 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Poddziałanie 9.2.2 i 9.2.3 Typ projektu B. Wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielną. Tu Beneficjentami mogą być także organizacje pozarządowe, organizacje non-profit, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorcy, instytucje publiczne i prywatne świadczące usługi społeczne i zdrowotne. Obecnie na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego funkcjonują pojedyncze placówki zapewniające dzienną opiekę i aktywizację osób starszych (m.in. Placówka Diennej Opieki w Krynicy-Zdroju, Piwnicznej-Zdroju czy Podegrodziu), które swoim zasięgiem obejmują jedynie osoby z najbliższego otoczenia. Funkcjonowanie tych placówek uzależnione jest jednak od finansowania zewnętrznego, dlatego wsparcie w nich udzielane nie ma charakteru ciągłego. Wymienić należy również tzw. kluby seniora stanowiące jedynie miejsce spotkań towarzyskich społeczności lokalnej, nie oferujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Podstawowym celem strategicznym ujętym w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób

wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych jest funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce.

Priorytetem gmin SOF powinno być zwiększenie nakładów na realizację pomocy w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych oraz usług asystenckich. Usługi opiekuńcze są świadczone dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a usługi asystenckie w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami. Dostęp do usług opiekuńczych i asystenckich świadczonych przez samorządy skupione w SOF powinien być jednym z priorytetów w polityce lokalnej, na co wskazują również wyniki przeprowadzonych badań ankietowych prowadzonych na etapie diagnozy. Respondenci podkreślali, iż aktualny poziom rozwoju i dostępności usług społecznych nie jest adekwatny do wyzwań, z jakimi mierzy się SOF, szczególnie związanych ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Informacje pozyskane w ramach badań ankietowych dowodzą, iż potrzeby są ogromne i że istnieje potrzeba dalszego rozszerzania zakresu i dostępności usług opieki wytchnieniowej, która również jest ważnym aspektem. Usługa tego typu wspiera faktycznych opiekunów osoby niesamodzielnej (np. długotrwale chorej, z niepełnosprawnościami). Najczęściej takim opiekunem jest członek rodziny, który zazwyczaj całodobowo zapewnia opiekę takiej osobie. Dzięki tego typu wsparciu osoba niesamodzielna ma zapewnioną profesjonalną opiekę, a jej opiekun, może w tym czasie realizować własne potrzeby, na które podczas sprawowania opieki nie ma ani czasu ani możliwości. Usługa opieki wytchnieniowej stwarza również opiekunom osób z niepełnosprawnościami, niesamodzielnymi lub przewlekłe, długotrwale chorych możliwość samorealizacji oraz funkcjonowania w życiu zawodowym i społecznym. Ponadto daje możliwość odpoczynku lub nabycia kompetencji

Wskazane w niniejszym dokumencie projekty planowane do realizacji (zarówno infrastrukturalne jak i społeczne) mają na celu ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Zintegrowana, wspólna oferta Placówek Diennej Opieki docelowo pozwoli objąć swoim zasięgiem mieszkańców wszystkich gmin z terenu Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego tworząc wspólną, silną sieć placówek zapewniającą kompleksową opiekę nad seniorami oraz wsparcie dla opiekunów nieformalnych.

Powyższa analiza uwydatnia jeden z podstawowych problemów Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w postaci braku odpowiedniej infrastruktury i miejsc opieki nad osobami starszymi.

Poprzez realizację Celu 3 strategii ZIT, po analizie możliwości finansowych i lokalowych poszczególnych gmin, w ramach działań inwestycyjnych zaplanowano budowę nowego obiektu w gminie Chelmiec oraz dostosowaniu budynków w gminach Łącko i Nawojowa z przeznaczeniem na placówki zapewniające dzienną opiekę dla seniorów.

Placówki Wsparcia Dziennego

Wśród instytucji systemu pomocy społecznej placówki wsparcia dziennego stanowią kluczowy element w udzielaniu wsparcia rodzinom. To miejsca, w których dzieci mogą liczyć na uwagę i zaangażowanie wychowawców, a ich rodzice i opiekunowie na pomoc w sprawowaniu opieki oraz przewyciężaniu

problemów wychowawczych. Sprawne i profesjonalne funkcjonowanie takich placówek przyczynia się do poprawy warunków osobistego rozwoju wielu potrzebującym, młodym ludziom. Jednak, aby takie instytucje faktycznie wychodziły na przeciw diagnozowanym potrzebom i problemom, niezbędne są działania systemowe.

W skali województwa małopolskiego mamy do czynienia z nierównomiernym rozkładem tego typu instytucji, co powoduje, że małopolskie rodziny mają nierówny dostęp do oferowanego dla nich wsparcia. Diagnoza Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego wskazuje na niedostateczny dostęp do oferty wsparcia dzieci i młodzieży świadczonego przez placówki wsparcia dziennego - na terenie około 85 małopolskich gmin brak jest oferty PWD działających w ramach sektora publicznego (uwzględniając PWD prowadzone poza sektorem publicznym odsetek gmin na których nie funkcjonuje tego typu oferta jest niższy o około 20%). Oznacza to konieczność zintensyfikowania dotychczasowej polityki na rzecz rodzin, uzupełnienie jej o kolejne elementy odpowiadające na potrzeby, ale także zwiększenie skali oddziaływania samorządu województwa na kluczowych aktorów systemu wsparcia rodziny i pieczy – małopolskie samorządy terytorialne oraz podmioty III sektora w celu zwiększenia podaży usług - dostępnych, dobrych jakościowo i adekwatnych do potrzeb.

Powyższe działania realizowane będą w szczególności w oparciu o Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Małopolski 2030. Program ten stanowić będzie główne źródło finansowego wsparcia dla podmiotów działających lokalnie, które świadczą usługi społeczne dla małopolskich rodzin.

Na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego od lat podejmowane są działania w tworzenie PWD. Ich finansowanie, w ostatnich latach opierało się w głównej mierze w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla WM na lata 2014 – 2020, a organem prowadzącym były przede wszystkim organizacje pozarządowe. Placówki te, z uwagi na brak ciągłości finansowej (utrzymywane głównie ze środków zewnętrznych) oferują wsparcie w ograniczonym zakresie, nieadekwatnym do zdiagnozowanych na danym terenie potrzeb. Rozwiązaniem tego problemu jest planowana realizacja zintegrowanych projektów na obszarze gmin SOF zapewniających wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oferujących wsparcie w formie specjalistycznej, opiekuńczej i podwórkowej.

Kultura

Mieszkańcy Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego mają dobry dostęp do oferty kulturalnej oferowanej przez 53 instytucje kultury. Liczba domów, centrów i ośrodków kultury, a także klubów i świetlic zlokalizowanych w SOF wzrosła z 48 w roku 2011 do 53 w 2021, co stanowi wzrost o około 10%. Na koniec badanego okresu najwięcej domów, centrów i ośrodków kultury było w gminie wiejskiej Grybów (10) oraz w Chełmcu (8), a najmniej w Krynicy-Zdroju, Łabowej, Łącku, Łososinie Dolnej, Nawojowej

oraz Starym Sączu (po 1). Jediną gminą, która nie posiadała w 2021 roku w/w instytucji kultury było Rytro.

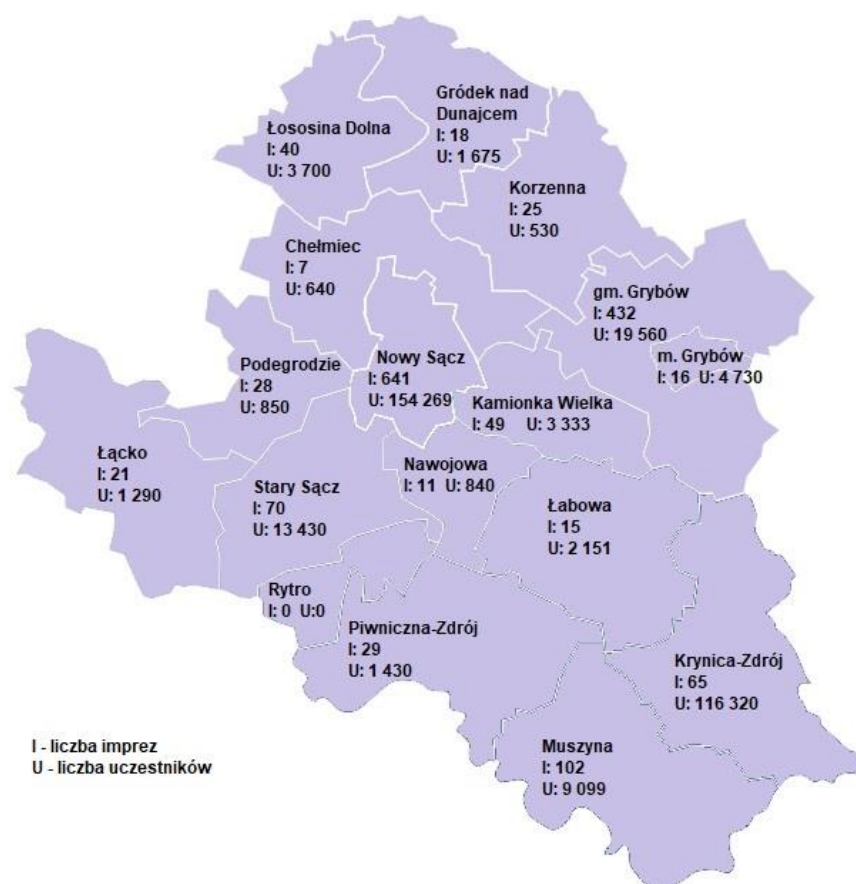
Rysunek 12. Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na terenie SOF w 2021 roku - opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni ostatnich lat liczba imprez organizowanych przez domy, centra i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice zachowywała tendencję wzrostową przyjmując wartość 3 134 imprezy zorganizowane w roku 2019. W roku kolejnym odnotowano największy spadek (726 imprez) na co wpływ miała pandemia koronawirusa COVID-19. Porównując okres 2011-2021, liczba wydarzeń nieznacznie spadła o około 2% (1 604 w roku 2011 i 1 569 w roku 2021). Podobnie sytuacja

prezentuje się w przypadku uczestników imprez. W roku 2011 odnotowano 342 888 osób, natomiast w 2021 roku 333 847 (spadek o 2,6 %). Największy spadek zanotowano analogicznie w latach 2019-2020 (737 140 uczestników w 2019 roku i 121 438 w 2020 roku) z uwagi na pandemię.

Rysunek 13. Liczba uczestników i imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na terenie SOF w 2021 roku – opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2011-2021 liczba uczestników imprez organizowanych przez domy, centra i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice w przeliczeniu na 1 000 ludności zmniejszyła się znacząco, na co wpływ miała pandemia koronawirusa COVID-19. Wartość wskaźnika dla SOF spadła o 35,4 %. Największy spadek odnotowano w gminach: Piwniczna-Zdrój (-90,34%) oraz Podegrodzie (-91,86%). W 2021 roku najwięcej osób uczestniczyło w imprezach

organizowanych na terenie gminy Krynica-Zdrój (7 273,6 w przeliczeniu na 1 000 ludności), Miasta Nowego Sącza (1 901,3 na 1 000 ludności) oraz gminy Muszyna (803,9 na 1 000 ludności).

Na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w 2021 roku działalność prowadziły 63 biblioteki i filie biblioteczne. Ogólna liczba bibliotek oraz filii bibliotecznych zmniejszyła się o 10% na przestrzeni lat 2011-2021. W roku 2021 najwięcej placówek bibliotecznych było w gminie Grybów (10), Mieście Nowym Sączu (8) oraz Korzennej (7), natomiast najmniej w Chelmcu, Mieście Grybów oraz Ryttrze (po 1).

Liczba czytelników w latach 2011-2021 zmniejszyła się o 10 % (-5 331 czytelników). Największy spadek zanotowano w Mieście Nowym Sączu (-5 272 osób), gminie Krynica-Zdrój (-2 851 osób) oraz gminie Chelmec (-1 831 osób). Dodatkim przyrostem czytelników mogą się pochwalić natomiast gminy: Podegrodzie (+1 961 osób), Korzenna (+1 291 osób) oraz Stary Sącz (+508 osób).

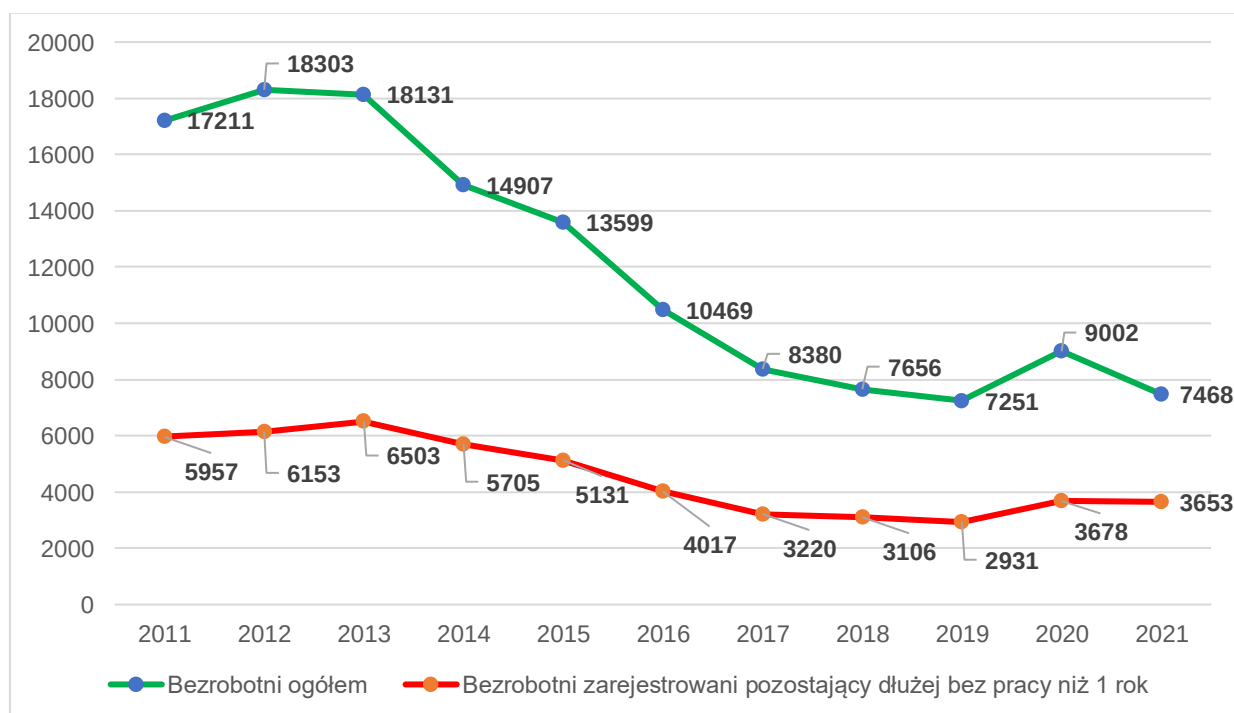
4.2 Wymiar gospodarczy

Rynek pracy

Na koniec grudnia 2021 roku na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego zarejestrowanych było 7 468 osób bezrobotnych, w tym 4 914 kobiet (65,8 %) i 2 554 mężczyzn (34,2%). Poniższy wykres ukazuje jak na przestrzeni ostatnich lat kształtował się poziom bezrobocia. Liczba osób pozostających bez pracy w latach 2012-2019 ulegała systematycznemu zmniejszeniu. W roku 2020 można zauważyć wzrost tego wskaźnika, który spowodowany był wybuchem pandemii COVID-19.

W latach 2013-2019 widoczny był spadek wskaźnika liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok, co obrazuje polepszenie relacji liczby osób pracujących do liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotni. W 2020 roku analogicznie nastąpił wzrost tego wskaźnika, w wyniku wystąpienia pandemii.

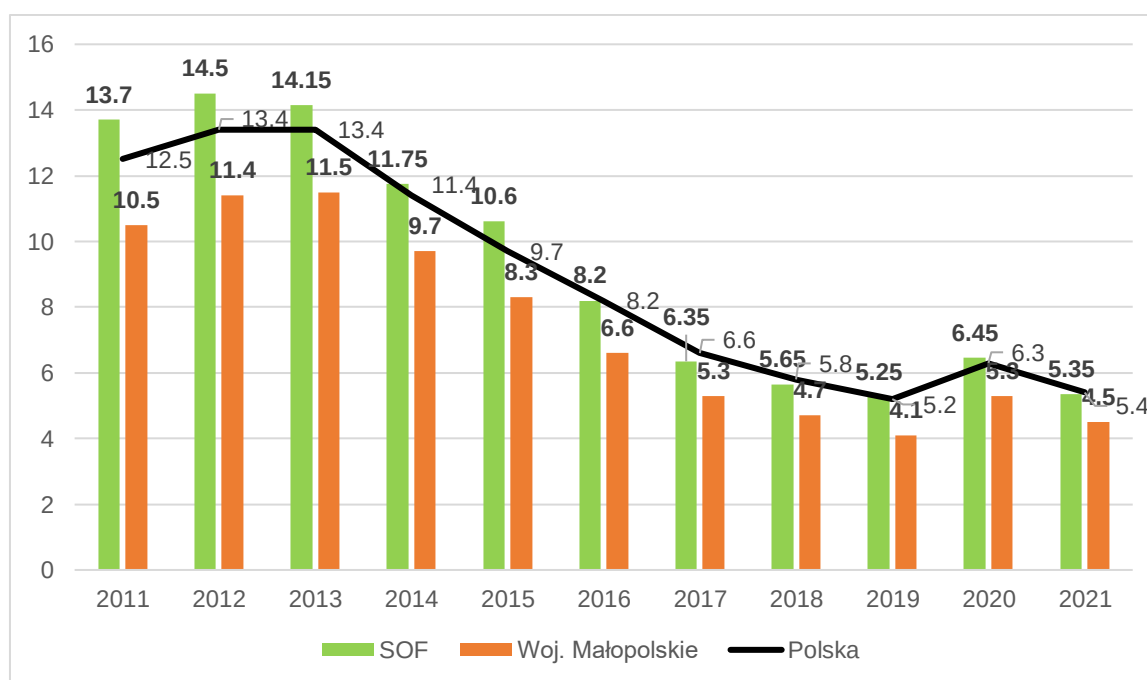
Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych ogółem oraz osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stopa bezrobocia na terenie SOF począwszy od roku 2012 wykazywała tendencję spadkową (wyjątek ponownie stanowi rok 2020), aby w roku 2021 osiągnąć wartość 5,35 %. Jest to wartość nieco wyższa niż w całym województwie małopolskim (4,5 %), jednak niższa niż stopa bezrobocia w Polsce (5,4 %).

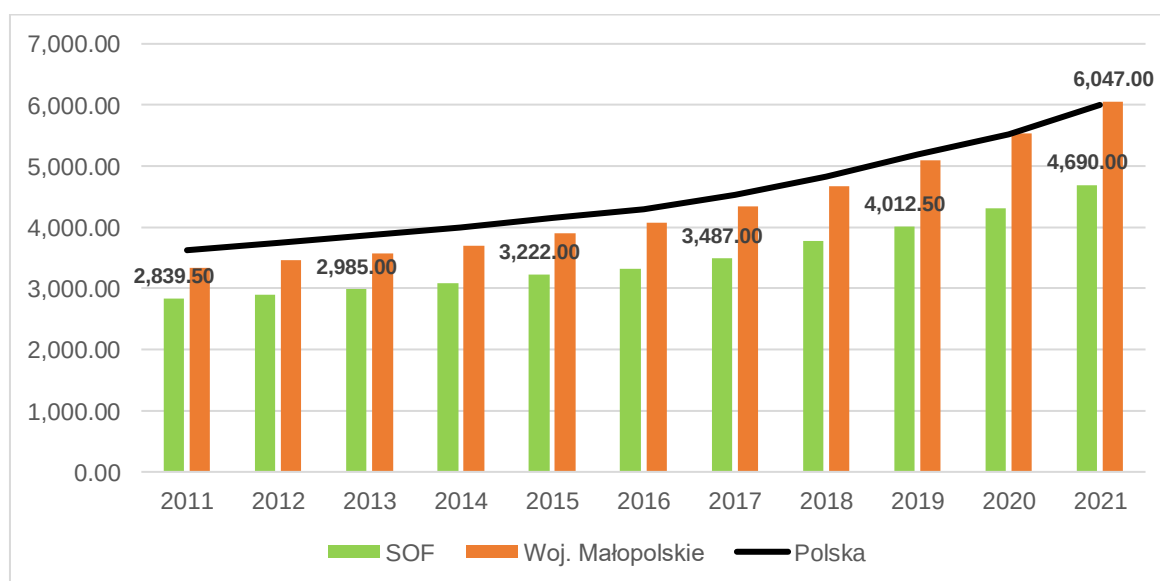
Rysunek 14. Stopa bezrobocia na terenie SOF w latach 2011-2021 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie jednostek wchodzących w skład Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego wynosiło 4 690,00 PLN, co odpowiada 78,15 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (które wynosiło 6 001,00 PLN) oraz 77,56 % przeciętnego wynagrodzenia brutto w województwie małopolskim (6 047,00 PLN). Poniższy wykres obrazuje postępujący rokrocznie wzrost wynagrodzenia brutto, wynika on jednak głównie ze wzrostu minimalnej płacy w kraju.

Wykres 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

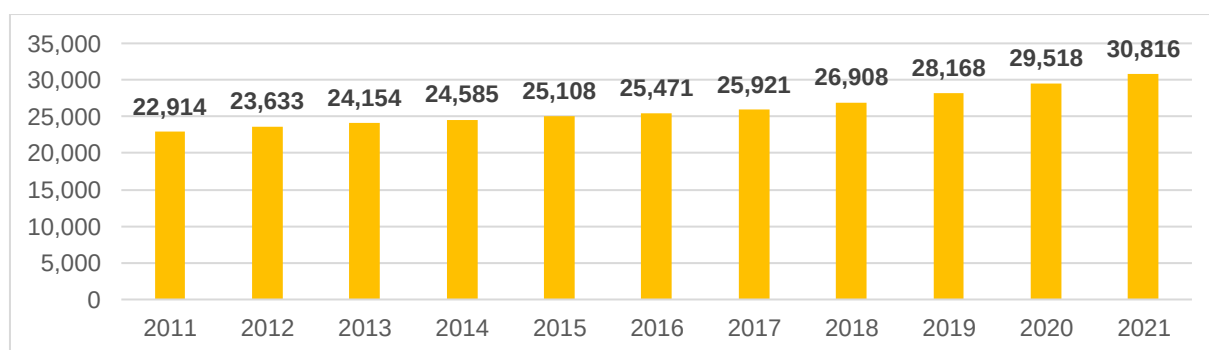

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przedsiębiorczość

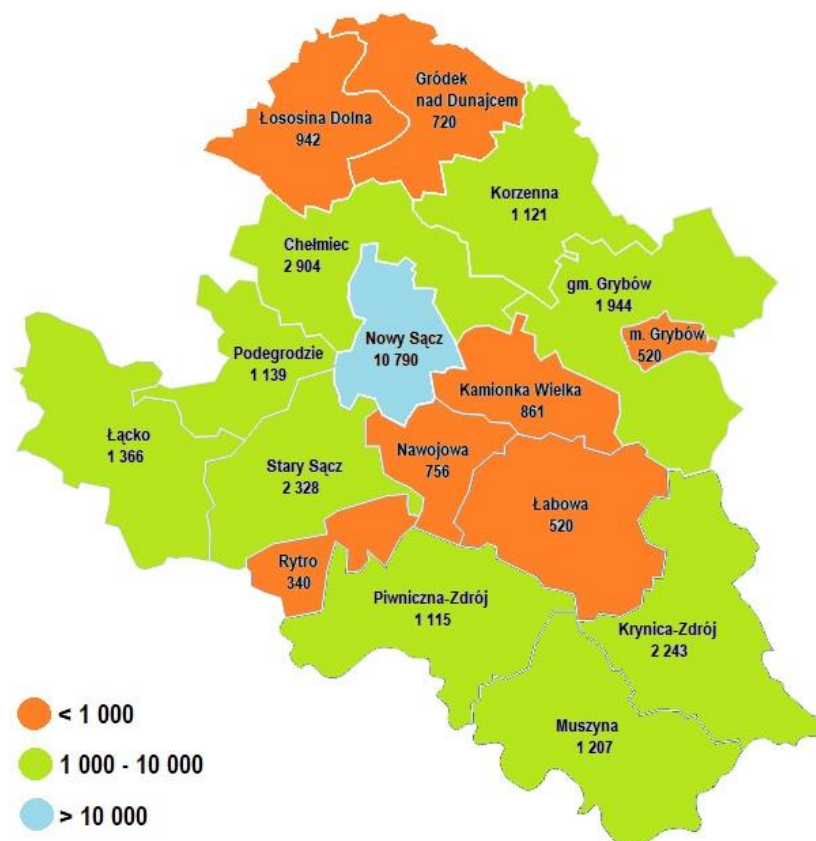
Na obszarze SOF w 2021 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 30 816 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 24 445 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 2 877 nowych podmiotów, a 1 488 podmioty zostały wyrejestrowane. Począwszy od roku 2011, liczba nowych podmiotów sukcesywnie wzrasta. W badanym okresie wzrost wyniósł 34,5%.

Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie SOF w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 15. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w jednostkach SOF w 2021 roku - opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największa liczba podmiotów, została zarejestrowana w Nowym Sączu (10 790), Gminie Chelmiec (2 904), Gminie Stary Sącz (2 328) oraz Gminie Krynica-Zdrój (2 243). Najmniej zarejestrowań odnotowano w Gminie Rytro (340), Gminie Łabowa (520), Mieście Grybów (520) oraz Gminie Gródek nad Dunajcem (720).

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej

(29 708) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. Od 10 do 49 pracowników zatrudnia 899 przedsiębiorstw, powyżej 50 – 190 firm, a powyżej 250 – 16 firm. Powyżej 1000 pracowników zatrudniają na obszarze SOF 3 przedsiębiorstwa.

4.3 Wymiar przestrzenno-środowiskowy

Infrastruktura transportowa

Największe znaczenie dla ruchu komunikacyjnego na obszarze SOF ma droga krajowa nr 75 Brzesko-Nowy Sącz-Krynica z połączeniami do przejść granicznych w Mniszku nad Popradem, Leluchowie i Muszynie. Ponadto przez teren SOF przebiegają:

- drogi krajowe:

- nr 28 Zator - Wadowice - Limanowa - Nowy Sącz - Gorlice - Przemyśl - Medyka – granica państwa
- nr 75 Brzesko - Czchów - Nowy Sącz - Krynica Zdrój
- nr 87 Nowy Sącz - Stary Sącz - Piwniczna Zdrój - granica państwa

- drogi wojewódzkie:

- nr 968 (Lubień – Zabrzeż)
- nr 969 (Nowy Targ – Stary Sącz)
- nr 975 (Dąbrowa Tarnowska – Dąbrowa)
- nr 981 (Zborowice – Krynica)
- nr 971 (Piwniczna – Krynica)

a także drogi powiatowe i gminne.

Do Krakowa – głównego ośrodka w Małopolsce dzieli SOF ok. 100 km (w przybliżeniu 2 h jazdy samochodem – przez A4, DK75, DK28, DW 966, 2.5-3.5 h jazdy pociągiem oraz ok. 2,5 h jazdy autobusem). Tarnów – drugie największe miasto w województwie znajduje się w odległości ok. 65 km od Nowego Sącza (w przybliżeniu 1.5 h jazdy samochodem – przez DW 975 lub DW 977 i ok. 2 jazdy pociągiem).

Położenie jednostek należących do SOF względem największych ośrodków miejskich w regionie jest zatem w znacznym stopniu niekorzystne, ponieważ powoduje utrudniony dojazd zarówno jego mieszkańców do większych ośrodków miejskich (dostępność usług, rynku pracy, rynku zbytu). Z drugiej jednak strony, generuje to wśród mieszkańców większy popyt na usługi „na miejscu” (szansa dla przedsiębiorczych mieszkańców).

Rysunek 16. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: <https://powiatnowysacz.lp-portal.pl/#>

Pomiędzy mniejszymi miejscowościami istotną rolę pełnią drogi gminne, zwłaszcza w kontekście rozwijającej się turystyki. Ważne znaczenie komunikacyjne dla mieszkańców SOF ma obwodnica północna i zachodnia Nowego Sącza. Łączna długość dróg gminnych i powiatowych utwardzonych wynosiła w 2021 roku 2 961,6 km (o 517,5 km więcej w porównaniu do roku 2011).

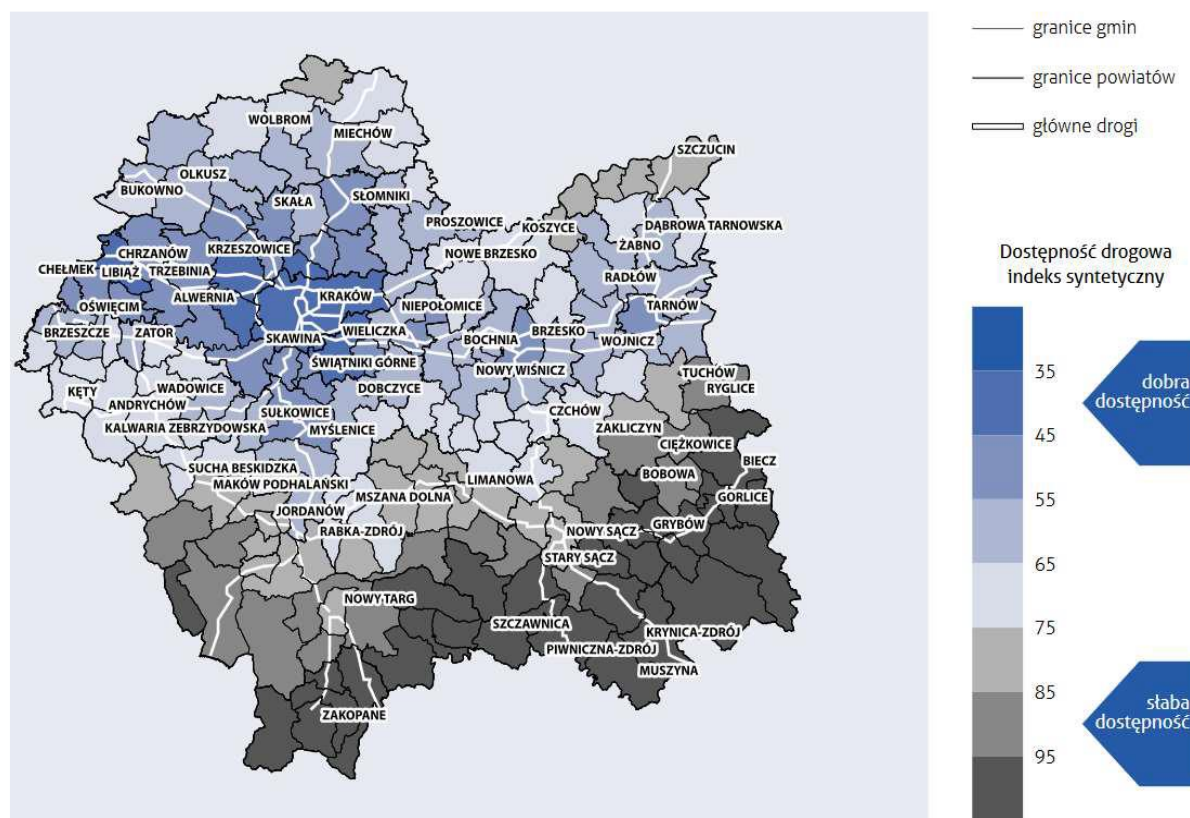
Tabela 3. Długość dróg powiatowych i gminnych (utwardzonych) na terenie SOF w latach 2011-2021 (km)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Drogi gminne	1 914,2	1 984,7	1 719,9	1 753,9	1 756,7	1 737,4	1 936,9	2 389,3	2 402,6	2 421,4	2 422,1
Drogi powiatowe	529,9	529,7	530,8	529,6	536,4	539,7	539,7	539,5	539,5	539,5	539,5
Razem	2 444,1	2 514,4	2 250,7	2 283,5	2 293,1	2 277,1	2 476,6	2 928,8	2 942,1	2 960,9	2 961,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dostępność transportową w ujęciu regionalnym określa czas dojazdu do najważniejszych punktów i korytarzy komunikacyjnych, takich jak np. lotnisko, węzeł autostrady, miasto metropolitalne, miasto powiatowe, najbliższe miasto, przejścia graniczne, stolica. Ma to znaczenie nie tylko dla indywidualnych podróży (samochody osobowe), ale również dla innych typów transportu (publicznego, towarowego) oraz różnych celów przemieszczania się (dojazdy do pracy, dojazdy do szkół, wpływ na rozwój turystyki). Analizując wewnątrzregionalną dostępność drogową należy stwierdzić, że najlepszą dostępnością w Małopolsce cieszy się Kraków i gminy sąsiadujące oraz obszary zlokalizowane w ciągu komunikacyjnym autostrady A4. Z kolei obszary o najłabszej dostępności zlokalizowane są w południowo-wschodniej części województwa (w tym gmina Muszyna i Piwniczna-Zdrój), co jest spowodowane położeniem na uboczu głównych dróg, a także peryferyjnym położeniem względem gęsto zaludnionych obszarów.³

Rysunek 17. Indeks syntetyczny dostępności transportowej – drogowej

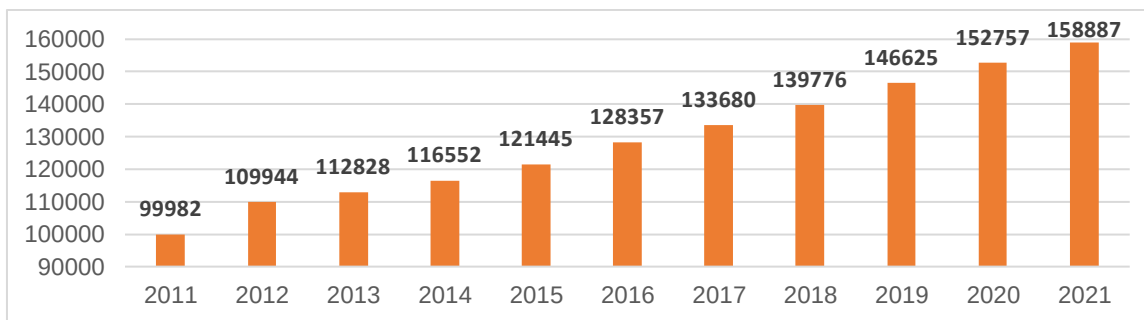

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Diagnoza i prognozy Rozwojowe, s. 109.

Wpływ na stan środowiska, a w szczególności na jakość powietrza, ma m.in. transport, który oprócz emisji zanieczyszczeń, generuje również hałas. W MOF Nowego Sącza rokrocznie odnotowywany jest wzrost liczby samochodów osobowych. W 2021 r. łączna liczba samochodów osobowych wynosiła 158 887 pojazdów, co stanowi wzrost o 58,9 % względem roku 2011, kiedy zarejestrowane były 99 982 samochody.

³ Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Diagnoza i prognozy Rozwojowe, s. 109.

Wykres 10. Liczba samochodów osobowych na terenie SOF w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wzrost liczby samochodów osobowych (a co za tym idzie nasilenie indywidualnego ruchu samochodowego) podyktowany jest w głównej mierze koniecznością pokonywania sporych odległości do pracy bądź szkoły. Niesprzyjający jest również fakt braku dostępności alternatywnych rozwiązań komunikacyjnych. Niedostatecznie rozwinięta sieć transportu publicznego, brak parkingów typu P&R (tylko 1 na terenie SOF) poniekąd zmusza mieszkańców do korzystania z własnych środków transportu. Nowy Sącz, jako ośrodek o dużym znaczeniu dla regionu, jest miejscem, do którego znaczna część podróży odbywana jest z innych miejscowości. Oznacza to, że przeważająca część problemów związanych z ruchem drogowym czy deficytem miejsc parkingowych wynika z decyzji transportowych podejmowanych w ościennych gminach. Ponadto obecnie transport autobusowy w okolicach Nowego Sącza opiera się na porozumieniach międzygminnych, na przewoźnikach prywatnych oraz połączeniach autobusowych, uruchamianych samodzielnie przez gminy obszaru funkcjonalnego. Rozwiązaniem tego problemu jest realizacja przedsięwzięć obejmujących integrację działań w ramach całego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w zakresie wspierania zrównoważonego transportu metropolitalnego łączącego Nowy Sącz i jego obszar funkcjonalny.

Pozytywnych danych dostarcza długość dróg rowerowych na terenie SOF, która w ostatniej dekadzie znacznie wzrosła. Opierając się na danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2011 roku łączna długość ścieżek rowerowych wynosiła zaledwie 8,7 km, w roku 2021 wartość ta wynosi 67,2 km (ponad sześciokrotny wzrost). Rozbudowa sieci dróg dla rowerów jest kluczowa w celu zwiększenia spójności przestrzennej obszaru oraz kreowania wspólnej oferty turystycznej. Ścieżki rowerowe stanowią również alternatywę dla niedostatecznie rozwiniętej sieci połączeń międzygminnych.

Transport międzygminny

Diagnoza SOF wskazuje na niedostatecznie rozwiniętą sieć połączeń międzygminnych w zakresie transportu publicznego. Kluczowym zadaniem staje się zatem poprawa dostępności oraz oferty transportu publicznego. Przełoży się to również wpływ na poprawę jakości środowiska

przyrodniczego, gdyż transport jest źródłem emisji zanieczyszczeń i hałasu. Do osiągnięcia tych założeń konieczne jest ograniczenie indywidualnego ruchu samochodowego i wdrażanie rozwiązań mających na celu wzrost udziału transportu zbiorowego. Istotna jest również integracja transportu indywidualnego i zbiorowego oraz zmiana mentalności mieszkańców, w szczególności dotyczących podróży w obrębie SOF. Od 1990 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych w Polsce zwiększyła się ponad czterokrotnie, tj. z 5,3 mln do 23,4 mln, co spowodowało znaczny spadek przewozów komunikacją miejską. W efekcie sieć drogowa w miastach jest przeciążona. Zatory uliczne, wydłużający się czas dojazdów, a także hałas i zwiększona emisja spalin są tam stałym zjawiskiem. Planowanie zrównoważonego rozwoju transportu publicznego staje się istotnym elementem projektowania przyszłości miast. Miasto Nowy Sącz to trzecie pod względem liczby mieszkańców miasto w województwie małopolskim, położone w centrum Kotliny Sądeckiej w paśmie Beskidu Sądeckiego. Miasto Nowy Sącz ma zawarte porozumienia międzygminne w zakresie organizacji przewozów publicznego transportu zbiorowego z Gminą: Grybów, Łącko, Łukowica, Kamionka Wielka, Nawojowa, Podegrodzie, m. Stary Sącz. W 2014 roku liczba ludności na obszarze Nowego Sącza i gmin obsługiwanych w ramach porozumień wynosiła 138,5 tys. osób. Na dzień 30.06.2021 r., po podpisaniu porozumień z gminami: Grybów (2020), Łącko (2018) oraz Łukowica (2019), wyniosła 192,3 tys. mieszkańców. W przeciwieństwie do Nowego Sącza w gminach, z którymi podpisano porozumienia, można zaobserwować wzrost liczby ludności. Prognozy GUS na rok 2030 przewidują dla Nowego Sącza spadek liczby ludności z 83 558 osób do poziomu 78 489 osób (spadek o 6,07%). Depopulacja będzie postępować znacznie szybciej niż w całym województwie małopolskim, dla którego prognozowany jest spadek na poziomie 0,22%. Dla miasta Nowego Sącza przewidywana jest zmiana liczby osób w wieku przedprodukcyjnym z 15 888 do 11 844, co pociągnie za sobą spadek udziału tej grupy w ogólnej liczbie ludności (z 19,01% na 15,10%), natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym utrzyma się na podobnym poziomie: obecnie 18 346, prognozowane 18 655; nieznacznie zwiększy się ich udział (wzrost z 21,96% do 23,77%). Sieć komunikacyjna w Nowym Sączu oraz w gminach, z którymi zostało zawarte porozumienie, obejmuje w sumie:

- 17 linii miejskich dziennych: 3, 4, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 17, 23, 25, 31, 35, 36, 41, 42, 44;
- 1 linię miejską nocną: 101;
- 1 linię miejską specjalną: 0 – kursuje tylko 1 listopada;
- 17 linii podmiejskich dziennych: 1, 2, 10, 11, 14, 15, 18, 24, 26, 27, 33, 34, 37, 39, 43, 47, 49.

Organizatorem wszystkich linii jest miasto Nowy Sącz, operatorem – MPK Nowy Sącz. Wszystkie linie zostały objęte jednolitym regulaminem przewozu oraz taryfą biletową.

W przypadku komunikacji miejskiej organizowanej w mieście Nowy Sącz oraz gminach, z którymi miasto zawarło porozumienie, w dużym stopniu dane o transporcie publicznym można także pozyskać dzięki obowiązkowi rejestracji przejazdów na karcie zbliżeniowej, a także na podstawie sprzedaży biletów u kierowcy. Umożliwia to bieżącą oraz długoterminową analizę potoków pasażerskich. Największe potoki pasażerskie można zaobserwować na liniach 7, 23 i 41, które charakteryzują się:

- największą częstotliwością kursowania;

- przebiegiem linii przez osiedla, które wyróżniają wysoka gęstość zaludnienia oraz położenie w pobliżu instytucji administracji lokalnej i miejsc użyteczności publicznej.

Prognozę popytu przeprowadzono na podstawie danych o rocznej liczbie pasażerów oraz prognozowanej liczbie mieszkańców, a także danych o prognozowanym wzroście gospodarczym, który ma wpływ na mobilność ludności. Wpływ na wielkość popytu w komunikacji miejskiej mają także inne czynniki, takie jak: jakość i standard organizowanych przewozów, organizacja informacji pasażerskiej, integracja z innymi środkami transportu oraz zmiany w ofercie przewozowej. W scenariuszu stagnacyjnym zakłada się utrzymanie liczby pasażerów na stałym poziomie około 8,48 mln do 2025 roku oraz stopniowy spadek liczby pasażerów do poziomu 8,45 mln pasażerów w 2030 roku w wyniku spadku liczby ludności.

W wariancie optymistycznym następuje stopniowy wzrost liczby pasażerów uwarunkowany powrotem pasażerów do transportu publicznego po pandemii COVID-19, wzrostem mobilności mieszkańców w wyniku wzrostu gospodarczego oraz inwestycjami w podnoszenie standardu transportu publicznego. Z przeprowadzonych prognoz wynika, iż w roku 2030 z transportu publicznego korzystać będzie ok. 12 mln pasażerów rocznie.

Jak wynika z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021r. pn. Preferencje dotyczące wyboru rodzaju środków transportu (w badaniach dla dorosłych wzięło udział 940 osób, w tym 792 osoby mieszkające i pracujące na terenie miasta Nowego Sącza. W badaniach przeznaczonych tylko dla młodzieży szkolnej (od klasy 4 szkoły podstawowej do ostatniej klasy szkoły średniej) wzięło udział 2456 osób, w tym 1422 (58%) mieszkające na terenie miasta Nowego Sącza):

- I. Wśród codziennych podróży najczęściej wybierany jest własny samochód. Warto zwrócić uwagę, że większość respondentów podróżuje nim na miejscu kierowcy (53% badanych – codziennie, 17% – kilka razy w tygodniu) – tego typu jednoosobowe podróże samochodem najbardziej przyczyniają się do tworzenia zatorów drogowych. Na podstawie wyników innych badań przyjmuje się, że średnie napełnienie pojazdu oscyluje w okolicach 1,2 pasażera na pojazd. Taki stan rzeczy generuje również bardzo wysoki popyt na powierzchnie parkingowe w mieście.
- II. Niewielki udział w codziennych podróżach ma rower (tylko 3% – codziennie, 12% – kilka razy w tygodniu), co może mieć związek ze słabo rozwiniętą infrastrukturą rowerową w mieście i za nim, przystosowaną bardziej do podróży w celach turystycznych.
- III. Bardzo małą popularnością w mieście cieszą się motocykle i skutery oraz urządzenia transportu osobistego – ok. 2% badanych wskazało, że używają ich do codziennych podróży.
- IV. Z komunikacji autobusowej codziennie korzysta co piąty respondent, kilka razy w tygodniu – 15% z nich. Aż 31% badanych osób, blisko co trzecia, w ogóle nie korzysta z tego środka komunikacji.
- V. Najważniejszym kryterium przy wyborze środka transportu jest szybkość dojazdu do celu – w każdej wyróżnionej grupie wskazało na nią co najmniej 61% badanych. Kolejne ważne kryteria to: dostępność danego środka transportu (szczególnie ważna dla najmłodszych respondentów, jak i wśród uczniów oraz osób bezrobotnych) oraz konieczność dotarcia do kilku celów podróży. W te preferencje najlepiej wpisuje się samochód osobowy; w obecnej sytuacji, przy braku buspasów i ograniczeń dla samochodów prywatnych, autobusy stoją w tych samych korkach, więc

nie są w stanie wygrać w kategorii szybkości przejazdu, a niewielka częstotliwość kursowania większości linii zmniejsza dostępność tego środka transportu oraz ogranicza możliwość przesiadek, które mogą być konieczne, aby dotrzeć do kilku celów podróży.

- VI. W prawie każdej grupie (poza osobami w wieku 50-59 lat, wśród których najwięcej głosów oddano na transport samochodowy, jednak różnica jest niewielka i wynosi tylko 2 punkty procentowe) najwięcej głosów przyznano rozwojowi komunikacji zbiorowej. Szczególnie jest to widoczne wśród: osób spoza Nowego Sącza (57%), co może być kolejnym ważnym głosem w kierunku rozwoju komunikacji podmiejskiej oraz integracji różnych środków transportu zbiorowego; osób bezrobotnych i uczniów (66%), czyli tych, których często nie stać na własny samochód, a rozwój transportu zbiorowego może przeciwdziałać wykluczeniu komunikacyjnemu m.in. tej grupy; wreszcie wśród najmłodszej grupy spośród respondentów (18-29 lat, 69%), czyli osób, które nie znają z własnego doświadczenia sytuacji powszechnych jeszcze kilkadziesiąt lat temu, jak masowe korzystanie z transportu zbiorowego z powodu małego upowszechnienia samochodów osobowych w rodzinach czy przepełnione autobusy, ale również pokolenia mającego często większą świadomość ekologiczną niż ich poprzednicy.
- VII. Wśród uczniów zdecydowanie najpopularniejszym sposobem dotarcia do szkoły jest dojazd autobusem (wskazało na niego 58% respondentów).

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną diagnozę konieczne jest podjęcie zintegrowanych działań celem budowy jednolitego systemu transportu miejskiego i podmiejskiego łączącego M. Nowy Sącz z M. Stary Sącz oraz Gminą Łącko co dodatkowo poprawi komunikację z Gminą Podegrodzie i docelowo w Gminą Chelmec.

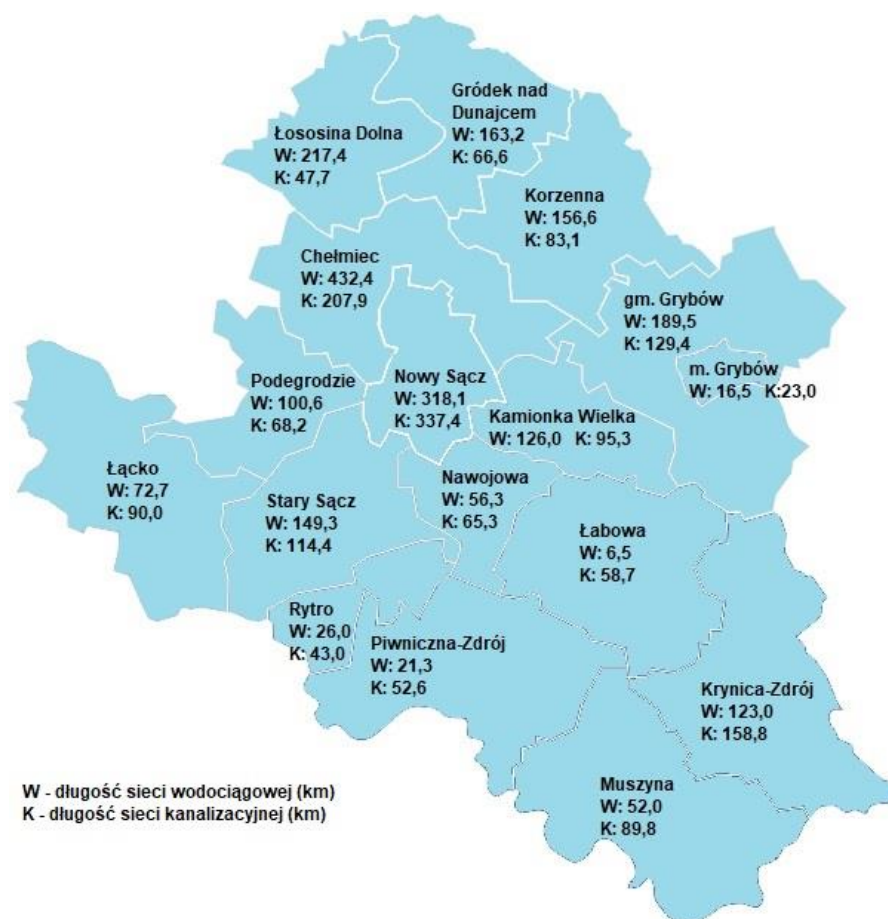
Inwestycje w zrównoważoną mobilność miejską będą oparte na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej. W przypadku Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego będzie to Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Nowego Sącza. Działania wskazane w planie dotyczą Miasta Nowego Sącza i uwzględniają jego charakterystykę oraz oddziaływanie obszaru funkcjonalnego na jego działanie. Mówiąc o mobilności należy pamiętać, że duża część codziennych podróży odbywa się nie tylko w samym mieście, ale także na jego obszarze funkcjonalnym.⁴

⁴ UCHWAŁA NR LXV/808/2022 RADY MIASTA NOWEGO SĄCZA z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla Nowego Sącza.

Infrastruktura techniczna

Prawidłowo prowadzona gospodarka wodno-kanalizacyjna na danym obszarze ma pozytywny wpływ na jego zrównoważony rozwój. Nowoczesne instalacje wodociągowo kanalizacyjne poprawiają również warunki życia mieszkańców. Na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego (zgodnie z informacjami zawartymi w Banku Danych Lokalnych) łączna długość sieci wodociągowej w 2021 roku wynosiła około 2 227 km, a sieci kanalizacyjnej – około 1 731 km. Najbardziej rozbudowaną sieć wodociągową i kanalizacyjną posiada miasto Nowy Sącz (odpowiednio 318,1 km i 337,4 km) oraz Gmina Chelmec (432,4 km i 207,9 km). Dane dla pozostałych gmin z terenu SOF obrazuje rysunek 17.

Rysunek 18. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w jednostkach SOF w 2021 roku - opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy odsetek ludności korzystający z sieci wodociągowej występuje na terenie Gminy Kamionka Wielka (91,9 %), Miasta Nowego Sącza (86,6 %), Gminy Krynica-Zdrój (82,8 %) oraz Gminy Stary Sącz (73,4 %), najmniej natomiast w Gminie Łabowa (11,3 %), Gminie Piwniczna-Zdrój (36,1 %), Gminie Łącko (36,5) oraz Gminie Korzenna (41,1 %). W odniesieniu do sieci kanalizacyjnej najwyższy wskaźnik odnotowuje się w Gminie Muszyna (95,9

%), Gminie Krynica-Zdrój (86,7 %), Mieście Nowy Sącz (86,6 %) oraz Gminie Rytro (70,2 %). Po przeciwnej stronie znajdują się Gmina Korzenna (22,1 %), Gmina Łososina Dolna (30,5 %), Gmina Podegrodzie (33,5 %) oraz Gmina Grybów (34,2 %). W 2011 roku około 40 % populacji SOF miało dostęp do sieci wodociągowej oraz 29 % do sieci kanalizacyjnej. W 2021 roku odsetek ten kształtuje się na poziomie 54,3 % w przypadku dostępu do sieci wodociągowej i 51,2 % w odniesieniu do sieci kanalizacyjnej.

Dostęp do sieci gazowej ma 65,32 % ludności SOF. Łączna długość sieci w 2021 roku wyniosła 2 249 km (wzrost o 20,5 % względem roku 2015). Przekłada się to na 42 308 czynnych przyłączy do budynków (mieszkalnych i niemieszkalnych). W większości gminy SOF są całkowicie zgazyfikowane, niedoinwestowanie w tym zakresie występuje jedynie w gminach: Chelmiec i Nawojowa natomiast Podegrodzie, Rytro oraz Piwniczna Zdrój nadal są niezgazyfikowane. W wielu miejscach na obszarze Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego brak jest technicznych możliwości podłączenia budynków do sieci gazowej, co dodatkowo utrudnia likwidację nieekologicznych źródeł ciepła, które są podstawowym źródłem zanieczyszczeń jakości powietrza.

Gospodarka wodna

Sądecki Obszar Funkcjonalny leży w Regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły. Główną rzeką obszaru jest Dunajec, prawobrzeżny dopływ Wisły. Powstaje on z połączenia wód Czarnego Dunajca i Białego Dunajca w Nowym Targu, natomiast swe źródła ma w Tatrach Zachodnich, w gminie Kościelisko. Długość rzeki wynosi 247 km (łącznie z Czarnym Dunajcem), z czego 17 km liczy odcinek graniczny między Polską a Słowacją. Dunajec jako główna rzeka powiatu i regionu stanowi bazę funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej dla miejscowości powiatu, jest bezpośrednim odbiornikiem ścieków z kilku oczyszczalni na terenie SOF, na Dunajcu ujmowane są też wody dla celów przemysłowych. Na terenie SOF znajdują się też sztuczne zbiorniki wodne powstałe w wyniku spiętrzenia wód Dunajca zaporami w Rożnowie i Czchowie, które odgrywają ważną rolę w kształtowaniu stosunków wodnych w zlewni Dunajca. Tworzą one zespół wodnych zbiorników retencyjnych Rożnow-Czchów o charakterze kompleksowym spełniający następujące funkcje – przeciwpowodziową, energetyczną, zaopatrzenia w wodę, rekreacyjną i żegludową.

W 2017 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie zrealizował badania jakości wód powierzchniowych rzecznych zaplanowane w „Programie Państwowego Monitoringu Środowiska województwa małopolskiego na lata 2016 – 2020”. Uzyskane, na podstawie prowadzonego w 2017 roku monitoringu, wyniki badań pozwoliły na sporządzenie klasyfikacji elementów jakości wód, stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz na oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Spośród 53 jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, w ramach monitoringu operacyjnego jakości wód powierzchniowych zostało objętych 10 z nich. Monitoring diagnostyczny i operacyjny ma na celu dostarczenie informacji o stopniu spełnienia podstawowego celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej jakim jest osiągnięcie przez wody co najmniej dobrego stanu. Stan wszystkich badanych jednolitych części wód ocenia się jako zły.

Tabela 4. Ocena stanu/potencjału jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

L.p.	Nazwa ocenianej JCWP	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
1	Łososina od Potoku Stańkowskiego do ujścia	Słaby	Poniżej dobrego	Zły
2	Dunajec od Grajcarka do Obidzkiego Potoku	Słaby	Dobry	Zły
3	Dunajec od Obidzkiego Potoku do Zb. Rożnów	Słaby	Dobry	Zły
4	Poprad od Smereczka do Łomniczanki	Zły	Dobry	Zły
5	Poprad od Łomniczanki do ujścia	Słaby	Dobry	Zły
6	Kamienica od Homerki do Kamionki	Dobry	Poniżej dobrego	Zły
7	Kamienica od Kamionki do ujścia	Umiarkowany	Poniżej dobrego	Zły
8	Kamionka	Umiarkowany	Poniżej dobrego	Zły
9	Łubinka	Umiarkowany	-	Zły
10	Biczyczanka	Słaby	-	Zły

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Sądecki Obszar Funkcjonalny położony jest w zasięgu 4 udokumentowanych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- GZWP Nr 434 Dolina rzeki Biała Tarnowska – typ zbiornika: porowy, szacunkowe zasoby dyspozycyjne: 22 407,4 [m³/dobę], stratygrafia: czwartorzęd;
- GZWP Nr 437 Dolina rzeki Dunajec (Nowy Sącz) – typ zbiornika: porowy, szacunkowe zasoby dyspozycyjne: 30 780,5 [m³/dobę], stratygrafia: czwartorzęd;
- GZWP Nr 438 Magura (Nowy Sącz) – typ zbiornika: porowo-szczelinowy, szacunkowe zasoby dyspozycyjne: 40 560,0 [m³/dobę], stratygrafia: paleogen;
- GZWP Nr 439 Magura (Gorce) – typ zbiornika: porowo-szczelinowy, szacunkowe zasoby dyspozycyjne: 43 300 [m³/dobę], stratygrafia: paleogen;

oraz w zasięgu jednego Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych: LZWP Nr 436 Zbiornik warstw Istebna (Ciężkowice) (dawny GZWP nr 436) – typ zbiornika: porowo-szczelinowy, szacunkowe zasoby dyspozycyjne: 10 272,0 [m³/dobę], stratygrafia: czwartorzęd, paleogen, kreda.

Największe znaczenie użytkowe dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego ze względu na zasobność, a przede wszystkim na udział w powierzchni SOF i wielkość poboru wód ma zbiornik: GZWP Nr 437 – dolina rzeki Dunajec.

Na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego znajdują się 3 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd 172) o numerach: PLGW2000150, PLGW2000166 i PLGW2000167.

Tabela 5. Ilościowa i jakościowa ocena stanu jednolitych części wód podziemnych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Nr JCWPd	Ocena stanu		
	Ilościowa	Jakościowa	Ogólna ocena
150	dobra	dobra	dobra
166	dobra	dobra	dobra
167	dobra	dobra	dobra

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna /psh.gov.pl/

Badania w zakresie stanu chemicznego wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego monitoringu środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, będący z mocy ustawy Prawo wodne państwową służbą hydrogeologiczną zobligowaną do wykonywania badań i oceny stanu wód podziemnych (art. 102 ust.4 i art. 155a ust.5). Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U.2016.85) wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości

oraz w ramach klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych określa się:

- stan dobry,
- stan słaby.

Ostatnie badania jakości wód podziemnych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego WIOŚ Kraków przeprowadził w roku 2019. Tabela 6 przedstawia klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych w 2019 roku.

Tabela 6. Klasy jakości wód podziemnych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	Gmina	Miejscowość	Klasa jakości końcowa
150	Łososina Dolna	Zawadka	II
167	Piwniczna-Zdrój	Wierchomla Wielka	II
167	Muszyna	Leluchów	III
167	Muszyna	Łopata Polska	II
150	Gródek nad Dunajcem	Rożnów	III
150	Chelmec	Wola Kurowska	II
167	Piwniczna-Zdrój	Piwniczna-Zdrój	III
167	Rytro	Roztoka Ryterska	I

Źródło: GIOŚ, Klasy jakości wód podziemnych - monitoring jakości wód podziemnych - monitoring diagnostyczny

Jedną z głównych przyczyn złego stanu wód Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego jest niewystarczające uzbrojenie w sieć kanalizacyjną terenu SOF, co skutkuje brakiem dostępu mieszkańców SOF do podstawowych urządzeń infrastruktury sanitarnej. Na obszarach nieobjętych siecią kanalizacyjną ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych (szamb), które niejednokrotnie są nieszczelne. Dodatkowym problemem jest również niekontrolowany zrzut ścieków do rowów, cieków czy też bezpośrednio do ziemi. Praktyka powyższa prowadzi do zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Konieczne więc są działania zmierzające do uporządkowania systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Ponadto skanalizowanie obszarów, które nie są wyposażone w powyższą infrastrukturę, umożliwi podłączenie budynków mieszkalnych do sieci zbiorczej, co przyczyni się do poprawy warunków życia i zdrowia mieszkańców.

Kwestia dostępu do infrastruktury odprowadzania nieczystości jest problemem, którego nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego

Obszaru Funkcjonalnego. Samorządu od lat podejmują działania mające na celu wykonywanie podłączeń budynków do systemu kanalizacyjnego. Poprzez zintegrowane inwestycje planuje się dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej m.in. w gminach gdzie odsetek ludności korzystającej z kanalizacji jest najmniejszy (gminy Grybów i Łososina Dolna).

Nadrzędnym rezultatem planowanych przedsięwzięć będzie ochrona rzek Biała Tarnowska, Kamienica Nawojowska, Poprad, Łososina, będących zlewniami/ujęciami wody pitnej dla gminy Grybów, miasta Grybów, gminy Muszyna, Gminy Łososina oraz gminy Piwniczna. Rzeki te są z kolei dopływami jednej z podstawowych zlewni wód dla obszaru - rzeki Dunajec, która stanowi ujęcie wody pitnej dla Nowego Sącza i miejscowości ościennych m.in. Kamionki Wielkiej, Starego Sącza, Nawojowej, Korzennej. Dlatego jakość oczyszczanych ścieków przyczyni się także do poprawy jakości wody pitnej dla mieszkańców Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Zaopatrzenie w wodę oraz odbiór i unieszkodliwianie ścieków należą do podstawowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Sprawne funkcjonowanie sieci wodociągowych i kanalizacyjnych pozwala na efektywne korzystanie z zasobów wodnych oraz pozytywnie oddziałuje na środowisko, zapobiegając wprowadzaniu do ekosystemu szkodliwych substancji. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom SOF dostępu do czystej wody oraz sprawnego sposobu odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Inwestycje w uporządkowanie gospodarki kanalizacyjnej oraz budowę nowych lub modernizację sieci wodociągowych w pierwszej kolejności zostaną przeprowadzone na obszarach aglomeracji o wielkości 10-15 tys. RLM zgodnie z VI Aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁵. W przypadku Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego priorytet inwestycyjny występuje na obszarze aglomeracji Muszyna (12 628 RLM) obejmującej swoim zasięgiem miejscowości Muszyna, Złockie, Szczawnik, Jastrzębik, Powożnik, na terenie której gospodarka ściekowa została w pełni uregulowana zgodnie z wymogami Dyrektywy ściekowej. W dalszej kolejności prowadzone będą przedsięwzięcia na obszarach aglomeracji o wielkości 2-10 tys. RLM (Piwniczna-Zdrój, Grybów – Stróże, Grybów-Kąclowa, Łososina Dolna, Rytro) pod warunkiem uprzedniego zaspokojenia potrzeb inwestycyjnych w obszarze aglomeracji 10-15 tys. RLM.

Jakość powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w MOF Nowego Sącza, podobnie jak w województwie małopolskim jest emisja powierzchniowa pochodząca z sektora komunalno-bytowego. Emisja z tego rodzaju źródeł jest w znacznym stopniu emisją nieorganizowaną. Powierzchniowe źródła emisji związane są z występowaniem skupisk niskich emitorów (głównie paleniska domowe charakteryzujące się niską sprawnością, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze i rolnicze).

W mniejszym stopniu, na zły stan jakości powietrza mają też wpływ liniowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, do których zaliczane są trasy komunikacji samochodowej. W wyniku spalania paliw

⁵ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/gospodarka-sciekowa>

w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Niekorzystny wpływ ruchu samochodowego na stan jakości powietrza przybiera tendencje rosnące. Największe potencjalne zagrożenie emisją komunikacyjną występuje wzdłuż dróg o największym ruchu samochodowym (drogi krajowe, drogi wojewódzkie), przy czym zasięg oddziaływania ograniczony jest do pasa terenu bezpośrednio sąsiadującego z drogą.

Problem jakości powietrza występuje na terenie całego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, szczególnie w Nowym Sączu, które regularnie plasuje się w czołówce miast z najgorszą jakością powietrza w Europie. Poprawa efektywności energetycznej w MOF uwzględnia działania ukierunkowane na ograniczenie niskiej emisji, realizowane poprzez kompleksową modernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła zarówno w obiektach użyteczności publicznej, jak i indywidualnych gospodarstwach domowych. Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany z uwagi na dążenie do osiągnięcia nadrzędnego celu jakim jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. ograniczenie zużycia zasobów, a zwłaszcza energii.

Sądecki Obszar Funkcjonalny jest obszarem wymagającym wdrożenia jednolitych działań w obszarze ochrony środowiska naturalnego w szczególności ochrony powietrza. Jak pokazują dane zastane (Program Ochrony Środowiska dla miasta Nowego Sącza na lata 2021 – 2024 z perspektywą na lata 2025 – 2030) powiat nowosądecki oraz Miasto Nowy Sącz są obszarem o złym stanie powietrza. Zgodnie z corocznym raportem Europejskiej Agencji Środowiska (EEA), dotyczącym jakości powietrza w Europie, Polska od wielu lat znajduje się w czołówce krajów o najbardziej zanieczyszczonym powietrzu. Dotyczy to zwłaszcza zanieczyszczenia pyłem PM₁₀ oraz benzo(a)pirenem. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa małopolskiego wyznaczono 3 strefy:

- Aglomeracja Krakowska (kod strefy: PL1201),
- miasto Tarnów (kod strefy: PL1202),
- strefa małopolska (kod strefy: PL1203), do której należy miasto Nowy Sącz oraz gminy objęte SOF.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2018, poz. 1119). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego powietrza, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Jak wynika z Rocznej oceny jakości powietrza w województwie małopolskim raport wojewódzki za rok 2019 na terenie strefy małopolskiej, stwierdzono występowanie w ciągu roku, przekroczenie poziomu PM₁₀, poziomu PM_{2,5}, stężenia średniorocznego poziomu benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀. Na terenie strefy małopolskiej, stwierdzono także przekroczenie poziomów celu długoterminowego, określonego w odniesieniu do stężenia ozonu oraz II fazy PM_{2,5}. Podobna sytuacja występowała w roku 2021 zg. z Raportem (...) za rok 2022 w ocenie jakości powietrza za 2021 rok przeprowadzonej pod kątem ochrony zdrowia uwzględniono 12

substancji: 5 zanieczyszczeń gazowych (SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, O₃) oraz 7 pyłowych (pył zawieszony PM₁₀ i PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni oraz B(a)P).

Ocena obejmowała 3 strefy w województwie małopolskim: Aglomerację Krakowską, strefę miasta Tarnów oraz strefa małopolska. Dla wszystkich zanieczyszczeń wynikiem klasyfikacji mogła być klasa A lub C oraz A1 lub C1 dla II fazy poziomu dopuszczalnego określonego dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}, która obowiązuje od 1 stycznia 2020 roku. Strefa małopolska czyli obszar SOF miała nie dopuszczalne przekroczenia pyłów PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu.

Biorąc pod uwagę dane przekroczenia w/w wskaźników występuje w największej kumulacji na obszarze Miasta Nowy Sącz, oraz na obszarze gmin: Gminy Gródek nad Dunajcem, Gminy Korzenna, Gminy Łabowa oraz Gmina Podegrodzie.

Biorąc pod uwagę w/w dane cały obszar SOF wymaga podjęcia działań związanych z ograniczeniem zanieczyszczenia powietrza. Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić:

- a) ze względu na pochodzenie,
- b) ze względu na to w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń źródeł emisji zanieczyszczeń,
- c) ze względu na postać w jakiej zostały uwolnione do atmosfery.

W obszarze SOF kluczowe źródła pochodzenia antropogenicznego stanowią większość zanieczyszczeń powietrza i są one związana z działalnością człowieka. Biorąc pod uwagę obszar SOF do kluczowych zanieczyszczeń antropogenicznych zaliczymy:

- Energetyczne – na które składają się procesy wydobywania (kopalnie, szyby wiertnicze) i spalania paliw.
- Przemysłowe – przemysł ciężki (przeróbka ropy naftowej, hutnictwo, cementownie, przemysł chemii organicznej), metalurgiczny, produkcja i stosowanie rozpuszczalników, przemysł spożywczy, przemysł farmaceutyczny i inne.
- Komunikacyjne – transport lądowy (samochodowy, kolejowy, powietrzny) i wodny.
- Komunalno-bytowe – paleniska domowe, kotłownie lokalne, gospodarstwa rolne, gromadzenie i utylizacja odpadów stałych i ścieków (wysypiska, oczyszczalnie).

W celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym konieczne jest podjęcie szeregu działań w obszarze m.in. montażu OZE oraz poprawy efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej.

Diagnoza wykazała, że największy odsetek obiektów wymagających podjęcia działań termomodernizacyjnych występuje w gminach Gródek nad Dunajcem, Korzenna, Łabowa oraz Podegrodzie (ponad 30% wszystkich obiektów). W pozostałych gminach odsetek ten oscyluje w granicach 10 % lub mniej i jest wynikiem działań podejmowanych na przestrzeni ostatnich lat, w których zrealizowano prace termomodernizacyjne na przeważającej większości budynków publicznych.

Działania modernizacyjne obejmą w szczególności obiekty powstałe w latach 60-80 ubiegłego wieku (szkoły, ośrodki zdrowia, budynki OSP, ośrodki kultury). Budynki te nie spełniają obowiązujących norm w zakresie energochłonności obiektów. Problemem z jakim borykają się gminy jest niezadowalający

dotychczasowy stan techniczny i energetyczny tych budynków. Zdiagnozowane problemy i potrzeby wskazują na fakt, iż obiekty wykazują znaczne straty energii cieplnej, co spowodowane jest nieocieplonymi przegrodami zewnętrznymi, dachami, złym stanem drzwi i energochłonną instalacją. Obiekty często są ogrzewane za pomocą przestarzałych pieców na paliwo gazowe, niejednokrotnie brak jest izolacji przewodów grzewczych. Wśród usprawnień i przedsięwzięć modernizacyjnych występuje potrzeba poprawy stanu technicznego: przegród zewnętrznych – cokoły, fundamenty budynków oraz ściany przy gruncie są nieocieplone, okna: są w złym stanie i wymagają wymiany, konieczne jest docieplenie stopów. Dla części obiektów (szkolnych) zalecana jest wymiana oświetlenia z energochłonnego na ledowe.

Zmniejszenie nadmiernego zużycia energii pierwotnej w budynkach użyteczności publicznej przyniesie wymierne korzyści środowiskowe (redukcja emisji zanieczyszczeń), a także ekonomiczne (obniżenie kosztów funkcjonowania instytucji publicznych). Uzasadnione jest zatem wdrażanie rozwiązań ograniczających zużycie i racjonalizację gospodarowania energią ciepłą polegających na prowadzeniu działań termomodernizacyjnych.

Gospodarka odpadami

Rysunek 19. Odpady zebrane w 2021 roku - opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotna z punktu widzenia ochrony środowiska jest również kwestia gospodarowania odpadami. Należy mieć na uwadze, że wraz ze wzrostem ilości wytworzonych odpadów, rośnie presja wywierana na środowisko, m.in. ze względu na składowanie odpadów, co może wpływać na zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego (powietrza, wody i gleby), a także emisję zanieczyszczeń w wyniku spalania odpadów.

Wszystkie jednostki wchodzące w skład Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego objęte są zorganizowanym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Miasta i gminy SOF w zamian za uiszczonej przez

mieszkańców opłatę gospodarują odpadami komunalnymi. Odpady komunalne z terenu SOF odbierane są w podziale na odpady selektywnie zebrane oraz zmieszane. Odbiór odpadów selektywnie zebranych następuje „u źródła” czyli bezpośrednio z terenu nieruchomości i oparty jest o system bezpośredniego odbioru zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych frakcji. Ilość zebranych odpadów komunalnych (łącznie) wytworzonych na terenie gmin powiatu w roku 2021 przedstawia poniższy rysunek:

Rysunek 20. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca SOF w 2021 roku w - opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat zauważalny jest duży wzrost odpadów selektywnie zbieranych. W roku 2017 ilość zebranych odpadów segregowanych wyniosła 11 712 t, natomiast w 2021 roku 31 279 t (wzrost o 167 %). Największy odsetek odpadów segregowanych względem ogółu odpadów występuje na terenie Gminy Kamionka Wielka (50,4 %), Gminy Łabowa (49,2 %), Gminy Stary Sącz (45,9 %) oraz Gminy Łososina Dolna (45 %), najmniejszy natomiast na terenie Gminy Grybów (24,1 %), Gminy Krynica-Zdrój

(30,9 %), Gminy Rytko (31,4 %) oraz Gminy Chelmiec (34,3 %). Masa wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca SOF wyniosła w 2021 roku 323,5 kg.

Lokalne środowisko przyrodnicze i turystyka

Cechą charakterystyczną Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego są bez wątpienia unikatowe walory przyrodnicze i krajobrazowe. Łączna powierzchnia gruntów leśnych, obszarów prawnie chronionych oraz terenów zieleni wynosi 196 ha. Na terenie SOF występuje 185 pomników przyrody. Większość pomników przyrody stanowią pojedyncze drzewa oraz grupy drzew. Oprócz drzew znajdują się źródła zboczowe, dolinne typu szczawa, wody mineralne o typie szczawy i szczawy siarczkowe, siarczkowa woda mineralna-akratopega oraz źródła siarczkowe i powierzchniowe. Większa część terenu SOF

objęta jest obszarem chronionego krajobrazu (gmina Łososina Dolna oraz część gmin: Stary Sącz, Gródek nad Dunajcem, Korzenna, Chelmec, Podegrodzie, Nawojowa, Łącko, Rytro, Piwniczna, Kamionka Wielka, Grybów, Łabowa, Krynica-Zdrój i miasto Nowy Sącz). Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, w większości leśnych. Większą część tego terenu stanowi obszar węzłów i korytarzy ekologicznych sieci ECONET-PL.

Na terenie SOF znajduje się ponadto 13 rezerwatów przyrody, 11 rezerwatów leśnych oraz po jednym krajobrazowym i przyrody nieożywionej oraz 11 obszarów Natura 2000.

Szczególne warunki przyrodnicze i krajobrazowe sprzyjają również rozwojowi turystyki, szczególnie pieszej (łączna długość szlaków turystyki pieszej wynosi około 1000 km).

Sądecki Obszar Funkcjonalny podzielony jest na 17 gmin, które składają się z wielu miejscowości, zróżnicowanych pod względem występujących w nich atrakcji. Znajdują się tu miejscowości, będące uzdrowiskami (Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój), zaspokajające potrzeby turystów uprawiających sporty zimowe, o walorach religijnych z licznymi cerkwiami lub kościołami oraz miejscowości z atrakcjami regionalnymi o silnym wpływie kultury ludowej. Warto również zaznaczyć, iż Sądecki Obszar Funkcjonalny położony jest na przygraniczu ze Słowacją, co jest niezwykle ważnym czynnikiem kształtującym ruch turystyczny. Rozwój turystyki przynosi obszarom recepcji, w tym transgranicznym obszarom recepcji turystycznej, wiele korzystnych zmian. Pobudza ona, bowiem lokalną gospodarkę poprzez to, że napływa do niej kapitał, rozwijają się małe i średnie przedsiębiorstwa, powstają nowe miejsca pracy, lokalne firmy notują wyższe obroty, zwiększają się dochody miejscowej ludności. Do najważniejszych atrakcji turystycznych można zaliczyć m.in. rynek w Nowym Sączu (drugi co do wielkości w Małopolsce po krakowskim), spływ łodziami doliną Popradu, zespół klasztorny oraz ołtarz papieski w Starym Sączu, Sądecki Park Etnograficzny, kolej linowa na Górę Parkową w Krynicy-Zdroju, Jaworzyna Krynicka czy ogrody zmysłów i ogrody biblijne w Muszynie.

Zielona i niebieska infrastruktura w miastach

SOF jest obszarem miejsko- wiejskim gdzie zgodnie z danymi zastanymi na obszarze miejskim występują problemy m.in. w zakresie niskiej bioróżnorodności oraz bardzo małej liczby obiektów zaliczanych do zielonej infrastruktury. Miasta: Krynica Zdrój, Grybów oraz Stary Sącz są małymi obszarami miejskimi, gdzie z uwagi na gęstość zaludnienia oraz ukształtowanie urbanistyczne występuje bardzo mała liczba terenów zielonych, zaś obiekty zaliczane do zielonej infrastruktury praktycznie nie występują. Pogranicze Polsko -Słowackie na obszarze którego leży obszar SOF oraz miasta wymagające wsparcia m.in. w zakresie wzmocnienia i ochrony bioróżnorodności oraz budowy zielonej infrastruktury jest obszarem szczególnie cennym przyrodniczo w skali obu krajów, co potwierdzają dokumenty strategiczne jak np. Program współpracy transgranicznej Interreg Polska-Słowacja 2021-2027. Jak wskazano w przedmiotowym dokumencie natura i przystosowanie do zmian klimatu, stanowi jeden z kluczowych tematów wymagających wspólnych działań na pograniczu. Pod

względem walorów krajobrazu i jego zróżnicowania, a także zasobów przyrodniczych obszar pogranicza należy do najcenniejszych w skali Polski oraz Słowacji. Znajduje się tu około 300 obszarów NATURA 2000, które w sumie obejmują prawie 56% terytorium pogranicza. Na Pograniczu zlokalizowanych jest 13 parków narodowych oraz 16 parków krajobrazowych, które zajmują łącznie ok. 26% obszaru. Występują rezerваты biosfery UNESCO, a także obszary wodno-błotne objęte Konwencją Ramsarską. 48% obszaru stanowią lasy iglaste i liściaste. Pogranicze obfituje w źródła wód mineralnych i termalnych, które wykorzystywane są do celów terapeutycznych i rekreacyjnych. Z wód tych czerpią 24 uzdrowiska ulokowane na pograniczu. Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze łączą góry, które pokrywają znaczącą część OW. Szczególnie atrakcyjne pod tym względem są Tatry, Pieniny, liczne pasma Beskidów oraz Mała i Wielka Fatra. Piękne widoki, liczne przełęcze, doliny, wąwozy, czy przełomy rzek oraz kultura zdeterminowana górskim charakterem pogranicza przyciągają turystów.

Miasta: Krynica Zdrój, Grybów oraz Stary Sącz są obszarami gdzie jednym z głównych problemów w obszarze ochrony środowiska naturalnego jest duże zanieczyszczenie środowiska naturalnego w szczególności cieków wodnych, rzek i jezior, lasów oraz w okresie letnim deficyt wody pitnej. Poważnym problemem jest także stale malejąca populacja owadów zapylających oraz niska bioróżnorodność. (źr. Program Strategiczny Ochrona Środowiska jest aktualizacją Programu Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2007-2014, który został przyjęty przez Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr XI/133/07 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 24 września 2007 roku. Jest on jednocześnie dokumentem, który realizuje Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.⁶

Jak pokazują dane własne Urzędów Gmin/Miasta na ww. obszarze nie występują rozwiązania w obszarze zielonej infrastruktury. Intensywny rozwój miast: Grybów, Krynica Zdrój, Stary Sącz, wywiera coraz silniejszy wpływ na środowisko nieurbanizowane. Jednocześnie miasta i ich mieszkańcy stają przed rosnącą skalą wyzwań, takich jak zanieczyszczenie powietrza, występowanie miejskiej wyspy ciepła, nadmiar lub niedobór wody, utrata naturalnych siedlisk czy rozwarstwienie społeczne. Wykorzystanie rozwiązań opartych na przyrodzie jest efektywnym środkiem radzenia sobie z wieloma z tych problemów jednocześnie. Wprowadzając elementy błękitno-zielonej infrastruktury, takie jak zielone dachy i fasady czy systemy zrównoważonej gospodarki wodą deszczową, miasta mogą przyczynić się do ograniczenia skutków zmian klimatu oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych, osiągając jednocześnie liczne korzyści społeczne, ekonomiczne i środowiskowe.

Błękitno-zielona infrastruktura to rozwiązania oparte na przyrodzie (NBS, od ang. nature-based solutions). Sprawdzają się one w warunkach miejskich, gdzie z powodzeniem mogą uzupełniać lub zastępować tradycyjne „szare” rozwiązania, równocześnie regulując temperaturę powietrza oraz magazynując i oczyszczając wodę deszczową. Elementy błękitno-zielonej infrastruktury można wkomponować w istniejący krajobraz miejski, na przykład w ramach infrastruktury drogowej. W przeciwieństwie do swoich tradycyjnych odpowiedników, elementy błękitno-zielonej infrastruktury często pełnią wiele funkcji jednocześnie. Jest to szczególnie istotne w kontekście łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu w miastach. Dla przykładu, błękitno-zielona infrastruktura, której głównym zadaniem

⁶ <https://www.malopolska.pl/urzad-marszalkowski/departamenty/departament-srodowiska/program-ochrony-srodowiska> ; WIOS; Program Ochrony Powietrza Woj. Małopolskie <https://powietrze.malopolska.pl/program-ochrony-powietrza/>).

jest zatrzymanie wody deszczowej w miejscu opadu, może równocześnie pochłaniać dwutlenek węgla, zmniejszać zanieczyszczenie powietrza lub łagodzić efekt miejskiej wyspy ciepła.

Realizacja zintegrowanych projektów na obszarze trzech miast SOF, które wymagają szczególnego wsparcia z uwagi na ich zurbanizowanie, problemy z wodą a także niskim poziomem roślinności pozwoli na:

- ograniczenie odpływu wody deszczowej do cieków wodnych oraz kanałów co przy intensywnych opadach powoduje lokalne podtopienia i zalania,
- łagodzenie efektów miejskich wysp ciepła w szczególności w obrębie centrów miast poprzez nasady roślin,
- wzmocnienie bioróżnorodności w miastach oraz oczyszczanie powietrza poprzez budowę parków kieszonkowych, budowę zielonych dachów oraz ścian, budowę zielonych przystanków.

Planowane do wdrożenia projektu będą się wzajemnie uzupełniać tak aby wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców oraz na rozwój turystyki na tym obszarze.

Odnawialne źródła energii

Sądecki Obszar Funkcjonalny zlokalizowany jest w strefie gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1000 kWh/m². Nasłonecznienie na terenie całego SOF szacowane jest na 1500 h/rok. Opisane warunki określone są jako średnio korzystne w porównaniu do warunków panujących w innych rejonach Polski.

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz energię elektryczną.

Przedsięwzięcia z zakresu instalacji odnawialnych źródeł energii mają na celu przede wszystkim dążenie do ograniczenia zużycia zasobów oraz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji źródeł energii na terenie SOF. Tego typu inicjatywy mają potencjał, by odgrywać istotną rolę w transformacji energetycznej w regionie. Przyczynią się do większego wykorzystania OZE, obniżenia cen energii, zwiększenia efektywności energetycznej, wzrostu kapitału i partycypacji społecznej, aktywizacji obywateli w transformację energetyczną oraz zwalczania ubóstwa energetycznego. Z uwagi na niepewną sytuację geopolityczną w wyniku agresji Rosji na Ukrainę członkowie SOF są zmuszeni do zintensyfikowania działań zmierzających do zdywersyfikowania źródeł energii, realizując tym samym dążenia do samowystarczalności energetycznej. Przyczyni się to również

do promowania odnawialnych źródeł energii. Według wstępnych danych GUS z grudnia 2022 średnioroczna podwyżka cen prądu w Polsce wyniosła 4,9 proc. Po porównaniu wyników z grudnia 2021 oraz grudnia 2022 można mówić o zmianie wynoszącej 5,1 proc. W latach 1999 - 2022 średnia cena prądu wzrosła o mniej więcej 188 proc. Tym samym, za 1 kWh przeciętne gospodarstwo domowe w Polsce w 2022 r. płaciło niemal trzy razy więcej względem 1999 r. Stąd konieczność wdrażania na obszarze SOF rozwiązań przyczyniających się do zarówno ograniczenia zużycia energii jak i jej oszczędności. Zadania zaproponowane przez członków SOF wpisują się w wyżej wskazany cel.

Według danych uzyskanych z jednostek samorządowych (dane niepełne, gminy nie gromadzą takich informacji) oraz raportu Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki za rok 2022 w sprawie wytwarzania energii elektrycznej w Polsce w małych instalacjach OZE, na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego instalacje produkujące energię z odnawialnych źródeł energii zlokalizowane są m.in. w:

Instalacje fotowoltaiczne:

- Szkoła Podstawowa w Maciejowej oraz Urząd Gminy Łabowa,
- Zespoły Szkolno-Przedszkolne w Ptaszkowej, Kąclowej, Siołkowej, Krużlowej Wyżnej, Stróżach, Białej Niżnej, Oczyszczalnia Ścieków Komunalnych w Stróżach, (gm. Grybów),
- Oczyszczalnia ścieków w Łącku (gm. Łącko),
- obiekt sportowy w Homrzychach, budynek Urzędu Gminy, OSP, Przedszkole i obiekt sportowy w Nawojowej, szkoły podstawowe w Frycowej, Bączej Kuninie, Żeleźnikowej Małej (gm. Nawojowa),
- Oczyszczalnia ścieków MZGKiM (gm. Piwniczna-Zdrój),
- Zakład Uzdatniania Wody w Starym Sączu i Świniarsku,

Kolektory słoneczne:

- Urząd Gminy w Podegrodziu, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Brzeznej, Szkoła Podstawowa w Mokrej Wsi, Olszance i Stadłach (gm. Podegrodzie),
- Szkoła Podstawowa w Głębokiem (gm. Piwniczna-Zdrój),
- Zespół Szkół w Mszalnicy,

Elektrownie wodne:

- Świniarsko (gm. Chełmiec – el. Wodna na Dunajcu),

Pompy ciepła:

- Szkoła Podstawowa w Żeleźnikowej Małej (gm. Nawojowa),
- Gminne przedszkole, żłobek, biblioteka w Podegrodziu, ośrodek zdrowia w Brzeznej, Szkoła Podstawowa w Długolęce-Świerliki, Szkoła Podstawowa w Gostwicy, (gm. Podegrodzie).

Biogaz

- Nova Sp. z o.o. w Nowym Sączu – instalacja o mocy 0,365 MW

Na podstawie powyższych danych wykorzystania odnawialnych źródeł energii do zabezpieczania potrzeb energetycznych i/lub grzewczych obiektów w gminach SOF można określić jako znikome. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest niezwykle istotne dla środowiska oraz ludzi. Rosnący popyt na energię oraz jej wzrastające ceny, do tego zanieczyszczenie środowiska wpływają na trend intensyfikacji działań mających na celu zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na całym świecie, w tym w Polsce. Odnawialne źródła energii, są szansą na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Mają one realną i techniczną możliwość wykorzystania na terenie SOF (w tym przypadku energia słoneczna, energia wody, biomasa i biogaz) powinny być one silnie promowane i wspierane, ponieważ są bardzo ważną metodą wpływającą na ochronę klimatu i stan jakości powietrza.

Inwestycje w odnawialne źródła energii, w tym magazyny energii będą prowadzona w pierwszej kolejności w Nowym Sączu oraz w gminie Kamionka Wielka, która znajduje się w rejonie o dość dobrej potencjalnej użytecznej energii słonecznej, bo tylko o około 9% mniejszej od rejonów o najwyższym nasłonecznieniu. Dzięki warunkom panującym na terenie gminy Kamionka Wielka, istnieje możliwość praktycznego wykorzystania energii promieniowania słonecznego do podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, gospodarstwach rolnych, obiektach użyteczności publicznej. Projekt będzie miał charakter „pilotażowy”. W wyniku osiągnięcia wymiernych efektów i w miarę możliwości finansowych planowane są kolejne inwestycje w pozostałych gminach SOF w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji źródeł energii na terenie SOF.

Konieczne są zmiany poziomu i struktury wytwarzania energii elektrycznej, przede wszystkim energii ze źródeł odnawialnych. Zwiększenie lokalnej produkcji energii ze źródeł odnawialnych przyczyni się do redukcji emisji CO₂ i poprawy stanu środowiska, a także dodatkowo do wzrostu potencjału ekonomicznego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Uzasadnione jest zatem działanie na rzecz rozwoju infrastruktury OZE.

4.4 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem służącym do wewnętrznej analizy danej jednostki i jej otoczenia w celu zoptymalizowania strategii zarządzania bądź zbudowania nowego planu strategicznego. Głównym celem analizy jest określenie aktualnej pozycji badanego obszaru i jego perspektyw, a wraz z tym najlepszej strategii postępowania.

Przeprowadzona analiza SWOT, będąca podsumowaniem diagnozy Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego pozwoli zidentyfikować problemy, potencjał rozwojowy, uwarunkowania zewnętrzne, stanowiące zagrożenia i szanse rozwoju Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

Mocne strony - dotyczą pozytywnych czynników wewnętrznych, czyli takich, dzięki którym Sądecki Obszar Funkcjonalny wyróżnia się na tle innych. Są to atuty, które stanowią o jego wewnętrznej sile.

Słabe strony - zaliczane są do negatywnych czynników wewnętrznych. Są to rzeczywiste wady obszaru, które hamują jego rozwój.

Szanse - to pozytywne zewnętrzne procesy oraz zjawiska, które obszar może wykorzystać w celu ekspansji swojej działalności.

Zagrożenia - to z kolei negatywne zewnętrzne procesy i zjawiska, które mogą blokować rozwój całego obszaru i mieć szkodliwy wpływ na podejmowane na nim działania.

Na bazie opracowanej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego sformułowano analizę SWOT:

MOCNE STRONY

- dodatni przyrost naturalny i relatywnie korzystna struktura demograficzna
- walory turystyczne, atrakcyjne przyrodniczo i kulturowo tereny oraz duży potencjał do rozwoju turystyki i agroturystyki
- korzystne warunki do rozwoju zintegrowanego transportu metropolitalnego
 - sprzyjające warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii

W 2021 roku Sądecki Obszar Funkcjonalny liczył 300 233 mieszkańców, z czego 50,7% stanowiły kobiety (152 319), a 49,3% mężczyźni (147 914). W latach 2002-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 10,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,7 lat i jest niższy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego (41,1) oraz niższy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42).

Pozytywnych informacji dostarcza ponadto prognozowana wielkość populacji SOF do 2050 roku. Pomimo ogólnokrajowego trendu kurczenia się populacji mieszkańców Polski, do 2050 roku liczba mieszkańców SOF zmniejszy się zaledwie o 1 %. Korzystne procesy demograficzne przysłaniane są jednak ujemnym wskaźnikiem migracji, która związana jest przede wszystkim z migracją zarobkową i chęcią poprawy jakości życia, która w większych miastach jest niewspółmiernie wyższe.

Wyzwaniem dla całego obszaru jest wypracowanie modelu działań hamujących odpływ ludzi, zwłaszcza młodych, do większych miast. Aby tego dokonać należy podjąć szereg interwencji w wielu dziedzinach jak rozwój transportu międzygminnego, opieka społeczna czy opieka przedszkolna. Stworzenie dogodnych warunków do zamieszkania i samorealizacji zawodowej sprzyjać będzie budowaniu silnego obszaru, mogącego rywalizować z innymi ośrodkami aglomeracyjnymi na terenie całego kraju.

Bez wątpienia podstawowymi atutami Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego są walory turystyczne i atrakcyjne przyrodniczo i kulturowo tereny stanowiące spory potencjał do rozwoju agroturystyki. Sądecki Obszar Funkcjonalny to kraina różnorodności, gościnnych ludzi i niezliczonych turystycznych szlaków. Zachwyca malowniczym krajobrazem z kotlinami, rzekami i dolinami. Jest to region bogaty

kulturowo, a zachowanie tradycji ma dla mieszkańców wielką wartość. Wpływy różnych grup etnicznych: Lachów i Górali Sądeckich, Pogórzan, Łemków, Żydów, Niemców Galicyjskich i Cyganów Karpackich tworzą barwny obraz przeplatających się kultur i przejawiają w różnych dziedzinach życia, m.in. folklorze, budownictwie, stroju. Dziedzictwo Sądecczyny widać na szlakach tematycznych, tj. Szlaku

Architektury Drewnianej, Małopolskim Szlaku Ogrodów, Małopolskim Szlaku Owocowym, czy Małopolskim Szlaku Winnym.

Wypoczywać aktywnie na Sądecczyźnie można na wiele sposobów. Turyści mogą skorzystać z atrakcji takich jak spływy tratwami, kajakowe oraz pontonami np. rzeką Poprad. Latem baseny, kąpieliska oraz parki linowe są pełne gości. Pasma Beskidów przyciągają malowniczym ukształtowaniem terenu, dobrze opisanymi trasami i obecnością wyciągów. Prócz przemierzania licznych górskich szlaków, doskonałym pomysłem na zwiedzanie Sądecczyzny jest podróż rowerem kilometrami przepięknych tras rowerowych takich jak: EuroVelo11, VeloMałopolska, VeloDunajec, VeloNatura, AquaVelo, Karpacki Szlak Rowerowy. Koneserów tradycyjnych smaków zachwycą miody i produkty pszczele, maliny, jabłka, trunki i produkty z lokalnych winnic, zamknięte w słoikach skarby leśnego runa, a nade wszystko sądeckie lody wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych.

Transport był i pozostaje nadal ważnym czynnikiem przemian w dzisiejszym świecie, który oczekuje możliwości szybkich i bezpiecznych, a także ekonomicznych przemieszczeń ludzi i towarów oraz wysokiej jakości oferowanych w tym zakresie usług. Można stwierdzić, że towarzyszy on każdej działalności o charakterze ekonomicznym i społecznym oraz stanowi niezbędny warunek determinujący rozwój gospodarczy. Nowy Sącz, centralny ośrodek Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego to trzecie pod względem liczby mieszkańców miasto w województwie małopolskim. Mówiąc o mobilności, należy pamiętać, że duża część codziennych podróży odbywa także na jego obszarze funkcjonalnym. Delimitacja obszaru funkcjonalnego Nowego Sącza wskazuje, że jest to jeden z trzech węzłowych ośrodków monocentrycznych (Kraków, Tarnów, Nowy Sącz), sklasyfikowany w nadrzędnych (rządowych i regionalnych) dokumentach strategicznych jako subregionalny ośrodek miejski. Wraz ze swoim wielopoziomowym obszarem funkcjonalnym odgrywa on podstawową rolę w systemie rozwoju gospodarczego, usługowego, społecznego i instytucjonalnego Małopolski.

Na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego możliwe jest pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych, takich jak: wiatr, słońce oraz biomasa, a w przypadku gmin wiejskich z biogazowni. Stwarza to możliwości prowadzenia gospodarki niskoemisyjnej w zakresie wytwarzania energii. Dowodzi tego dotychczasowy gwałtowny wzrost udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej, który w 2013 roku stanowił w województwie małopolskim 7,2%, podczas gdy w 2022 roku wynosił już 20,6%.

SŁABE STRONY

- niedostatecznie rozwinięty transport międzygminny
- zanieczyszczenie i degradacja środowiska naturalnego
 - niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej
- niska bioróżnorodność w miastach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego
 - brak lub niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczna

Szczególnym zaangażowaniem powinny zostać objęte działania na rzecz rozwoju systemu zrównoważonej mobilności w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym. System ten powinien odpowiadać na potrzeby wszystkich mieszkańców i odwiedzających, powinien być jednolity funkcjonalnie niezależnie od tego, czy mieszkamy w Nowym Sączu czy w obszarze funkcjonalnym miasta. System musi zapewniać dostęp do rynku pracy dla bezrobotnych, przyjazny dojazd do usług publicznych dla uczniów i emerytów, szybki dojazd do miejsc pracy dla pracowników czy miejsc prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców. Musi także przyczyniać się do poprawy jakości środowiska naturalnego oraz oddziaływać na zmniejszenie skali wykorzystania samochodów osobowych. Brak odpowiedniego zaangażowania w prace nad stworzeniem przyjaznego systemu mobilności dla wszystkich, w połączeniu z ciągle postępującym wzrostem gospodarczym, może doprowadzić do dalszego zwiększania natężenia ruchu drogowego oraz wydłużania czasów dojazdu do pracy i placówek edukacyjnych, co z kolei wpływać będzie na niezmiennie niską jakość powietrza. Poprzez zwiększenie liczby osób przemieszczających się pieszo, z wykorzystaniem roweru lub transportu publicznego można zahamować ten proces. Wymaga to jednak konkretnych działań w poprawę infrastruktury oraz wdrożenia rozwiązań organizacyjnych, które spełnią potrzeby mieszkańców Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Zaproponowane działania powinny doprowadzić do sytuacji, w której alternatywne sposoby przemieszczania się będą realną konkurencją dla samochodów. Ważna jest też dbałość o wysoki poziom bezpieczeństwa. Ruch pieszy czy rowerowy jest też aktywną formą przemieszczania się, która ma wpływ na poprawę stanu zdrowia. Dlatego zrównoważona mobilność przyczyni się do poprawy jakości życia w Nowym Sączu i postrzegania miasta jako miejsca dobrego życia, pracy, nauki, inwestowania i turystyki.

Istotnym obszarem wymagającym podjęcia stanowczych i natychmiastowych działań jest przede wszystkim stan jakości powietrza i degradacja środowiska naturalnego. W ślad za przyjętą ideą zrównoważonego rozwoju województwa, poprawa jakości powietrza stanowi jedno z kluczowych działań. Jego realizacja następować będzie poprzez interwencje w obszarze głębokiej modernizacji budynków, montażu instalacji OZE, wymiany nieekologicznych źródeł ciepła oraz ograniczenia indywidualnego ruchu samochodowego poprzez m.in. budowę parkingów P&R oraz rozwój transportu publicznego wewnątrz obszaru funkcjonalnego.

Jakość powietrza na obszarze Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, jak również w całym Województwie Małopolskim w dalszym ciągu nie spełnia kryteriów określonych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, o czym świadczą pomiary jakości powietrza prowadzone corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ).

Do działań podejmowanych przez samorządy tworzące SOF, na rzecz poprawy jakości powietrza należy m.in. realizowanych od kilku lat program wymiany starych kotłów na paliwa stałe na piece gazowe lub nowoczesne kotły węglowe.

W gminach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach programu „LIFE” utworzona została sieć 16 ekodoradców, do zadań których należy doradztwo w zakresie realizacji inwestycji dotyczących

wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji lub instalacji odnawialnych źródeł energii oraz najbardziej efektywnych sposobów ograniczenia emisji w tym zapobieganie ubóstwu energetycznemu poprzez działania służące oszczędności kosztów energii.

Obecnie istniejąca ilość przedszkoli i placówek przedszkolnych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego jest niewystarczająca i konieczne jest utworzenie nowych oddziałów ze względu na brak miejsc wychowania przedszkolnego dla nowych dzieci. Jednym z negatywnych efektów tego stanu rzeczy jest niski udział młodych matek w rynku pracy. Największe trudności w korzystaniu z usług takich placówek, głównie z powodu największych braków infrastrukturalnych na tych terenach oraz niewystarczających środków finansowych, mają osoby mieszkające na wsi. Przedszkola zostały wskazane jako placówki ułatwiające im powrót na rynek pracy i podejmowanie aktywności zawodowej.

Negatywne skutki zmian klimatu związane są przede wszystkim ze wzrostem temperatury powietrza, falami upałów w okresie letnim, wzrostem częstości występowania okresów bezopadowych i występowania suszy, wzrostem gwałtownych, nawałnych opadów powodujących podtopienia i powodzie. Takie zjawiska w ostatnich latach występują coraz częściej stanowiąc zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Wysokie temperatury prowadzą do wzrostu zagrożenia pożarowego w całej Europie. Zmniejszenie ilości dni z pokrywą śnieżną i podniesienie temperatur zimowych prowadzi do znacznego zmniejszenia zasilania wód podziemnych i cieków, braku możliwości odnawiania zasobów wodnych i rosnące zagrożenie suszą hydrologiczną, co może powodować problem dostępu do wody pitnej dla mieszkańców. Wzrost temperatury wody w rzekach, jeziorach, zbiornikach wodnych jest przyczyną ich degradacji (np. prowadzi do zakwitu sinic) i wpływa na zanikanie wielu wartościowych ekosystemów. Na terenach zurbanizowanych, dużym problemem jest znaczne uszczelnienie powierzchni. Zabetonowany, wyasfaltowany grunt sprzyja szybkiemu odpływowi wód opadowych do kanalizacji. Skutkiem tego, w miastach retencja wód wynosi zaledwie kilka - kilkanaście procent. Podstawą działań adaptacyjnych jest zatrzymanie opadu w miejscu jego powstania i ograniczenie spływu powierzchniowego, co zmniejsza ryzyko podtopień i powodzi. Duży udział powierzchni sztucznych w miastach (beton, asfalt) przyczynia się również do występowania tzw. miejskiej wyspy ciepła czyli przegrzewania się terenów zabudowanych.

Postępujące procesy demograficzne (depopulacja i starzenie się) spowodowały wzrost zapotrzebowania na pomoc dla osób starszych, zarówno środowiskową, jak i instytucjonalną. Jednocześnie dominujące trendy w zakresie opieki nad osobami starszymi koncentrują się na udzielaniu pomocy seniorowi w miejscu jego zamieszkania lub w placówkach opieki dziennej.

W związku z tym należy przeanalizować koncepcje programowe i przystosowanie infrastruktury społecznej, jak i całego środowiska zbudowanego na potrzeby osób starszych. Sądecki Obszar Funkcjonalny charakteryzuje się słabo rozwiniętą infrastrukturą społeczną w zakresie opieki nad osobami starszymi w stosunku do ilości osób w wieku poprodukcyjnym.

Kluczowym jest, aby wsparcie udzielane seniorom miało charakter środowiskowy i personalny – było udzielane lokalnie, w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej, z uwzględnieniem jej stanu zdrowia

i zdolności psychofizycznych. To właśnie środowisko społeczne pozwala osobom starszym dłużej pozostać samodzielnymi. Ważne jest zatem podjęcie stanowczych działań w zakresie inwestycji w infrastrukturę społeczną jak i tworzenie placówek dziennej opieki w każdej z gmin SOF. Rozbudowana sieć placówek pozwoli na stworzenie kompleksowej oferty odpowiadającej na potrzeby osób starszych oraz stawiającej czoła coraz większym wyzwaniom demograficznym.

SZANSE

- rozwój sieci ścisłej współpracy pomiędzy gminami w obrębie Stowarzyszenia Sądecki Obszar funkcjonalny
 - rozwój transportu publicznego
 - promocja i wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
 - inwestycje w zieloną i niebieską infrastrukturę miast
- rozwój turystyki, w tym infrastruktury oraz bazy noclegowej i gastronomicznej

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to forma współpracy samorządów współfinansowana ze środków Funduszy Europejskich. Podstawowym celem ZIT jest sprzyjanie rozwojowi miejskich obszarów funkcjonalnych. Realizacja ZIT polega przede wszystkim na współpracy jednostek samorządowych wchodzących w skład obszarów funkcjonalnych oraz wykonywaniu wspólnych zintegrowanych projektów zawartych w strategii ZIT. Działania realizowane przez 17 jednostek administracyjnych tworzących Sądecki Obszar funkcjonalny mają na celu:

- inteligentny wzrost gospodarczy (np. umocnienie zależności funkcjonalnych, korzyści aglomeracji, wzrost znaczenia kapitału społecznego, sieciowanie);
- zrównoważony wzrost gospodarczy (wykorzystanie zasobów przestrzeni dla odnawialnych źródeł energii, kształtowanie zwartych, zrównoważonych miast, rozwój proekologicznego transportu, korzyści ekologiczne);
- wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu (aktywizacja ludności oraz ułatwianie dostępności pracy, usług).

Wśród najważniejszych priorytetów, które mają lub mogłyby mieć istotny wpływ na rozwój SOF w kolejnych latach, rozwiązanie istniejących problemów i barier oraz zwiększanie konkurencyjności regionu wskazać należy przede wszystkim dostępność komunikacyjną.

Rozwój wewnętrznej sieci transportu publicznego, zarówno samochodowego, jak i rowerowego jest niezbędnym krokiem do swobodnego przepływu turystów pomiędzy turystycznymi gminami obszaru. Łatwość w podróżowaniu może przyczynić się do stworzenia spójnej oferty turystycznej całego regionu z korzyścią dla wszystkich gmin członkowskich tworzących Sądecki Obszar Funkcjonalny.

Diagnoza stanu jakości powietrza na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, jak i większości województwa małopolskiego, wskazuje, że za zły stan jakości powietrza (szczególnie w przypadku pyłu PM10 i benzo(a)pirenu) odpowiedzialna jest głównie tzw. „niska emisja”, czyli zanieczyszczenia pochodzące z indywidualnych systemów grzewczych.

Dodatkowym elementem jest również występowanie specyficznych warunków meteorologicznych (niskie prędkości wiatrów – słabe przewietrzanie) i topograficznych (usytuowanie miast i zabudowy wiejskiej w kotlinach lub dolinach rzek). Szansą na przeciwdziałanie temu zjawisku jest podjęcie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza realizowanych poprzez kampanie promocyjne czy dofinansowania w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także w zakresie stosowania ekologicznych (niskoemisyjnych źródeł spalania, ograniczających powstawanie odpadów) rozwiązań i technologii przyczyniających się do rozwoju turystyki w sposób zapewniający poszanowanie środowiska, z jednoczesnym podnoszeniem walorów turystycznych regionu.

Rozszczelnienie centrum miast, wprowadzanie zieleni wysokiej w zwartą zabudowę, tworzenie ogrodów deszczowych zasilanych wodą z ulic, tworzenie parków kieszonkowych to podstawowe działania adaptacyjne. W miastach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego istotne jest „odbudowywanie” drożności korytarzy przewietrzających, które ułatwiają wymianę powietrza,

zmniejszają temperaturę i przeciwdziałają smogowi. Retencja wód opadowych poprzez tworzenie zielonych dachów poprawia wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej w centrum miast, ale i sprzyja bioróżnorodności. Tworzenie sieci zielonej infrastruktury, tj. sieci terenów zielonych i obszarów przyrodniczych, sprzyja poprawie retencji oraz zapobiega powodziom, podtopieniom i skutkom suszy. Połączenie systemów zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenie miast Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego przyczynie się do stworzenia kompleksowego systemu retencji działającego jak gąbka, który wykorzystuje i podczyszcza wody opadowe, zapewnia odciążenie kanalizacji deszczowej i ogólnospławnej w miejscowościach zapobiegając podtopieniom, poprawia krążenie wody oraz korzystnie wpływa na mikroklimat, łagodząc zjawisko miejskiej wyspy ciepła, poprawia jakość powietrza, minimalizuje hałas i tworzy miejsca rekreacji dla mieszkańców.

Turystyka jest źródłem koniunktury gospodarczej dla wielu dziedzin gospodarki i największym generatorem miejsc pracy. Dla wielu regionów (w tym również dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego) turystyka stanowi podstawowy czynnik aktywizacji społeczno-gospodarczej, przyczyniając się do redukcji bezrobocia, wzrostu dochodów, rozwoju infrastruktury, a także podniesienia jakości życia.

Corocznie zwiększająca się liczba turystów sprawia, że na obszarze zachodzi potrzeba rozbudowy (modernizacji lub budowy) infrastruktury turystycznej. Należy pamiętać aby wszelkie działania podejmowane w tym zakresie były prowadzone w myśl tzw. turystyki zrównoważonej, zwanej także turystyką odpowiedzialną. Wpisuje się ona w koncepcję zrównoważonego rozwoju i ma na celu maksymalne zminimalizowanie negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne oraz kulturę lokalną, przy jednoczesnym generowaniu możliwości zatrudnienia dla lokalnych mieszkańców. Opiera

się na dążeniu do rozwoju regionu i promowaniu lokalnych wytworów kultury, mając jednak na uwadze poszanowanie zasobów przyrody i społeczno-kulturalnego autentyzmu społeczności.

ZAGROŻENIA

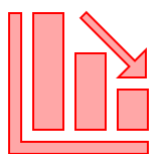
- niedostateczne działania w zakresie transformacji energetycznej SOF
 - pogłębiający się problem zanieczyszczenia powietrza
- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura opieki nad osobami starszymi i niesamodzielnymi
 - negatywne skutki kryzysu gospodarczego i energetycznego

Transformacja energetyczna ma zapobiegać zmianom klimatycznym oraz zapewnić bezpieczeństwo. Systemowe zmiany w energetyce są również sposobem na ograniczenie wzrostu cen energii w przyszłości. Zwrot ku zielonej energetyce może przyczynić się do poczucia bezpieczeństwa, zarówno jeśli chodzi o dostawy energii, jak i wysokość rachunków za prąd. Transformacja energetyczna to proces zmiany sposobu produkcji i wykorzystania energii, w celu przystosowania się do zrównoważonego rozwoju. Oznacza to przestawienie się z tradycyjnych źródeł energii, takich jak węgiel, gaz czy ropa naftowa na odnawialne źródła jak energia słoneczna, wiatrowa czy geotermalna. Wymiernym efektem jest ponadto ograniczenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Sądecki Obszar Funkcjonalny jest obszarem wymagającym wdrożenia jednolitych działań w obszarze ochrony środowiska naturalnego w szczególności ochrony powietrza. Jak pokazują dane zastane (Program Ochrony Środowiska dla miasta Nowego Sącza na lata 2021 – 2024 z perspektywą na lata 2025 – 2030) powiat nowosądecki oraz Miasto Nowy Sącz są obszarem o złym stanie powietrza dlatego szczególnie ważne jest wdrażanie zintegrowanych rozwiązań w obszarze zwiększenia efektywności energetycznej budynków, likwidacji nieekologicznych źródeł ciepła oraz montażu odnawialnych źródeł energii.

W Polsce od prawie 30 lat obserwujemy spadek liczby urodzeń, co prowadzi do zmniejszenia udziału najmłodszych grup wiekowych, w stosunku do wzrostu udziału roczników najstarszych w populacji ludności polskiej. Problem ten szczególnie dotyka Sądecki Obszar Funkcjonalny, który pomimo korzystnych prognoz demograficznych dotyczących liczby ludności notuje gwałtowny przyrost osób w wieku poprodukcyjnym. Strategicznym wyzwaniem w perspektywie kolejnych lat będzie zapewnienie szerszej dostępności i poprawa jakości obecnej oferty usług społecznych, w postaci opieki dziennej czy całodobowej dla osób starszych, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi oraz usług wytchnieniowych dla członków rodzin tych osób.

W związku z pogłębiającym się najpoważniejszym od dekad kryzysem energetycznym w UE pod znakiem zapytania pozostaje kwestia dalszego rozwoju gospodarczego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Wysokie ceny energii, szczególnie dotkliwe są dla małych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych o niskich dochodach. Wielu lokalnych przedsiębiorców zmuszonych jest zamknąć lub

zawiesić swoją działalność, przytłoczeni ciężarem kosztów prowadzenia biznesu. Niekorzystne zmiany przekładają się na mniejsze wpływy budżetowe z tytułu podatków, likwidację miejsc pracy i pogorszenie nastrojów społecznych.

Przeprowadzona analiza oparta na wynikach diagnozy Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego wskazuje na wielokierunkowość działań, koniecznych do podjęcia w najbliższych latach, zmierzających do niwelacji negatywnych czynników zaburzających prawidłowy i zrównoważony rozwój całego obszaru. Diagnoza SOF pozwoliła określić podstawowe kierunki działań, a ich zakres wynika bezpośrednio ze zdiagnozowanych potrzeb jednostek SOF. Należy podkreślić, że Sądecki Obszar Funkcjonalny swoją koncepcję rozwoju opiera na usługach publicznych, rozwoju gospodarczym, usprawnieniu powiązań komunikacyjnych, przy zachowaniu wartości przyrodniczych i kulturowych obszaru.

Przy wykorzystaniu mechanizmu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych planuje się ograniczyć wsparcie do celów odnoszących się do wysokiej jakości środowiska naturalnego i dążenia do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wysokiej jakości życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Zadania z zakresu poprawy jakości środowiska naturalnego są odpowiedzią na postępujące zmiany klimatyczne i budowanie odporności na te zmiany. Poprzez inwestycje w OZE, termomodernizację budynków użyteczności publicznej czy zrównoważony transport miejski wypełniane będą cele nadrzędne ujęte w m.in. w Europejskiej Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 czy Europejskim Zielonym Ładzie.

Działania społeczne natomiast są odpowiedzią na postępujące zmiany, związane głównie ze starzeniem się społeczeństwa. Ciągłe rosnące zapotrzebowanie na usługi w postaci dziennej lub całodobowej opieki nad osobami starszymi, niesamodzielnymi czy niepełnosprawnymi stawiają spore wyzwanie na przyszłość dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Rozwiązania upatruje się w stworzeniu wspólnej oferty dedykowanej do wymienionej grupy społecznej zapewniającej kompleksowe wsparcie dostosowane do bieżących potrzeb.

5. Wizja i cele strategii ZIT

Cele i priorytety rozwojowe SOF zdefiniowano w oparciu o analizę trendów rozwojowych współczesnych miast oraz szeroką debatę przedstawicieli Gmin ZIT i wyniki konsultacji społecznych. Dla miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze nie widać innej alternatywy, niż wejście na ścieżkę wielokierunkowej oraz wielopoziomowej kooperacji w warunkach rosnącej konkurencji terytorialnej.

Sklania to do koordynacji procesów rozwojowych w obrębie miejskiego obszaru funkcjonalnego, przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów realizacji działań, m.in. w formule ZIT.

Przeprowadzone analizy wskazują na istnienie w obszarze funkcjonalnym Nowego Sącza problemów, których rozwiązanie możliwe jest dzięki realizacji w ramach współpracy partnerskiej Gmin. Obszar posiada jednocześnie ogromny potencjał rozwoju oraz doświadczenie w realizacji złożonych działań i interwencji, a społeczność Gmin SOF dostrzega konieczność oraz możliwości współpracy. W wyniku przeprowadzonych analiz i konsultacji przyjęto następujące brzmienie **wizji rozwojowej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego**.

5.1 Wizja Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

W wyniku *realizacji* Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w latach 2021-2027 r. Sądecki Obszar Funkcjonalny charakteryzować się będzie:

Wysoką jakością środowiska naturalnego i dążeniem do neutralności klimatycznej, przejawiającą się w poprawie jakości powietrza, będącej efektem licznych zintegrowanych działań w obszarze zwiększenia efektywności energetycznej budynków oraz likwidacji nieekologicznych źródeł ciepła. Nie bez znaczenia dla

poprawy jakości środowiska będą też inwestycje w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej oraz sektor gospodarki odpadami. Dzięki tym inwestycjom, w wybranych obszarach SOF, zwiększy się odsetek osób korzystających z kanalizacji sanitarnej. Szereg interwencji w obszarze zielonej i niebieskiej infrastruktury spowoduje, że tradycyjna szara infrastruktura wzmacniana będzie rozwiązaniami wykorzystującymi naturalne procesy występujące w przyrodzie. Korzyści z zielonej infrastruktury w takim przypadku obejmować będą zwiększenie wiązania dwutlenku węgla, poprawę jakości powietrza, złagodzenie efektu miejskiej wyspy ciepła, powstanie nowych siedlisk przyrodniczych oraz przestrzeni rekreacyjnej.

Zrównoważonym transportem, dzięki realizacji inwestycji, których celem jest rozwój nowoczesnego, zero- i niskoemisyjnego transportu miejskiego zachęcającego do rezygnacji z korzystania z samochodów osobowych. Wspierane będą działania w budowę i przebudowę infrastruktury do obsługi podróży korzystających z publicznego i/lub zbiorowego transportu miejskiego, budowę, przebudowę oraz wyposażenie zaplecza

technicznego służącego do obsługi taboru miejskiego transportu publicznego oraz inwestycje mające na celu ograniczanie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego w centrach miast. Dzięki rozbudowanej sieci ścieżek rowerowych oraz budowie sieci parkingów P&R i węzłów przesiadkowych, komunikacja publiczna stanie się atrakcyjnym środkiem transportu. Spowoduje to zmniejszenie ilości podróży komunikacją indywidualną na rzecz transportu zbiorowego, co pozwoli na ograniczenie emisyjności transportu prywatnego.

Wysoką jakością życia. Potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych zostaną w dużej mierze zaspokojone dzięki projektom służącym poprawie warunków opieki zdrowotnej oraz udostępnieniu usług społecznych. Ponadto dzięki nowym miejscom dziennej opieki osoby starsze i niepełnosprawne oraz ich opiekunowie będą mogli korzystać z fachowej pomocy i wsparcia. Wpływ na jakość życia mają też warunki edukacyjne. Na terenie całego SOF zwiększy się dostępność miejsc edukacji przedszkolnej. Proces kształcenia zawodowego także ulegnie poprawie dzięki ukierunkowaniu na lepsze dopasowanie do oczekiwań rynku pracy. Z oferty kształcenia zawodowego skorzystają zarówno uczniowie szkół zawodowych, jak i osoby dorosłe chcące podnieść swoje kwalifikacje zawodowe.

Wspieraniem rozwoju społecznego. SOF będzie efektem pozytywnych doświadczeń współpracy podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii ZIT. Wspólne podejście do problemów rozwoju Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego pozwoli na wypracowanie obszarów rozwoju, w których współdziałają ze sobą jednostki samorządu terytorialnego oraz podmioty z nimi powiązane. Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację działań przyczyniających się do rozwoju lokalnych podmiotów prowadzących działalność kulturalną. Planuje się realizację działań przyczyniających się do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz działania przyczyniające się do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych.

Tak sformułowana i opisana wizja odpowiada aspiracjom mieszkańców SOF, a także uwzględniającą aktualną pozycję Sądecczyny na tle innych miast średnich w Polsce. Realizacja wizji wymaga ukierunkowania polityki rozwoju w skali subregionalnej na wykorzystaniu potencjałów Nowego Sącza i jego strefy podmiejskiej. Wzmocnienie funkcji Nowego Sącza powinno przy tym wiązać się z osłabieniem zidentyfikowanych barier rozwojowych. Zgodnie z zapisami FEM 2021-2027, interwencja w formule Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej powinna przyczynić się do osiągnięcia celów określonych dla Obszarów Strategicznej Interwencji państwa – „miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze”.

W rozumieniu programu FEM 2021-2027, interwencja taka obejmować będzie szereg zintegrowanych przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, przypisanych konkretnym celom tematycznym i priorytetom inwestycyjnym. Ogranicza to zakres interwencji w formule ZIT, w stosunku do – wykazanych w diagnozie – obszarów problemowych.

W konsekwencji, cele rozwojowe Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego determinowane są trzema wyznacznikami:

- diagnozą problemów SOF,
- wizją rozwojową SOF,
- dziedzinami interwencji publicznej, wskazanymi w FEM 2021-2027 jako dedykowane dla ZIT (jako wyraz konkretyzacji polityki regionalnej Unii Europejskiej i Państwa).

Cele rozwojowe Strategii ZIT nie odzwierciedlają wszystkich aspiracji i dążeń wspólnoty SOF, a jedynie te, które w opisywanej formule są możliwe do zrealizowania. Cele, priorytety, działania i lista przedsięwzięć Strategii są zintegrowane i odnoszą się, w warunkach stworzonych przez ZIT w perspektywie 2021-2027 r., w sposób kompleksowy do problemów i potencjałów SOF. Podkreślić należy również komplementarność na poziomie priorytetów i działań, w tym włączenie tzw. projektów miękkich, służących promowaniu oraz wspierających budowę więzi wspólnotowej.

5.2 Opis celów rozwojowych strategii ZIT

5.2.1 Cel 1: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Obszary funkcjonalne miast powinny stawić czoło wyzwaniom środowiskowym, ograniczając zużycie zasobów, a zwłaszcza energii i przygotowując się do skutków zmian klimatu. Poważnym wyzwaniem jest przy tym konieczność ograniczenia zanieczyszczenia powietrza na terenie SOF. Podstawowe źródło zanieczyszczeń związane jest z wysokim udziałem nisko sprawnych i wysokoemisyjnych kotłów na paliwa stałe jako podstawy systemów grzewczych. Jednym z kluczowych działań przeciwdziałających temu zjawisku jest zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, co w dużej mierze przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Termomodernizacja budynków wraz z wymianą systemów grzewczych oraz wdrażanie odnawialnych źródeł energii wraz z budową magazynów energii pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz nieść będzie ze sobą korzyści ekonomiczne wynikające ze zmniejszonych kosztów ponoszonych na ich ogrzewanie.

Polepszanie jakości środowiska naturalnego wiąże się też z poprawą dostępności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w niektórych obszarach strefy podmiejskiej SOF. Diagnoza wskazuje, że jedynie nieco ponad połowa mieszkańców ma dostęp do sieci kanalizacyjnej, co jest jednym z głównych powodów złego stanu wód powierzchniowych.

Dodatkowo wspierana będzie interwencja, z zakresu rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach, służąca poprawie i zachowaniu różnorodności biologicznej. Stosowanie rozwiązań wykorzystujących naturalne procesy występujące w przyrodzie zapewnią korzyści ekologiczne, gospodarcze i społeczne. Rozwój zielonej infrastruktury pozwoli uzupełnić szarą infrastrukturę,

poprawić warunki funkcjonowania ekosystemów w miastach oraz przyczyni się do złagodzenia efektu miejskich wysp ciepła.

5.2.2 Cel 2: Zrównoważony transport Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel 2 jest ściśle powiązany z Celem 1 w zakresie ochrony środowiska naturalnego i poprawy jakości powietrza atmosferycznego. Transportowa emisja zanieczyszczeń związana jest z rosnącym udziałem transportu indywidualnego. Wiąże się to przede wszystkim z brakiem należytych powiązań różnego typu środków transportu, szczególnie zbiorowego (w tym rozwiązań P&R), oraz niewystarczającym systemem dróg dla rowerów, łączących Gminy ZIT. Inwestycje w rozwój nowoczesnego, nisko bądź zeroemisyjnego transportu zbiorowego, zwiększanie liczby połączeń międzygminnych, wdrażanie rozwiązań multimodalnych oraz promocja transportu drogowego umożliwią sprawne przemieszczanie się i wpłyną na poprawę dostępności i spójności transportowej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Pośrednim efektem będzie poprawa stanu powietrza, a w konsekwencji zdrowia i jakości życia mieszkańców SOF.

5.2.3 Cel 3: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Ważnym elementem jakości życia są sprawy społeczne i przeciwdziałanie wykluczeniu, co powinno opierać się na rozwoju infrastruktury: zdrowia, edukacji, pomocy społecznej dla osób starszych oraz ulepszeniu środków interwencji kryzysowej. Cel 3 wiąże się z poprawą jakości życia mieszkańców, jako zagregowaną kategorią łączącą wiele różnorodnych elementów, ukierunkowanych na zwiększenie spójności społecznej i poprawę warunków życia. Ważnym komponentem jakości życia jest bezpieczeństwo społeczne i zdrowotne mieszkańców. Szerokie traktowanie wykluczenia społecznego, które rozumiane jest jako wykluczenie z życia społeczno-gospodarczego spowodowane ubóstwem oraz jako wykluczenie z dostępu do usług publicznych warunkujących możliwości rozwojowe. Oznacza to, wymuszoną takimi uwarunkowaniami jak: ubóstwo, niepełnosprawność, brak dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, izolację jednostek lub grup społecznych od zbiorowości i instytucji współczesnego państwa. Jakość życia na terenie SOF będzie można zatem podnieść wykorzystując szereg priorytetów inwestycyjnych - wsparcie infrastruktury zdrowotnej i społecznej w celu poprawy jakości i dostępu do usług zdrowotnych i społecznych oraz ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Szczególny nacisk zostanie położony na rozwój placówek dziennej opieki dla osób, które ze względu na stan zdrowia, wiek lub niepełnosprawność wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Wczesne zdiagnozowane potrzeb i uruchomienie odpowiednich działań pozwoli

zmierzyć się z narastającym problemem jakim jest wzrostowa tendencja liczby osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących Sądecki Obszar Funkcjonalny. Realizacja celu będzie się przejawiać również w działaniach z zakresu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Rozwój istniejących oraz tworzenie nowych placówek wsparcia dziennego to miejsca gdzie dzieci mogą liczyć na uwagę i zaangażowanie wychowawców, a ich rodzice i opiekunowie na pomoc w sprawowaniu opieki oraz przezwyciężaniu problemów wychowawczych.

Osiągnięcie Celu 3 Strategii ZIT powiązane będzie ponadto z przedsięwzięciami w poprawę dostępności edukacji przedszkolnej na terenie SOF, z uwagi na – jak wskazuje diagnoza – brak wystarczającej ilości miejsc w placówkach przedszkolnych Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

5.2.4 Cel 4: Wspieranie kultury, dziedzictwa naturalnego i zrównoważonej turystyki Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Współpraca w ramach miejskiego obszaru funkcjonalnego to także sprawnie zarządzane, w sposób partnerski integrujące działania administracji publicznej, organizacji społecznych, przedsiębiorców i mieszkańców. Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację działań przyczyniających się do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych. Rezultatem będzie podniesienie atrakcyjności gmin, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, gdyż turystyka to sektor, który tworzy rynek pracy i umożliwia wzrost zatrudnienia.

Schemat celów i priorytetów Strategii ZIT oraz powiązania pomiędzy zidentyfikowanymi problemami obszaru, planowanymi działaniami i zakładanymi efektami realizacji Strategii ZIT przedstawiono poniżej.

Tabela 7. Cele strategii ZIT

Cel główny	Cel szczegółowy	Działanie
1. Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	<i>1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną</i>	1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych
		1.1.2 Inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali SOF
	<i>1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego</i>	1.2.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej
		1.2.2 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach
2. Zrównoważony transport Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	<i>2.1 Czysta i zrównoważona mobilność</i>	2.1.1 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego
		2.1.2 Inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany na terenie SOF
3. Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	<i>3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych</i>	3.1.1 Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych i społecznych dla mieszkańców SOF
		3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego
		3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji
	<i>3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF</i>	3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego
		3.2.2 Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji
4. Wspieranie kultury, dziedzictwa naturalnego i zrównoważonej turystyki Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	<i>4.1 Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kultury i turystyki</i>	4.1.1 Wspomaganie działań przyczyniających się do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego
		4.1.2 Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz rozwoju oferty turystycznej

6. Wskaźniki realizacji strategii ZIT

6.1 Wskaźniki rezultatu

Tabela 8. Wskaźniki rezultatu strategii ZIT

Cel szczegółowy FEM 2021-2027	Nr identyfikacyjny	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2029)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną							
2(i)	RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu CO ₂ /rok	0	4 300	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(ii)	RCR31	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia ciepła)	MWh/rok	0	50	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego							
2(v)	RCR41	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	0	630	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(v)	RCR42	Ludność przyłączona do zbiorowych Systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0	4 108	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(vii)	RCR95	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0	24 348	Dane Gmin	raz w roku
2.1 Czysta i zrównoważona mobilność							
2(viii)	RCR62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0	83 300	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(viii)	RCR64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0	1 100	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(viii)	RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu CO ₂ /rok	0	2 690	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych							
4(iii)	RCR67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej	użytkownicy/rok	0	40	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

4(k)	PLKCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0	255	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
4(k)	PLKCR03	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	podmioty	0	3	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
4(k)	PLKCR04	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	0	35	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF							
4(ii)	RCR70	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	użytkownicy/rok	0	95	Dane Gmin/GUS	raz w roku
4(f)	WLWK-PLFCR02	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	4	Dane Gmin	raz w roku
4.1 Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kultury i turystyki							
5(i)	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	odwiedzający/rok	0	85 457	Dane Gmin/GUS	raz w roku

6.2 Wskaźniki produktu

Tabela 9. Wskaźniki produktu strategii ZIT

Cel szczegółowy FEM 2021-2027	Nr identyfikacyjny	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2029)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną							
2(i)	RCO19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	m ²	0	1789	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(i)	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	300 233	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(i)	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	8	Dane Gmin	raz w roku

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

2(ii)	RCO22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energia elektryczna, energia ciepła)	MW	0	22	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(ii)	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	300 233	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(ii)	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	4	Dane Gmin	raz w roku
2.3 Poprawa stanu środowiska							
2(v)	RCO30	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0	2	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(v)	RCO31	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	0	4,5	Dane Gmin/GUS/WIOŚ	raz w roku
2(v)	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	300 233	Dane Gmin	raz w roku
2(v)	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	4	Dane Gmin	raz w roku
2(vii)	RCO36	Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	hektary	0	66	Dane Gmin	raz w roku
2(vii)	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	300 233	Dane Gmin	raz w roku
2(vii)	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	3	Dane Gmin	raz w roku
2.1 Czysta i zrównoważona mobilność							
2(viii)	RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	0	650	Dane Gmin/GUS	raz w roku
2(viii)	RCO58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0	7	Dane Gmin/GUS	raz w roku
2(viii)	PLRO97	Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	sztuki	0	4	Dane Gmin/GUS	raz w roku
2(viii)	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	8 800	Dane Gmin/GUS	raz w roku
2(viii)	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	2	Dane Gmin	raz w roku
2(viii)	PLRO084	Liczba zakupionych jednostek taboru autobusowego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitalnej	sztuki	0	10	Dane Gmin	raz w roku

3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych

(4iii)	RCO65	Pojemność nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	osoby	0	40	Dane Gmin	raz w roku
4(iii)	RCO113	Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji	osoby	0	40	Dane Gmin	raz w roku
4(iii)	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	54 700	Dane Gmin	raz w roku
4(iii)	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	3	Dane Gmin	raz w roku
4(k)	PLKCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0	255	Dane Gmin/GUS	raz w roku
4(k)	PLKCO03	Liczba opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH objętych wsparciem w programie	osoby	0	35	Dane Gmin/GUS	raz w roku
4(k)	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	300 233	Dane Gmin	raz w roku

3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF

4(ii)	PLRO127	Liczba przebudowanych lub rozbudowanych szkół	sztuki	0	2	Dane Gmin	raz w roku
4(ii)	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	5	Dane Gmin	raz w roku
4(ii)	PLRO122	Liczba wybudowanych przedszkoli	sztuki	0	1	Dane Gmin/GUS	raz w roku
4(ii)	WLWK-RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	62 996	Dane Gmin/GUS	raz w roku
4(f)	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	0	35	Dane Gmin/GUS	raz w roku

4.1 Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kultury i turystyki

5(i)	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0	14	Dane Gmin/GUS	raz w roku
5(i)	PLRO135	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	0	12	Dane Gmin/GUS	raz w roku
5(i)	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	300 233	Dane Gmin/GUS	raz w roku
5(i)	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	29	Dane Gmin/GUS	raz w roku

7. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT

7.1 Tworzenie partnerstwa

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego wdrażane będą w formule zinstytucjonalizowanego partnerstwa.

Miasto Nowy Sącz oraz 16 gmin powiatu nowosądeckiego powołały w tym celu Stowarzyszenie Sądecki Obszar Funkcjonalny.

20 maja 2021 r. odbyło się zebranie założycielskie stowarzyszenia, w którym brali udział przedstawiciele gmin wchodzących w skład SOF

Wolę utworzenia Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny zainteresowane jednostki samorządu terytorialnego wyraziły uchwałami:

- NR XXIV/608/2021 Rady Gminy Chelmec z dnia 23 marca 2021 r.
- NR XXVII/299/2021 Rady Gminy Podegrodzie z dnia 25 marca 2021 r.
- NR XXXIX/258/2021 Rady Gminy Łabowa z dnia 29 marca 2021 r.
- NR XXXII/579/2021 Rady Miejskiej w Starym Sączu z dnia 29 marca 2021 r.
- NR XXXIII/250/2021 Rady Gminy Kamionka Wielka z dnia 29 marca 2021 r.
- Nr XXVII/340/2021 Rady Gminy Korzenna z dnia 29 marca 2021
- NR XXI/184/21 Rady Gminy Rytro z dnia 31 marca 2021 r.
- NR XLIV/487/2021 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 6 kwietnia 2021 r.
- NR XXXV/248/2021 Rady Gminy Gródek nad Dunajcem z dnia 20 kwietnia 2021 r.
- NR 45/XXXI/2021 Rady Gminy Łącko z dnia 23 kwietnia 2021 r.
- NR XXXI/255/21 Rady Gminy Nawojowa z dnia 27 kwietnia 2021 r.
- NR 246/XXV/2021 Rady Gminy w Łososinie Dolnej z dnia 29 kwietnia 2021 r.
- NR XXXII/260/2021 Rady Miejskiej w Piwnicznej-Zdroju z dnia 29 kwietnia 2021 r.
- NR XXVII/274/2021 Rady Gminy Grybów z dnia 18 maja 2021 r.
- NR XXIX/214/2021 Rady Miejskiej w Grybowie z dnia 31 maja 2021 r.
- Nr XXXV.420.2021 Rady Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna z dnia 30 czerwca 2021r.
- NR XL.318.2021 Rady Miejskiej w Krynicy-Zdroju z dnia 29 września 2021 r.

Dnia 25.08.2021 r. Stowarzyszenie Sądecki Obszar Funkcjonalny uzyskało wpis do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000914712.

Stowarzyszenie działa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o Stowarzyszeniach. Kwestie organizacyjne oraz zakres kompetencji poszczególnych organów reguluje statut.

Celem Stowarzyszenia jest:

- a) wspieranie i rozwijanie idei samorządu terytorialnego oraz reprezentowanie i obrona wspólnych interesów członków Stowarzyszenia, służących podniesieniu jakości życia mieszkańców gmin tworzących Stowarzyszenie,
- b) podejmowanie i wspieranie inicjatyw mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego oraz zrównoważony rozwój obszaru gmin tworzących Stowarzyszenie,
- c) rozwój społeczno-ekonomiczny obszaru gmin tworzących Stowarzyszenie.

Stowarzyszenie realizuje swoje zadania poprzez:

- prowadzenie zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT), stanowiącego wspólną reprezentację jednostek samorządu terytorialnego tworzących Sądecki Obszar Funkcjonalny;
- opracowanie i wdrożenie wspólnej Strategii ZIT Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego;
- wspólne planowanie, uzgadnianie i rozstrzyganie zagadnień rozwojowych;
- współdziałanie z instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie funduszy pomocowych;
- wspieranie działań członków Stowarzyszenia zmierzających do pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć prorozwojowych i wspólną realizację projektów;
- inicjowanie i wspieranie działań na rzecz integracji europejskiej;
- podejmowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości;
- podejmowanie działań na rzecz podniesienia jakości rozwoju edukacji i kultury;
- wspieranie działań mających na celu wzmocnienie roli turystyki w rozwoju gospodarczym
- podejmowanie i wspieranie działań na rzecz poprawy jakości powietrza na terenie gmin wchodzących w skład Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym modernizacji energetycznej budynków, promocji odnawialnych źródeł energii, edukacji ekologicznej itp.
- wspieranie i podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej gmin wchodzących w skład Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego;
- wspieranie i podejmowanie działań na rzecz efektywnej gospodarki odpadami na terenie gmin wchodzących w skład Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego;
- wspieranie i podejmowanie działań a rzecz podniesienia jakości usług społecznych oraz poprawy dostępności do nich na terenie gmin tworzących Sądecki Obszar Funkcjonalny, w szczególności w zakresie polityki senioralnej oraz opieki nad osobami z niepełnosprawnościami;
- wspieranie i podejmowanie działań na rzecz podniesienia jakości poprawy dostępności do usług komunalnych, w szczególności zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenie ścieków, na obszarze gmin tworzących Sądecki Obszar Funkcjonalny.

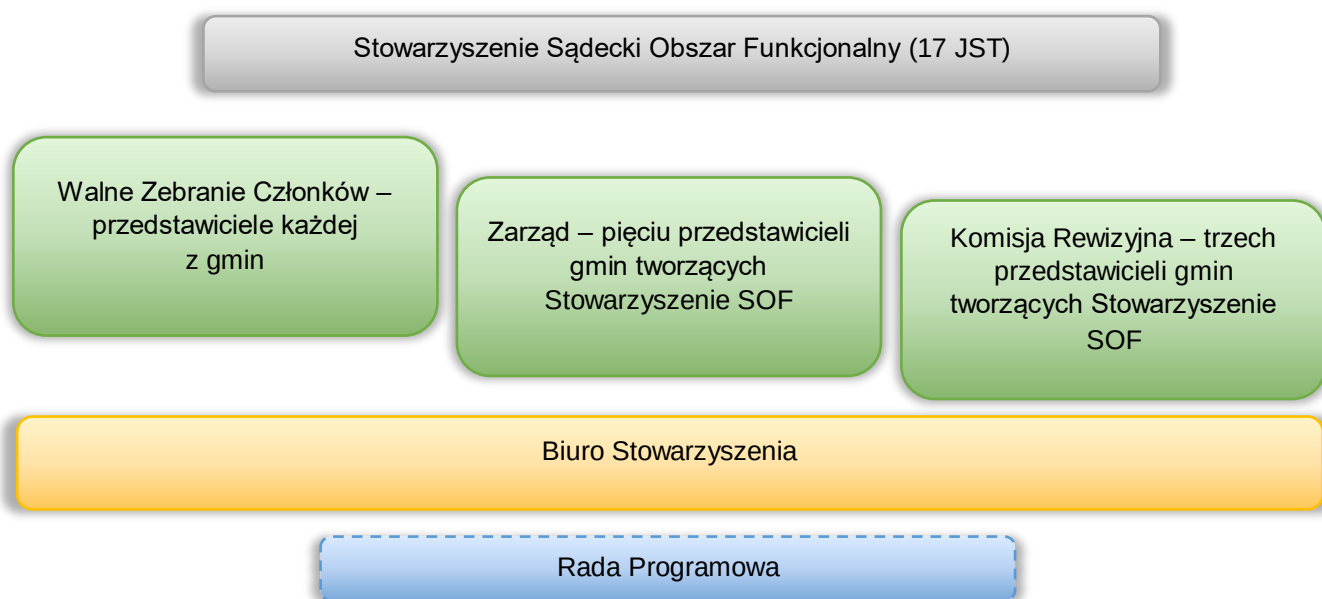
7.2 Schemat Organizacji Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny

Stowarzyszenie pełni funkcję Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i stanowi wspólną reprezentację jednostek samorządu terytorialnego wdrażających Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w rozumieniu Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079).

- Najwyższą władzą Stowarzyszenia jest Walne Zebranie, które reprezentowane jest przez Prezydenta, Burmistrza lub Wójta poszczególnej jednostki samorządu terytorialnego. Jedną z wielu kompetencji Walnego Zebrania jest m.in. przyjmowanie Strategii ZIT wraz z jej zmianami w ramach procesu pozytywnego opiniowania tej Strategii oraz zatwierdzanie procedury monitorowania Strategii ZIT oraz jej zmian.
- Za kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia odpowiada Zarząd Stowarzyszenia odpowiedzialny za reprezentowanie go na zewnątrz. Wszelkie decyzje i istotne czynności realizowane są poprzez podejmowanie uchwał.
- Organem kontrolnym Stowarzyszenia jest Komisja Rewizyjna, składająca się z członków wybranych przez Walne Zebranie. Komisja kontroluje działalność Zarządu pod względem celowości, gospodarności i rzetelności, jak również zgodność podejmowanych działań z postanowieniami prawa, Statutu oraz uchwałami Walnego Zebrania.
- Obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną Stowarzyszenia oraz jego organów prowadzi Biuro Stowarzyszenia.
- Organem doradczym Stowarzyszenia jest Rada Programowa składająca się z partnerów społeczno-gospodarczych, w tym przedstawicieli środowisk społecznych, reprezentantów społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorców, nauki, innych podmiotów ważnych dla ZIT. Do głównych zadań Rady należy m.in. realizacja zasady partnerstwa, budowanie partycypacji i poczucia wspólnoty, integracja i współpraca ze środowiskami interesariuszy zewnętrznych.

Rysunek 21. Schemat Organizacji Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: Opracowanie własne

7.3 Zatwierdzanie i aktualizowanie Strategii ZIT

Zgodnie Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (art. 34 ust. 14) Strategia ZIT oraz jej zmiany są przyjmowane przez związek ZIT w trybie właściwym dla wybranej formy współpracy tj. w formie uchwały Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny.

Procedura opracowania i przyjęcia Strategii ZIT:

- Opracowanie projektu Strategii Terytorialnej ZIT Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny na lata 2021-2027:
 - przygotowanie projektu strategii przez Biuro Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny, we współpracy z gminami SOF, przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych.
- Powołanie Rady Programowej jako ciała doradczego w zakresie przygotowania i wdrożenia Strategii ZIT (aktywny udział Rady w zakresie tworzenia dokumentu strategii i wyznaczania strategicznych kierunków działania poprzez opiniowanie poszczególnych etapów prac).
- Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii ZIT:
 - przekazanie projektu Strategii ZIT przez Biuro Stowarzyszenia do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Małopolskiej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej wraz z wnioskiem o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu dokumentu wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
 - opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko Strategii ZIT.

4. Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Strategii ZIT wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.
5. Przyjęcie projektu Strategii ZIT Uchwałą Walnego Zebrania Członków SOF.
6. Opiniowanie Strategii ZIT przez IZ FEM 2021-2027.
7. Opublikowanie zaopiniowanej Strategii ZIT wraz z opinią IZ FEM 2021-2027 na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Procedura aktualizacji Strategii ZIT:

1. Uruchomienie procedury aktualizacji Strategii Terytorialnej ZIT Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 w tym:
 - analiza potrzeby, możliwości i zakresu zmiany/zmian w Strategii ZIT;
 - rozpoczęcie procesu zgłaszania zmian do Strategii ZIT przez członków ZIT;
 - wystąpienie do Rady Programowej z informacją o zmianie wraz z prośbą o zajęcie stanowiska.
2. Wprowadzenie zmian do Strategii ZIT:
 - weryfikacja i potwierdzenie możliwości wprowadzenia zmian przez Biuro Stowarzyszenia;
 - poinformowanie gmin zgłaszających zmiany o pozytywnym/negatywnym wyniku weryfikacji;
 - przekazanie zakresu zmian Radzie Programowej wraz z prośbą o zajęcie stanowiska;
 - opracowanie aktualizacji Strategii ZIT przez Biuro Stowarzyszenia.
3. Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zaktualizowanej Strategii ZIT:
 - przekazanie projektu Strategii ZIT przez Biuro Stowarzyszenia do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Małopolskiej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej wraz z wnioskiem o uzgodnienie możliwości odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zaktualizowanej Strategii ZIT;
 - w przypadku uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz jej zakresu – sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko zaktualizowanej Strategii ZIT,
 - poddanie prognozy konsultacjom społecznym.
4. Przyjęcie zaktualizowanej Strategii ZIT Uchwałą Walnego Zebrania Członków SOF.
5. Opiniowanie zmienionej Strategii ZIT przez IZ FEM 2021-2027.
6. Opublikowanie zaopiniowanej Strategii ZIT wraz z opinią IZ FEM 2021-2027 na stronie internetowej Stowarzyszenia SOF.

7.4 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Projekt Strategii ZIT Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, podlegał strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (SOOŚ) oraz weryfikacji przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Krakowie i Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie.

Na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 2 dnia 9 lutego 2023 roku wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie oraz do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie uzgodnił zakres pismem z dnia 16 marca 2023 roku (znak pisma: ST-II.411.2.1.2023.ZK), Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Krakowie uzgodnił zakres pismem z dnia 11 kwietnia 2023 r. (znak pisma: NS.9022.10.12.2023).

Pismem z dnia 14 lipca 2023 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie zaopiniował pozytywnie projekt „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027” i prognozy oddziaływania na środowisko sporządzonej dla tego dokumentu (znak pisma: ST-II.410.2.4.2023.KM).

Pismem z dnia 18 lipca 2023 r. Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Krakowie zaopiniował pozytywnie projekt „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko (znak pisma: NS.9022.10.38.2023).

Ponadto zgodnie z art. 30, art. 39 ust 1 i ust 2 oraz art. 40 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) Zarząd Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny zawiadomił o wyłożeniu do publicznego wglądu oraz możliwości zapoznania się z projektem dokumentu pn. „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

7.5 Opis procesu partycypacji społecznej

Zasady partycypacji podmiotów społeczno-gospodarczych i społeczności lokalnych w Procesie opracowywania i wdrażania Strategii ZIT:

Na potrzeby realizacji Strategii ZIT przyjęto następujące zasady partycypacji podmiotów społeczno-gospodarczych i społeczności lokalnych w procesie wdrażania Strategii:

- cykliczne spotkania informacyjno-konsultacyjne mające na celu zapoznanie jak najszerszej grupy potencjalnych interesariuszy, w tym uczestników projektów z możliwościami uzyskania wsparcia,
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych dotyczących FEM 2021-2027 oraz instrumentu zintegrowanych inwestycji terytorialnych,
- działania informacyjne Stowarzyszenia, takie jak bieżące funkcjonowanie strony internetowej, mediów społecznościowych,
- prowadzenie konsultacji z partnerami społeczno-gospodarczymi,

- ścisła współpraca z grupą roboczą Stowarzyszenia.

Dla szerszego obrazu dotyczącego potencjału rozwojowego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, mocnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń z punktu widzenia jego mieszkańców, na etapie przygotowywania diagnozy SOF opracowano i udostępniono ankiety online (obie oparte na tym samym kwestionariuszu). Ankiety zawierała 12 pytań jednokrotnego i wielokrotnego wyboru. Pytania odnosiły się do oceny mocnych i słabych stron SOF, czynników rozwoju lokalnego oraz wyboru kierunków rozwoju SOF. W badaniu udział brali mieszkańcy gmin obszaru funkcjonalnego, partnerzy społeczno-gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w celu lepszego zrozumienia zróżnicowanej perspektywy i potrzeby podmiotów działających w ramach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Zebrane opinie posłużyły w późniejszych pracach nad tworzeniem dokumentu Strategii ZIT m.in. w zakresie określenia priorytetów rozwojowych MOF. Opracowany dokument diagnozy został poddany dodatkowo konsultacjom społecznym. Uwagi można było składać zdalnie (za pośrednictwem poczty elektronicznej lub tradycyjnej) lub bezpośrednio podczas spotkań konsultacyjnych organizowanych w każdej z gmin SOF.

Na mocy uchwały Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny z 6 grudnia 2022 r. powołano Radę Programową jako organ doradczy stowarzyszenia w procesie prac nad strategią ZIT. Rada składa się z przedstawicieli reprezentujących aktywnie działające na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego organizacje pozarządowe, a także partnerów społecznych i gospodarczych oraz osoby fizyczne reprezentujące różne grupy społeczeństwa obywatelskiego. Do zadań Rady należy przede wszystkim opiniowanie projektu Strategii ZIT oraz listy projektów, zmian wprowadzonych w dokumencie, a także aktywny udział w procesie oceny realizacji założeń Strategii terytorialnej ZIT Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

Tabela 10. Lista podmiotów wchodzących w skład Rady Programowej

Podmioty wchodzące w skład Rady Programowej	Obszar działalności
Stowarzyszenie LGD Korona Sądecka	• rozwój obszarów wiejskich, • ochrona i promocja środowiska naturalnego, krajobrazu, zasobów historyczno-kulturowych, • turystyka, • popularyzacja i rozwój produkcji wyrobów regionalnych
Fundacja Horyzont360	• turystyka-rekreacja-sport-kultura, • przedsiębiorczość-ochrona środowiska-aktywizacja społeczno-zawodowa, • edukacja- społeczności lokalne- grupy defaworyzowane
Gminny Ośrodek Kultury w Kamionce Wielkiej	• kultura, • oferta czasu wolnego
Miejskie Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krynicy-Zdroju	• gospodarka, • rynek pracy
Stowarzyszenie Dolina Inicjatyw	• turystyka-rekreacja-sport-kultura

Stowarzyszenie Klucz Muszyński	• promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, • upowszechnianie i ochrona praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn, • działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, • działania na rzecz niepełnosprawnych, • ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, • ochrona środowiska
Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół w Piwnicznej-Zdroju	• edukacja
Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Nowym Sączu	• gospodarka, • rynek pracy, • transport publiczny
7 przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego	• społeczeństwo obywatelskie, • turystyka, • rynek pracy • prawa osób niepełnosprawnych

Spotkanie inauguracyjne i pierwsze posiedzenie Rady Programowej odbyło się 21 marca 2023 r. w budynku ratusza w Nowym Sączu. Spotkanie zostało poświęcone omówieniu obszarów wsparcia w programie FEM 2021-2027 oraz zasad realizacji instrumentów terytorialnych. Omówiono również stan prac nad opracowaniem dokumentu strategii oraz wstępne propozycje projektów zintegrowanych.

Proces wdrażania strategii był realizowany zgodnie z zasadą partnerstwa w formie debaty publicznej, w procesie dialogu i konsultacji społecznych. Poszczególne etapy prac nad strategią ZIT były omawiane i konsultowane z zespołem roboczym utworzonym z przedstawicieli JST wchodzących w skład stowarzyszenia. W spotkaniach tych brali również udział eksperci, pracownicy wybranych wydziałów urzędów miast i gmin, reprezentanci organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy oraz inni, istotni z punktu widzenia rozwoju SOF przedstawiciele.

Konsultacje społeczne prowadzone były w dniach od 28 lipca 2023 r. do 18 sierpnia 2023 r. Informację o rozpoczęciu postępowania z udziałem społeczeństwa, miejscu w którym można się zapoznać ze sprawą oraz terminach i sposobach składania uwag i wniosków podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie w:

- w siedzibie Stowarzyszenia – Rynek 1, 33-300 Nowy Sącz, pokój nr 8 w godzinach: poniedziałki 9.00-17.00, wtorek-piątek w godz. 7.30-15.30,
- na stronie biuletynu informacji publicznej stowarzyszenia
- na stronie www stowarzyszenia
- w siedzibach oraz na stronach internetowych właściwych miejscowo samorządów objętych Strategią.

Dokumentacja sprawy wyłożona do publicznej wiadomości obejmowała:

- obwieszczenie Zarządu Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny o wyłożeniu do publicznego wglądu oraz możliwości zapoznania się z projektem dokumentu p.n. „Strategia

Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

- dokument p.n.: „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027”
- dokument p.n.: „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027”.

Uwagi i wnioski można było składać w następujący sposób:

- w formie pisemnej na adres: Rynek 1, 33-300 Nowy Sącz
- ustnie do protokołu: ul. Jana Pawła II 23, parter, pokój nr 05, 33-300 Nowy Sącz – biuro Stowarzyszenia
- za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym na adres: stowarzyszeniesof@gmail.com

W wyniku przeprowadzonych konsultacji projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, zgłoszono w sumie 7 uwag, wszystkie z nich zostały uwzględnione.

Sprawozdanie z konsultacji społecznych stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

7.6 System wdrażania strategii, monitoring i ewaluacja

Stowarzyszenie Sądecki Obszar Funkcjonalny jest odpowiedzialne za opracowanie strategii terytorialnej ZIT wraz z przeprowadzeniem formalnego procesu jej opiniowania, w tym przeprowadzenie wymaganych konsultacji społecznych oraz podejmowanie bieżących działań mających na celu uchwalenie uzgodnionej z Instytucją Zarządzającą FEM 2021-2027 Strategii ZIT. Do zadań Stowarzyszenia

należy również wdrażanie strategii oraz proces jej aktualizacji.

Poszczególne kompetencje organów Stowarzyszenia w zakresie opracowania lub aktualizacji strategii określa jego statut :

- Walne Zebranie odpowiedzialne jest m.in. za: „przyjmowanie Strategii ZIT wraz z jej zmianami w ramach procesu pozytywnego opiniowania tej Strategii, w tym projektów komplementarnych”,
- Zarząd Stowarzyszenia kieruje bieżącą działalnością Stowarzyszenia poprzez podejmowanie uchwał, stanowisk, decyzji i wszelkich istotnych czynności,
- Komisja Rewizyjna kontroluje działalność Zarządu pod względem celowości, gospodarności i rzetelności, jak również zgodność podejmowanych działań z postanowieniami prawa, Statutu oraz uchwałami Walnego Zebrania,
- Rada Programowa powstała na mocy Uchwały Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny z 6 grudnia 2022 r. pełni funkcję organu doradczego stowarzyszenia w procesie prac nad strategią ZIT. Do zadań Rady należy przede wszystkim opiniowanie projektu Strategii ZIT oraz listy projektów, zmian wprowadzonych w dokumencie, a także aktywny udział w procesie oceny realizacji założeń Strategii terytorialnej ZIT Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

Prawidłowa i terminowa realizacja strategii leży w odpowiedzialności wszystkich gmin będących członkami Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Dla właściwego przepływu informacji, została utworzona grupa robocza składająca się z przynajmniej dwóch przedstawicieli każdej z gmin. Koordynacją działań i prac Stowarzyszenia zajmuje się biuro utrzymujące bieżący kontakt z grupą roboczą, informujące o postępach realizacji prac, w tym o ewentualnych problemach, opóźnieniach czy zagrożeniach niewykorzystania przypisanych środków finansowych. Biuro odpowiedzialne jest również za gromadzenie informacji niezbędnych do prowadzenia czynności związanych z monitoringiem oraz przeglądem i oceną strategii.

Realizacja Strategii ZIT będzie podlegała cyklicznej sprawozdawczości (monitoring) oraz ocenie uzyskanych efektów (ewaluacja). Na tej podstawie zostaną podjęte ewentualne decyzje o aktualizacji dokumentu. Monitoring i ewaluacja należą, obok planowania, organizowania i motywowania, do kluczowych funkcji zarządzania. Kontrolowanie polega na sprawdzeniu, czy zostały spełnione wymagania w zakresie realizacji procesów i projektów, w odniesieniu do prawa zewnętrznego i wewnętrznego, procedur, mierników i innych zapisów. Ewaluacja jest procesem ciągłym, w którym badane są określone parametry usługi czy programu i na podstawie uzyskiwanych informacji podejmowane są działania doskonalące, służące organizacyjnemu uczeniu się. W ramach wdrażania polityk planowane jest podejmowanie działań, po analizie wyników z monitoringu, które będą miały na celu skorygowanie strategii i dostosowanie jej do zmieniającego się otoczenia lub możliwości/zasobów organizacji. Wyniki monitoringu będą odpowiednio dokumentowane. Na podstawie monitoringu i raportowania zbierane są informacje o wszelkich niezgodnościach (prawnych, związanych z jakością, terminowością, błędami ludzkimi itp.). Analiza przeprowadzana na podstawie wyników ewaluacji będzie podstawą modyfikacji metodologii zarządzania organizacją. Pracownicy uczestniczący we wdrożeniu polityk będą otrzymywać informację zwrotną o sukcesach, jak również o błędach i porażkach wraz z propozycją działań doskonalących. Ewaluacja będzie prowadzona na bieżąco (w zależności od potrzeb przyjmie charakter wewnętrzny lub zewnętrzny), zwłaszcza w odniesieniu do dokumentów strategicznych i programowych, budżetu, umów, wyznaczonych celów operacyjnych i kluczowych wskaźników efektywności. Zostanie wyznaczona osoba/ zespół do koordynowania i nadzorowania tych działań oraz prowadzona będzie analityka i działania doskonalące. Realizacja założeń przedstawionych w obszarach strategicznych będzie monitorowana za pomocą:

- wskaźników realizacji celów strategicznych i operacyjnych Strategii, które będą mierzalne w sposób ilościowy oraz
- wskaźników kontekstowych, skupionych na ogólnym rozwoju społeczno-gospodarczym SOF, na które wpływają czynniki zewnętrzne, niezależne od działań określonych w niniejszym dokumencie. W ramach monitoringu realizacji celów, każdego roku zostanie przygotowany raport podsumowujący osiągnięte wyniki oraz analizujący wskaźniki kontekstowe i obejmujący sprawozdania z realizacji programów zawartych w Strategii. Na tej podstawie będą proponowane wnioski i rekomendacje, które zostaną przekazane do podmiotów odpowiedzialnych w celu wprowadzenia korekty i podjęcia ewentualnych działań naprawczych. Raporty będą udostępniane mieszkańcom SOF.

W celu oceny jakości zaproponowanych w dokumencie celów, ich skuteczności, efektywności i adekwatności do zidentyfikowanych potrzeb i problemów, podjęte zostaną działania ewaluacyjne, takie jak:

- ewaluacja bieżąca (on-going), która umożliwi odnalezienie problemów i rekomenduje sposoby ich rozwiązania,
- ewaluacja końcowa (ex post), pozwalająca na ocenę efektów zrealizowanej Strategii. Oprócz wyników monitoringu realizacji Strategii, w badaniach będzie także wykorzystana ocena ryzyka związanego z jej realizacją.

8. Spójność z unijnymi i krajowymi dokumentami strategicznymi

Strategia ZIT pozostaje w zgodności z najważniejszymi dokumentami strategicznymi zarówno wspólnotowymi, krajowymi, jak i regionalnymi. Jej zapisy wpisują się w cele i priorytety interwencji wskazane w poniższych dokumentach.

8.1 Dokumenty Unii Europejskiej oraz polityki spójności Unii Europejskiej 2021-2027

Umowa partnerstwa

Umowa Partnerstwa jest podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich w najbliższej dekadzie. Po negocjacjach przeprowadzonych z Komisją Europejską Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 łączy ze sobą wyzwania zidentyfikowane przez Polskę i oczekiwania Komisji Europejskiej. Określa cele i zakres interwencji, instytucje odpowiedzialne za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie. Skierowana jest zarówno do urzędników, jak i beneficjentów, którzy realizują projekty.

W dokumencie zawarto 6 celów polityki spójności:

- Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa
- Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa
- Lepiej połączona Europa
- Europa o silniejszym wymiarze społecznym
- Europa bliżej obywateli
- Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu

Jednym z instrumentów terytorialnych służącym wzmocnieniu współpracy i partnerstw samorządów, wskazanym w dokumencie są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Cele ujęte w niniejszej Strategii ZIT są bezpośrednio uwarunkowane celami wskazanymi w umowie partnerstwa

Ustawa wdrożeniowa

Ustawa stanowi podstawę dla realizacji umowy partnerstwa, w tym wdrażania programów dotyczących polityki spójności w perspektywie finansowej 2021-2027. Nowe przepisy wynikają z rozpoczęcia w 2021 r. nowej, siedmioletniej perspektywy finansowania polityki spójności z budżetu UE.

Ustawa wprowadza mechanizmy koordynacji programów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Spójności. Określa również zasady i podstawowe dokumenty służące wdrażaniu funduszy strukturalnych, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Spójności. W ustawie wprowadza się także szczegółowe przepisy dotyczące Krajowego Planu Odbudowy.

Strategia ZIT pozostaje w zgodności z zapisami ustawy wdrożeniowej dotyczącymi realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Europejska Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Dokument, którego celem jest skierowanie społeczeństwa Unii Europejskiej na ścieżkę regeneracji przyrody w najbliższym dziesięcioleciu. Wymaga ona ścisłej kooperacji nie tylko polityków i decydentów, ale także każdego z nas: obywateli, przedstawicieli nauki i biznesu, lokalnych społeczności, samorządów – a wszystko to na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim i globalnym. Założenia Strategii będą realizowane więc również w obszarze badań naukowych i innowacji (B+R). Co więcej, Europejska Strategia na rzecz Bioróżnorodności 2030 jest zgodna z wytycznymi Europejskiego Zielonego Ładu (ang. EU Green Deal – EGD). W kontekście różnorodności biologicznej uwzględnia kilka polityk: Różnorodność biologiczna, Eliminowanie zanieczyszczeń, Od pola do stołu, Zrównoważone rolnictwo, Czysta energia.

W strategii ujęto konkretne zobowiązania i działania, które należy zrealizować do 2030 r.:

- utworzenie w całej UE większej sieci obszarów chronionych na lądzie i na morzu;
- powiększenie istniejących obszarów Natura 2000, z uwzględnieniem ścisłej ochrony obszarów o bardzo dużej bioróżnorodności i wartości klimatycznej;
- rozpoczęcie planu odbudowy zasobów przyrodniczych.

Elementem wspólnym dokumentów jest realizacja działań na rzecz czystego powietrza, uwzględnionych w Celu szczegółowym 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną Strategii ZIT.

Nowa Karta Lipska

Nowa Karta Lipska to zbiór strategicznych zasad i kierunków dobrego zarządzania miastami, który określa politykę miejską w Europie po 2020 roku. Postulaty z pierwszej wersji dokumentu są nadal aktualne, natomiast Nowa Karta Lipska mocno podkreśla potrzebę transformacji w kierunku miast sprawiedliwych, zielonych i produktywnych.

Nowa Karta Lipska, wyznacza kierunki rozwoju miast europejskich, podkreśla potrzebę ich transformacji i wskazuje zasady dobrego zarządzania miastami. Cele te, połączone ze sobą i wdrażane w sposób zrównoważony i zintegrowany, przyczyniają się do rozwoju stabilnej tkanki miejskiej odpowiadającej na wyzwania społeczne, gospodarcze i ekologiczne, zapewniającej swym mieszkańcom wysoką jakość życia.

Nowa Karta Lipska jest aktualizacją pierwszej wersji Karty Lipskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich przyjętej przez unijnych ministrów w 2007 roku. Za koniecznością jej aktualizacji ministrowie opowiedzieli się w Deklaracji Bukaresztańskiej w 2019 roku.

Powyższe cele wpisują się w zapisy Strategii ZIT w zakresie interwencji planowanych do realizacji w miejskich obszarach funkcjonalnych.

Agenda Terytorialna UE 2030

Ważnym elementem sukcesu realizacji Agendy Terytorialnej UE 2030 będzie zwiększenie spójności terytorialnej, sprawiedliwa i zielona Europa. Można to osiągnąć tylko poprzez zwrócenie większej uwagi na różnorodność miejsc w Europie. Pandemia COVID-19 zmieniła kształtowanie polityki i przyszłą perspektywę rozwoju. Wpływ pandemii i reakcje polityczne na kryzys różnią się w zależności od miejsca, co nie tylko pokazuje, że przestrzeń ma znaczenie, ale także jak bardzo nasze terytoria są współzależne.

Spójność terytorialna powinna odgrywać ważną rolę w procesie przywracania europejskiej gospodarki na właściwe tory po kryzysie wywołanym przez pandemię. Współpraca terytorialna, w tym także makroregionalna, określając wspólne cele niezbędne do walki z kryzysem, przyczyni się do zwiększenia odporności poszczególnych miejsc i opracowania bardziej efektywnych ścieżek rozwoju po pandemii. Można to osiągnąć tylko poprzez zwrócenie większej uwagi na różnorodność przestrzenną oraz potencjał rozwojowy poszczególnych regionów UE.

Priorytety zdefiniowane w Agendzie Terytorialnej UE 2030 znajdują odzwierciedlenie w przedsięwzięciach planowanych do realizacji, ujętych w Strategii ZIT.

Europejski Zielony Ład

Postępujące w szybkim tempie zmiany klimatyczne i degradacja środowiska to obecnie kluczowe wyzwania współczesnego świata i tym samym - zagrożenie dla Europy. Powstrzymanie postępujących zmian klimatycznych wymaga radykalnych, szeroko zakrojonych i wdrażanych w dużej skali działań. Jednym z nich jest podpisane w 2015 r. przez 194 kraje i Unię Europejską Porozumienie Paryskie, w którym określono ogólnoświatowy plan działania pozwalający na ograniczenie globalnego ocieplenia do wartości poniżej 2°C oraz dążenie do utrzymania go na poziomie 1,5°C. Porozumienie Paryskie stało się podwaliną do przyjętego przez Komisję Europejską 11 grudnia 2019 r. polityki Green Deal (Europejski Zielony Ład), której nadrzędnym celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej Europy do 2050 r.

Europejski Zielony Ład (European Green Deal) zakłada realizację szeregu działań pozwalających na przekształcenie Europy w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę, charakteryzującą się:

- **zerowym poziomem emisji gazów cieplarnianych netto w 2050 r.,**
- **rozdzieleniem wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów,**
- **równym poziomem życia we wszystkich regionach.**

Cele zdefiniowane w Strategii ZIT oraz przedsięwzięcia planowane do realizacji w formie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych wpisują się w zapisy EŁZ zarówno w odniesieniu do działań społecznych (miękkich) jak i infrastrukturalnych.

8.2 Dokumenty Krajowe

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku. Zgodnie z wymogami ustawowymi określono także wynikające z KPZK 2030 ustalenia i zalecenia dla przygotowywania planów zagospodarowania przestrzennego województw (pzipw). W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu

lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego. Drogą do zapewnienia tych celów jest koncentracja działań podmiotów publicznych w wybranych obszarach tematycznych i w odniesieniu do różnych terytoriów (w tym w szczególności do obszarów funkcjonalnych). Polityka przestrzenna będzie wzmacniać powiązania funkcjonalne między ośrodkami będącymi biegunami wzrostu całego kraju. Działania skoncentrują się na intensyfikacji powiązań funkcjonalnych, przede wszystkim w zakresie funkcji: gospodarczych i sektora badawczo-rozwojowego, społecznych, edukacyjnych, symbolicznych, w tym kulturowych.

Realizacja celów Strategii ZIT przyczyni się do umacniania obszaru funkcjonalnego, poprzez realizację działań zintegrowanych mających wpływ na cały jego obszar bądź większą jego część.

Krajowa Polityka Miejska 2030

Krajowa Polityka Miejska 2030 (KPM 2030) jest dokumentem ukierunkowanym na zrównoważony rozwój miast i miejskich obszarów funkcjonalnych. Koncentruje się na działaniach i instrumentach zorientowanych terytorialnie, które odpowiadają aktualnym wyzwaniom stojącym przed miastami oraz miejskimi obszarami funkcjonalnymi. Polityki publiczne realizowane przez liczne instytucje, szczególnie rządowe, powinny umożliwiać jak najlepsze wykorzystanie potencjałów oraz przewag konkurencyjnych polskich miast dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju przestrzennego oraz społeczno-gospodarczego.

W KPM określono kierunki rozwoju miast, które mają stać się przestrzeniami przyjaznymi mieszkańcom oraz atrakcyjnymi dla sektora biznesu. Zgodnie z zapisami dokumentu, miasta powinny rozwijać się w sposób zrównoważony, jednocześnie stając się motorem rozwojowym – zarówno w skali regionalnej jak i lokalnej.

Do głównych zadań, jakie wyznacza miastom dokument jest przeciwdziałanie chaosowi przestrzennemu, angażowanie mieszkańców w zarządzanie miastami, tworzenie zrównoważonej mobilności miejskiej oraz podejmowanie działań na rzecz niskoemisyjności i efektywności energetycznej.

Wśród wielu wyzwań zawartych w KPM 2030 wyróżnić należy m.in.: Wyzwanie III: Wzmocnienie współpracy samorządowej w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych odnoszące się bezpośrednio do działań Strategii ZIT oraz Wyzwanie IV: Niwelowanie negatywnych skutków zmian klimatu w miastach znajdujące swoje odzwierciedlenie w działaniach Celu 1 i 2 Strategii ZIT.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa wskazujący nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi) przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych).

Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Utworzenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz dążenie do jego rozwoju i ugruntowania pozycji całego regionu wpisuje się we wszystkie cele KSRR 2030.

8.3 Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Dokument powstał we współpracy Samorządu Województwa Małopolskiego z szerokim gronem partnerów społeczno-gospodarczych. Strategia zakłada podjęcie działań w ramach 5 obszarów: Małopolskie, Gospodarka, Klimat i Środowisko, Zarządzanie Strategiczne Rozwojem, Rozwój Zrównoważony Terytorialnie. Zaproponowane w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” kierunki interwencji będą zmierzały do objęcia wsparciem wszystkich, nawet najmniejszych jednostek w regionie, jednak szczególna uwaga skupiona zostanie na terenach najbardziej potrzebujących i oddalonych, aby rozwój województwa był trwały i zrównoważony. Pośród pięciu wymienionych obszarów występują kierunki działań tożsame z działaniami Strategii ZIT:

Obszar I Małopolskie – działania ukierunkowane na pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami, pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi diagnostyczne, lecznicze oraz rehabilitacyjne pozostają w korelacji

z działaniami celu szczegółowego 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych Strategii ZIT. Cel szczegółowy 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF jest tożsamy w szczególności z kierunkiem działania: lepsze dostosowanie edukacji do potrzeby rynku pracy i wymagań nowoczesnej gospodarki.

Obszar III Klimat i środowisko – zbieżność działań w obrębie Celów szczegółowych 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną – poprawa jakości powietrza oraz inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE.

Strategia Rozwoju Miasta Nowego Sącza na lata 2022-2030 oraz strategię rozwoju gmin wchodzących w skład SOF

Strategia Rozwoju Miasta Nowego Sącza na lata 2022-2030 odpowiada na zmieniające się potrzeby społeczności oraz warunki, w jakich musi ona funkcjonować (w kontekście pandemii koronawirusa i związanych z nią restrykcji). Strategia stara się uwzględnić najlepsze praktyki w zakresie planowania strategicznego i pomiaru wyników realizacji celów poszczególnych polityk miejskich, a także usprawnia sposób zarządzania miastem na wszystkich poziomach. Zatwierdzono także kluczowe obszary polityk miejskich, które określają, co Miasto zamierza osiągnąć w okresie 2022-2030. Cele i zadania zaprezentowane w Strategii koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców miasta i podniesieniu jego konkurencyjności. Niniejsza strategia określa polityki miejskie w dwudziestu obszarach, cele oraz kierunki rozwoju Miasta. Koncepcje rozwojowe zaproponowane w nowej Strategii, przystosowane są do nowych tendencji i polityk, obecnych w innych miastach w kraju i poza jego granicami. „Strategia Rozwoju Miasta Nowego Sącza na lata 2022-2030” wskazuje kierunki działania nowosądeckiego samorządu na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego w perspektywie najbliższych kilku lat.

Strategie rozwoju pozostałych gmin na wielu płaszczyznach podkreślają sąsiedztwo Nowego Sącza jako jedno z kluczowych uwarunkowań dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Podkreślane jest dążenie do realizacji inicjatyw o charakterze ponadlokalnym, oddziałujących swoim zasięgiem poza granice poszczególnej gminy.

Spójność dokumentów przejawia się w realizacji tożsamy celów dążących m.in. do poprawy jakości powietrza, odpowiedzialnej polityki w zakresie gospodarki odpadami, rozwoju infrastruktury pomocy społecznej. Przedsięwzięcia w nich ujęte noszą znamiona działań zintegrowanych o charakterze ponadlokalnym, tożsamy z celami Strategii ZIT.

Lokalne Strategie Rozwoju, Strategie IIT oraz Gminne Programy Rewitalizacji

Na terenie SOF oprócz ZIT będą realizowane również inne mechanizmy terytorialne, RLKS (Rozwój lokalny kierowany przez społeczność), IIT (Strategia terytorialna IIT na lata 2021-2027 dla uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w Małopolsce, Strategia Terytorialna Partnerstwa Związków Gmin

Krynicko-Popradzkich) oraz GPR (Gminny Program Rewitalizacji). RLKS jest wdrażany przez lokalne grupy działania (LGD) w oparciu o lokalne strategie rozwoju (LSR). Jest to instrument służący wsparciu rozwoju obszarów wiejskich, miejskich i wiejsko-miejskich. Instrument ten realizowany będzie w ramach CS 5ii oraz CS 4h i CS 4k.

ZIT jest dedykowany wyłącznie dla miejskich obszarów funkcjonalnych. Instrument ten będzie wykorzystywany przekrojowo w priorytetach 2-6 FEM 2021-2027. Projekty zawarte na liście strategii ZIT nie będą ujmowane w innych strategiach terytorialnych i składane w ramach RLKS lub IIT.

Dla poszczególnych instrumentów terytorialnych wymagane będą osobne strategie. Przedsięwzięcia realizowane w formie ZIT nie będą się pokrywały z projektami składanymi do pozostałych mechanizmów. Zapewniona zostanie pełna komplementarność podejmowanych działań oraz nie będzie występowało podwójne finansowanie realizowanych w ich ramach projektów.

9. Lista projektów zintegrowanych strategii ZIT

Istotą wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych będzie realizacja projektów zintegrowanych przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspokajania potrzeb obszaru objętego ZIT.

Projekt zintegrowany to projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten ma wpływ na więcej niż 1 gminę w MOF oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii.

Poniższa lista projektów wpisuje się w definicję projektów zintegrowanych spełniając jeden z dwóch warunków:

- a) jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej;
- b) deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin OF.

9.1 Zasady wyboru oraz realizacji projektów

W oparciu o założenia w FEM 2021-2027 dla przedsięwzięć w formule ZIT przewidziano tryb niekonkurencyjny (z wyjątkiem projektów z zakresu kultury i turystyki, dla których zastosowany zostanie tryb konkurencyjny). Tryb ten zostanie zastosowany do wyboru projektów, których wnioskodawcami będą gminy

członkowskie stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny lub inne podmioty z terenu SOF. Przedsięwzięcia te muszą mieć charakter strategiczny dla rozwoju Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego i wpisywać się w cele rozwojowe strategii ZIT.

Zgłaszanie projektów odbywało się poprzez przekazanie do Biura Stowarzyszenia SOF fiszek projektowych zawierających podstawowe informacje o projekcie tj.

- tytuł projektu,
- nazwa beneficjenta/ew. partnerów,
- planowany zakres projektu (najważniejsze elementy),
- wskazanie zgodności projektu z programem,
- szacowana wartość wskaźników projektu,
- planowane źródło finansowania,
- maksymalna wartość wkładu UE w euro,
- planowany maksymalny okres realizacji (w latach), planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie.

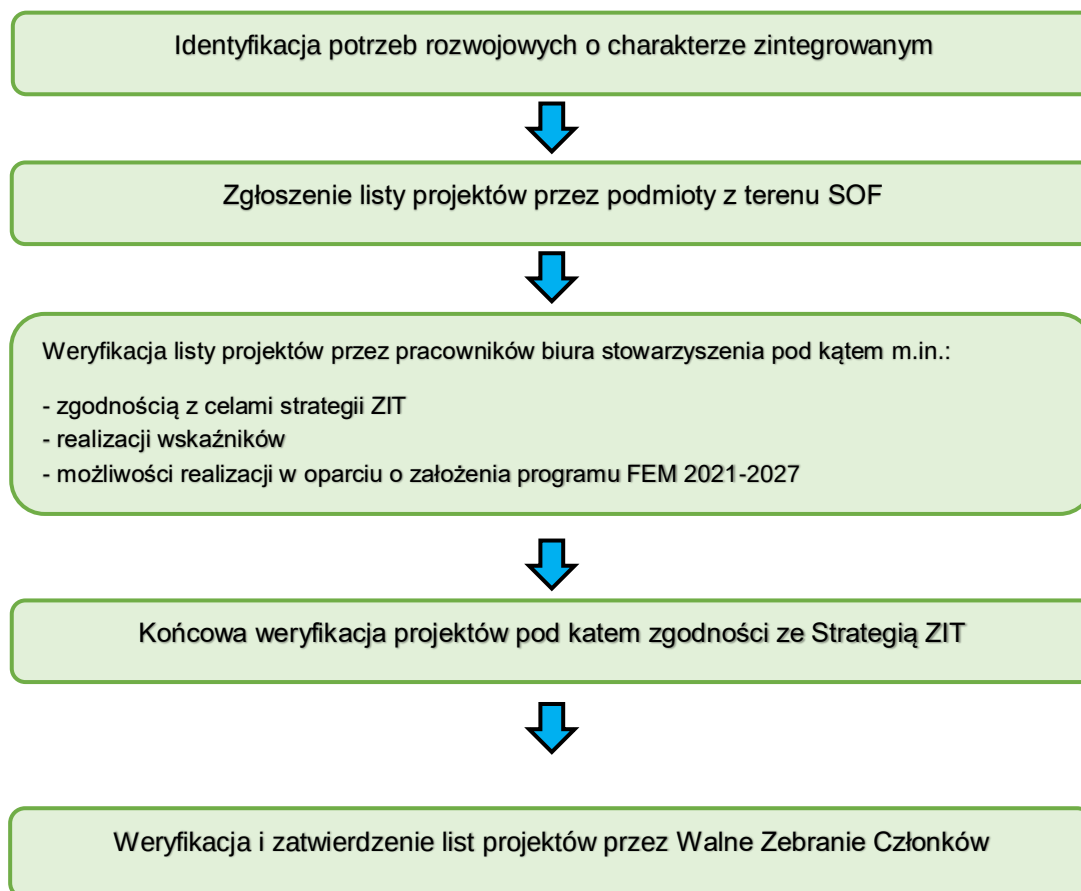
Kolejnym etapem była ocena zgłoszonych fiszek, pod kątem spełniania przez projekty następujących warunków:

- zgodności z celami szczegółowymi FEM 2021-2027,
- kwalifikowalności w ramach danego działania FEM 2021-2027,
- zgodności projektu z celami Strategii ZIT SOF 2021-2027,
- możliwości realizacji projektu w ramach alokacji przeznaczonej na dany typ projektu w ramach ZIT, wykonalności (tj. możliwości zrealizowania projektu i osiągnięcia jego celów,
- zintegrowania projektu względem diagnozy,
- celów i innych projektów Strategii ZIT SOF 2021-2027.

W trakcie weryfikacji projektów, podmioty mogły dokonywać uzupełnień oraz zmian w zgłoszonych fiszkach projektowych, w celu spełnienia przez dany projekt wymienionych wyżej warunków oraz/lub uzupełnienia niezbędnych informacji.

Na kolejnym etapie dokonywano łączenia projektów w wiązki projektowe, podkreślając ich wzajemne powiązania między sobą oraz wskazując jednocześnie ich zintegrowany charakter i dążenie do osiągnięcia celu obejmującego swym zasięgiem Sądecki Obszar Funkcjonalny.

Rysunek 22. Zasady wyboru projektów

Źródło: Opracowanie własne

10. Plan finansowy i źródła finansowania

Plan finansowy realizacji Strategii ZIT uwzględnia propozycję alokacji środków z funduszy europejskich: EFRR i EFS+, zawartą w FEM 2021-2027.

W tabeli poniżej zaprezentowano zagregowany plan finansowy dla Strategii ZIT w ramach, którego planuje się zrealizować przedsięwzięcia o łącznej kwocie dofinansowania 56 279 281 € w formule ZIT (40 346 394 € EFRR, 15 932 887 € EFS).

Plan finansowy prezentuje działania planowane do realizacji w ramach Celów 1-3 Strategii ZIT, których realizacja jest związana z alokacją środków unijnych w formule ZIT. Dla przedsięwzięć realizowanych w ramach Celu 4 Strategii ZIT przewidziano zastosowanie trybu konkurencyjnego wyboru projektów.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 11. Plan finansowy Strategii ZIT

Cel szczegółowy Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	Priorytet FEM	Cel szczegółowy FEM	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)
1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną	1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych	Priorytet 2. Fundusze europejskie dla środowiska	2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	EFRR	5 810 476,00
1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną	1.1.2 Inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali SOF	Priorytet 2. Fundusze europejskie dla środowiska	2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	EFRR	2 407 156,00
1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego	1.2.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej	Priorytet 2. Fundusze europejskie dla środowiska	2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	EFRR	5 378 031,00
1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego	1.2.2 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach	Priorytet 2. Fundusze europejskie dla środowiska	2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	EFRR	3 411 154,00
2.1 Czysta i zrównoważona mobilność	2.1.1. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego	Priorytet 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	EFRR	13 751 709,00
3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych	3.1.1 Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych i społecznych dla mieszkańców SOF	Priorytet 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną	4(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	EFRR	3 869 111,00
3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych	3.1.2: Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego	Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do	EFS+	15 221 350,00

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

	3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji		mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej		
3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF	3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego	Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	EFS+	711 537,00
	3.2.2 Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji		4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	EFRR	4 278 068,00
4.1 Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kultury i turystyki	4.1.1 Wspomaganie działań przyczyniających się do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego 4.1.2 Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz rozwoju oferty turystycznej	Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych	5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	EFRR	23 955 629,00 Tryb konkurencyjny (kwota przydzielana poza algorytmem ZIT)

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 12. Lista projektów w ramach działania 1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie SOF
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Diagnoza SOF wskazuje, że Istotnym obszarem wymagającym podjęcia stanowczych i natychmiastowych działań jest przede wszystkim stan jakości powietrza i degradacja środowiska naturalnego. W ślad za przyjętą ideą zrównoważonego rozwoju województwa, poprawa jakości powietrza stanowi jedno z kluczowych działań. Jego realizacja następować będzie poprzez interwencje w obszarze głębokiej modernizacji budynków, montażu instalacji OZE, wymiany nieekologicznych źródeł ciepła oraz ograniczenia indywidualnego ruchu samochodowego. Biorąc pod uwagę dane przekroczenia wskaźników zanieczyszczenia powietrza, występują one w największej kumulacji na obszarze Miasta Nowy Sącz, a także na obszarze gmin: Gminy Gródek nad Dunajcem, Gminy Korzenna, Gminy Łabowa oraz Gmina Podegrodzie. Budynki planowane do modernizacji energetycznej cechuje posiadanie nieefektywnych, trujących systemów grzewczych oraz niska energooszczędność. To powoduje, że aby je ogrzać, trzeba spalić jeszcze więcej paliwa, najczęściej węgla. Kompleksowa termomodernizacja pozwala na największą redukcję emisji niebezpiecznych substancji aż o 95% dla pyłów, 98% rakotwórczego benzo(a)pirenu, 80% dwutlenku siarki, 43% dla tlenków azotu czy w końcu o 72% dwutlenku węgla.
Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektów
Projekty 1 i 2 - przedsięwzięcia swoim zakresem obejmować będą m.in. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków wraz z przebudową systemów grzewczych w zakresie zgodnym z programem, celem osiągnięcia minimalnego progu oszczędności energii na poziomie nie niższym niż 30%. Zakres działań, w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych, będzie wynikał z audytów energetycznych. Projekt nr 1 planowany jest do objęcia wsparciem dotacyjnym, z uwagi na zakres tego projektu odnoszący się do budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach strategicznej interwencji (wynikających ze SRW) - gmina zmarginalizowana. Projekty 3 i 4 - przedsięwzięcia swoim zakresem obejmować będą m.in. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków wraz z przebudową systemów grzewczych w zakresie zgodnym z programem, celem osiągnięcia minimalnego progu oszczędności energii na poziomie nie niższym niż 30%. Zakres działań, w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych, będzie wynikał z audytów energetycznych. Projekt nr 3 planowany jest do objęcia wsparciem dotacyjnym, z uwagi na zakres tego projektu odnoszący się do budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach strategicznej interwencji (wynikających ze SRW) - gmina zmarginalizowana. Projekty 5 i 6 - przedsięwzięcia swoim zakresem obejmować będą m.in. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków wraz z przebudową systemów grzewczych w zakresie zgodnym z programem, celem osiągnięcia minimalnego progu oszczędności energii na poziomie nie niższym niż 30%. Zakres działań, w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych, będzie wynikał z audytów energetycznych. Projekt nr 5 planowany jest do objęcia wsparciem dotacyjnym, z uwagi na zakres tego projektu odnoszący się do budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach strategicznej interwencji (wynikających ze SRW) - gmina zmarginalizowana. Projekty 7 i 8 - przedsięwzięcia swoim zakresem obejmować będą m.in. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków wraz z przebudową systemów grzewczych w zakresie zgodnym z programem, celem osiągnięcia minimalnego progu oszczędności energii na poziomie nie niższym niż 30%. Zakres działań, w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych, będzie wynikał z audytów energetycznych. Projekt nr 7 planowany jest do objęcia wsparciem dotacyjnym, z uwagi na zakres tego projektu odnoszący się do budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach strategicznej interwencji (wynikających ze SRW) - gmina zmarginalizowana.
Wskazanie zgodności projektu z programem
Poprawa efektywności energetycznej jest jednym z elementów składających się na realizację zrównoważonej polityki energetycznej. Kluczowym aspektem realizacji wymienionych projektów będzie uzyskanie założonego efektu ekologicznego w postaci redukcji emisji szkodliwych substancji, zastosowania OZE oraz zmniejszenia zapotrzebowania na energię końcową. Przedsięwzięcia dotyczą budynków użyteczności publicznej znajdujących się na obszarach strategicznej interwencji (wynikających ze SRW) - gminy zmarginalizowane. Inwestycje w wymianę dotychczasowych instalacji grzewczych (zasilanych węglem kamiennym, torfem, węglem brunatnym, łupkami bitumicznymi) na kotły i systemy grzewcze zasilane gazem ziemnym (przy równoczesnej termomodernizacji budynku) dopuszczalne będą tylko w przypadku braku możliwości technicznej lub opłacalności ekonomicznej przyłączenia budynku do sieci ciepłowniczej lub braku możliwości montażu instalacji zasilanej z OZE. Projekty spełniają wszystkie warunki wskazane w programie i linii demarkacyjnej oraz nie zawierają elementów wyłączonych ze wsparcia w ramach programu. Projekty nr 1,3,5 i 7 planowane są do objęcia wsparciem dotacyjnym, z uwagi na zakres tych projektów odnoszący się do budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach strategicznej interwencji (wynikających ze SRW) - gminy zmarginalizowane. Wiązka projektów realizuje Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odpo ma Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2), Cel szczegółowy 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)

Wiązka zintegrowanych projektów pn. Modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie SOF realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 1. Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, działanie 1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych.

Projekty z zakresu modernizacji budynków użyteczności publicznej na terenie SOF będą wdrażane poprzez realizację tożsamyh projektów dotyczących głębokiej modernizacji obiektów użyteczności publicznej, które nie spełniają obowiązujących norm w zakresie energochłonności obiektów. Zdiagnozowane problemy i potrzeby wskazują na fakt, iż obiekty wykazują znaczne straty energii cieplnej, co spowodowane jest nieocieplonymi przegrodami zewnętrznymi, dachami, złym stanem drzwi i energochłonną instalacją. Obiekty często są ogrzewane za pomocą przestarzałych pieców na paliwo stałe lub gazowe, niejednokrotnie brak jest izolacji przewodów grzewczych. Realizacja projektów przyczyni się do osiągnięcia minimalnego progu oszczędności energii na poziomie nie niższym niż 30%.

Projekty nr 1 i 2 „Modernizacja energetyczna budynków w gminie Gródek nad Dunajcem”

Projekty są powiązane z projektami 3-8, bo ich realizacja przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji poprzez kompleksową modernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej. Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany z uwagi na dążenie do osiągnięcia nadrzędnego celu jakim jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. ograniczenie zużycia zasobów, a zwłaszcza energii., co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci poprawy stanu środowiska, poprawy jakości powietrza wpłyną na mieszkańców gmin, w których występują największe przekroczenia wskaźników zanieczyszczenia powietrza tj. Miasta Nowy Sącz oraz Gminy Gródek nad Dunajcem, Gminy Korzenna, Gminy Łabowa i Gminy Podegrodzie. Poprawa jakości powietrza wpłynie bezpośrednio na wszystkich mieszkańców Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, który wymaga podjęcia działań związanych z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 4 diagnozy - rozwój innowacyjności, szczególnie w obszarze wyzwań energetycznych i komunikacyjnych., Działanie 4.2. Głęboka modernizacja energetyczna budynków oraz rozwój sieci Eko-doradców na obszarze SOF oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, Działanie: 1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych.

Projekty nr 3 i 4 „Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Korzenna”

Projekty są powiązane z projektami 1-2 oraz projektami 5-8, bo ich realizacja przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji poprzez kompleksową modernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej. Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany z uwagi na dążenie do osiągnięcia nadrzędnego celu jakim jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. ograniczenie zużycia zasobów, a zwłaszcza energii., co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci poprawy stanu środowiska, poprawy jakości powietrza wpłyną na mieszkańców gmin, w których występują największe przekroczenia wskaźników zanieczyszczenia powietrza tj. Miasta Nowy Sącz oraz Gminy Gródek nad Dunajcem, Gminy Korzenna, Gminy Łabowa i Gminy Podegrodzie. Poprawa jakości powietrza wpłynie bezpośrednio na wszystkich mieszkańców Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, który wymaga podjęcia działań związanych z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 4 diagnozy - rozwój innowacyjności, szczególnie w obszarze wyzwań energetycznych i komunikacyjnych., Działanie 4.2. Głęboka modernizacja energetyczna budynków oraz rozwój sieci Eko-doradców na obszarze SOF oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, Działanie: 1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych.

Projekty nr 5 i 6 „Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Łabowa”

Projekty są powiązane z projektami 1-4 oraz projektami 7-8, bo ich realizacja przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji poprzez kompleksową modernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej. Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany z uwagi na dążenie do osiągnięcia nadrzędnego celu jakim jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. ograniczenie zużycia zasobów, a zwłaszcza energii., co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci poprawy stanu środowiska, poprawy jakości powietrza wpłyną na mieszkańców gmin, w których występują największe przekroczenia wskaźników zanieczyszczenia powietrza tj. Miasta Nowy Sącz oraz Gminy Gródek nad Dunajcem, Gminy Korzenna, Gminy Łabowa i Gminy Podegrodzie. Poprawa jakości powietrza wpłynie bezpośrednio na wszystkich mieszkańców Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, który wymaga podjęcia działań związanych z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 4 diagnozy - rozwój innowacyjności, szczególnie w obszarze wyzwań energetycznych i komunikacyjnych., Działanie 4.2. Głęboka modernizacja energetyczna budynków oraz rozwój sieci Eko-doradców na obszarze SOF oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, Działanie: 1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych.

Projekty nr 7 i 8 „Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Podegrodzie”

Projekty są powiązane z projektami 1-6, bo ich realizacja przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji poprzez kompleksową modernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej. Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany z uwagi na dążenie do osiągnięcia nadrzędnego celu jakim jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. ograniczenie zużycia zasobów, a zwłaszcza energii., co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci poprawy stanu środowiska, poprawy jakości powietrza wpłyną na mieszkańców gmin, w których występują największe przekroczenia wskaźników zanieczyszczenia powietrza tj. Miasta Nowy Sącz oraz Gminy Gródek nad Dunajcem, Gminy Korzenna, Gminy Łabowa i Gminy Podegrodzie. Poprawa jakości powietrza wpłynie bezpośrednio na wszystkich mieszkańców Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, który wymaga podjęcia działań związanych z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 4 diagnozy - rozwój innowacyjności, szczególnie w obszarze wyzwań energetycznych i komunikacyjnych., Działanie 4.2. Głęboka modernizacja energetyczna budynków oraz rozwój sieci Eko-doradców na obszarze SOF oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, Działanie: 1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych.

Przedsięwzięcia są ponadto zintegrowane z określonymi w ramach tego samego celu szczegółowego Strategii ZIT inwestycjami w montaż OZE (1.1.2.) oraz przedsięwzięciem określonym w ramach Celu szczegółowego 2.1 Czysta i zrównoważona mobilność, działanie 2.1.1 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego z uwagi na nadrzędny cel jakim jest poprawa jakości powietrza w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym.

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia	Uwagi
1	Modernizacja energetyczna budynków w gminie Gródek nad Dunajcem etap I	Gmina Gródek nad Dunajcem	FEM 2021-2027, CS 2i, Działanie FEMP.02.19 Typ projektu A	620 236	2024-2026	sierpień 2024	Wskaźniki produktu: Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej – 1789 m2	Dotacja
2	Modernizacja energetyczna budynków w gminie Gródek nad Dunajcem etap II	Gmina Gródek nad Dunajcem	FEM 2021-2027, CS 2i, Działanie FEMP.02.18 Typ projektu A	620 236	2024-2026	Termin uzależniony od uruchomienia naboru przez operatora		Instrumenty Finansowe
3	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Korzenna etap I	Gmina Korzenna	FEM 2021-2027, CS 2i, Działanie FEMP.02.19 Typ projektu A	976 085	2024-2026	sierpień 2024	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 300 233 osób	Dotacja
4	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Korzenna etap II	Gmina Korzenna	FEM 2021-2027, CS 2i, Działanie FEMP.02.19 Typ projektu A	976 085	2024-2026	Termin uzależniony od uruchomienia naboru przez operatora		Instrumenty Finansowe
5	Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Łabowa etap I	Gmina Łabowa	FEM 2021-2027, CS 2i, Działanie FEMP.02.19 Typ projektu A	410 337	2024-2026	sierpień 2024	Wspierane strategie zintegrowanego	Dotacja

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

6	Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Łabowa etap II	Gmina Łabowa	FEM 2021-2027, CS 2i, Działanie FEMP.02.18 Typ projektu A	410 337	2024-2026	Termin uzależniony od uruchomienia naboru przez operatora	rozwoju terytorialnego - 8 Wskaźniki rezultatu:	Instrumenty Finansowe
7	Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Podegrodzie etap I	Gmina Podegrodzie	FEM 2021-2027, CS 2i, Działanie FEMP.02.19 Typ projektu A	898 580	2024-2026	sierpień 2024	Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 4 300 tony ekwiwalentu CO ₂ /rok	Dotacja
8	Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Podegrodzie etap II	Gmina Podegrodzie	FEM 2021-2027, CS 2i, Działanie FEMP.02.18 Typ projektu A	898 580	2024-2026	Termin uzależniony od uruchomienia naboru przez operatora		Instrumenty Finansowe

* 1 EUR = 4,4074

Tabela 13. Lista projektów w ramach działania 1.1.2 Inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali SOF

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Rozwój odnawialnych źródeł energii
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 2 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego Technologie słoneczne, wodne, wiatrowe i geotermalne są obecnie najpopularniejszym źródłem energii na świecie. Wykorzystywane są zarówno przez osoby prywatne, jak i firmy. OZE pozwalają czerpać korzyści, jakie ze sobą niosą. Technologie oparte na odnawialnych źródłach energii, wykorzystują zasoby, które pochodzą bezpośrednio ze środowiska naturalnego. W ich skład wchodzi światło słoneczne, wiatr, woda i biomasa (jedne z najpopularniejszych paliw naturalnych). OZE, dzięki temu, że pochodzą z ziemi, powietrza i słońca, nigdy się nie wyczerpią. Tego samego nie można powiedzieć o tradycyjnych paliwach kopalnych, które z czasem będą trudniejsze do zdobycia. Kończące się pokłady węgla, zamykające się kopalnie ze względu na nieopłacalność inwestycji oraz eksploatacji będą (i już są) ogromnymi wyzwaniami na rynku energetycznym. Będzie to przekładać się nie tylko na koszt ich wydobycia, ale także na wpływ na ekologię. Energia, która wytwarzana jest z odnawialnych źródeł energii, emituje do atmosfery niewielką ilość gazów cieplarnianych oraz innych zanieczyszczeń. Oznacza to, że jest bezpieczna dla środowiska naturalnego, ponieważ pozostawia mniejszy ślad węglowy. W czasie, kiedy spalane jest paliwo kopalne, do atmosfery emitowane są duże ilości gazów cieplarnianych. Paliwa kopalniane podczas spalania emitują nie tylko gazy cieplarniane, ale również inne szkodliwe zanieczyszczenia. Mogą one prowadzić do problemów ze zdrowiem, w szczególności z układem oddechowym i sercem. Energia odnawialna sprawia, że w powietrzu pojawia się znacznie mniej szkodliwego zapylenia. Dzięki temu użytkownik przyczynia się do znacznej poprawy zdrowia społeczeństwa i atmosfery. Problem jakości powietrza występuje na terenie całego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Jak pokazują dane zastane (Program Ochrony Środowiska dla miasta Nowego Sącza na lata 2021 – 2024 z perspektywą na lata 2025 – 2030) powiat nowosądecki oraz Miasto Nowy Sącz są obszarem o złym stanie powietrza. Wiązka projektów uwzględni działania ukierunkowane na ograniczenie zużycia zasobów potrzebnych do produkcji energii elektrycznej, realizowane poprzez montaż OZE na budynkach użyteczności publicznej wraz z budową magazynów energii służących przechowywaniu nadmiaru wytworzonej energii. Ponadto wzrośnie udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w miksie energetycznym SOF, co wydatnie przełoży się na mniejszą emisję CO₂ do atmosfery. Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany z uwagi na dążenie do osiągnięcia nadrzędnego celu jakim jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. ograniczenie zużycia zasobów, a zwłaszcza energii. Sądecki Obszar Funkcjonalny jest obszarem wymagającym wdrożenia jednolitych działań w obszarze ochrony środowiska naturalnego w szczególności ochrony powietrza.

Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu
Projekt nr 1 – projekt kompleksowy wykorzystujący OZE do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej Projekt nr 2 – budowa magazynu energii na potrzeby przechowywania wyprodukowanej energii elektrycznej Projekt nr 3 – projekt kompleksowy wykorzystujący OZE do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej Projekt nr 4 – budowa magazynu energii na potrzeby przechowywania wyprodukowanej energii elektrycznej
Wskazanie zgodności projektu z programem
- realizacja przedsięwzięć z zakresu OZE zostanie skierowana na rozwój wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, co umożliwi dywersyfikację struktury wytwarzania energii, zmniejszenie wpływu na środowisko oraz zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego. - rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzony będzie m.in. poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania: - energii elektrycznej wykorzystujących energię słońca wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci - ciepła i chłodu przy wykorzystaniu energii słonecznej, pomp ciepła, - projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE wpisują się w cele osi priorytetowej, w zakresie redukcji emisji CO₂. - podejmowane działania będą służyć łagodzeniu negatywnych skutków zmian klimatu, zachowaniu zdrowia wszystkich mieszkańców regionu, a także ich statusu społeczno-ekonomicznego. - dopuszcza się możliwość łączenia projektów typu A i B (projekty kompleksowe wykorzystujące OZE do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej) przy zachowaniu wskazanych dla tych typów limitów mocy. Projekty spełniają wszystkie warunki wskazane w programie i linii demarkacyjnej oraz nie zawierają elementów wyłączonych ze wsparcia w ramach programu. Projekty nr 2 i 4 planowane są do objęcia wsparciem dotacyjnym, z uwagi na zakres tych projektów odnoszący się do przedsięwzięć z zakresu magazynowania energii z OZE. Wiązka projektów realizuje Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odpo ma Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2), Cel szczegółowy, Cel szczegółowy 2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.
Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)
Wiązka zintegrowanych projektów pn. Rozwój odnawialnych źródeł energii realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 1. Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, działanie 1.1.2 Inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali SOF. Projekty z zakresu rozwoju odnawialnych źródeł energii będą wdrażane poprzez realizację tożsamyh projektów mających na celu przede wszystkim dążenie do ograniczenia zużycia zasobów oraz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji źródeł energii na terenie SOF. Tego typu inicjatywy mają potencjał, by odgrywać istotną rolę w transformacji energetycznej w regionie. Przyczynią się do większego wykorzystania OZE, obniżenia cen energii, zwiększenia efektywności energetycznej, wzrostu kapitału i partycypacji społecznej, aktywizacji obywateli w transformację energetyczną oraz zwalczania ubóstwa energetycznego. Jakość powietrza Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, jak również w całym Województwie Małopolskim w dalszym ciągu nie spełnia kryteriów określonych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, o czym świadczą pomiary jakości powietrza prowadzone corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ). Zintegrowane działania z zakresu termomodernizacji budynków, instalacji OZE oraz rozwoju ekologicznego transportu miejskiego prowadzić będą do poprawy jakości środowiska naturalnego i dążenia do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Dodatkowo wiązka projektów przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej wśród administracji samorządowej i władz lokalnych, posłuży wymianie doświadczeń, promocji dobrych praktyk oraz konieczności modyfikacji priorytetów inwestycyjnych. Projekty nr 1 i 2 „Wsparcie rozwoju OZE na terenie gminy Kamionka Wielka - fotowoltaika, pompy ciepła” oraz „Wsparcie rozwoju OZE na terenie gminy Kamionka Wielka - magazyny energii” Projekty są powiązane z projektami 3-4, bo ich realizacja przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji poprzez inwestycje w odnawialne źródła energii na terenie gminy. Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany z uwagi na dążenie do osiągnięcia nadrzędnego celu jakim jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. ograniczenie zużycia zasobów, a zwłaszcza energii, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki. Projekty spełniają warunki zintegrowania, ponieważ ich realizacja przełoży się na osiągnięcie wspólnego efektu tj. zwiększenia wykorzystania OZE oraz poprawy stanu jakości powietrza co będzie miało wpływ na mieszkańców całego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego gdzie występują największe przekroczenia wskaźników zanieczyszczenia. Rozwój odnawialnych źródeł energii będzie realizowany poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych oraz pomp ciepła w budynkach użyteczności publicznej, a także montaż magazynów energii.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 3 diagnozy - ochrona środowiska naturalnego, jak również pielęgnowanie symboli trwałości lokalnych społeczności i ciągłości kulturowej, Działanie 3.3. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, rozwój klastrów oraz wsparcie inwestycji związanych z produkcją i zarządzaniem energią w systemie klastra. oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, Działanie: 1.1.2 Inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali SOF

Projekty nr 3 i 4 „Rozwój OZE na terenie Miasta Nowego Sącza – magazyny energii – etap I i II”

Projekty są powiązane z projektami 1-2, bo ich realizacja przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji poprzez inwestycje w odnawialne źródła energii na terenie miasta. Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany z uwagi na dążenie do osiągnięcia nadrzędnego celu jakim jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. ograniczenie zużycia zasobów, a zwłaszcza energii, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekty spełniają warunki zintegrowania, ponieważ ich realizacja przełoży się na osiągnięcie wspólnego efektu tj. zwiększenia wykorzystania OZE oraz poprawy stanu jakości powietrza co będzie miało wpływ na mieszkańców całego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego gdzie występują największe przekroczenia wskaźników zanieczyszczenia. Rozwój odnawialnych źródeł energii będzie realizowany poprzez budowę magazynów energii.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 3 diagnozy - ochrona środowiska naturalnego, jak również pielęgnowanie symboli trwałości lokalnych społeczności i ciągłości kulturowej, Działanie 3.3. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, rozwój klastrów oraz wsparcie inwestycji związanych z produkcją i zarządzaniem energią w systemie klastra. oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, Działanie: 1.1.2 Inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali SOF

Przedsięwzięcia są ponadto zintegrowane z określonymi w ramach tego samego celu szczegółowego Strategii ZIT inwestycjami w modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej (1.1.1.) oraz przedsięwzięciem określonym w ramach celu szczegółowego 2.1 Czysta i zrównoważona mobilność, działanie 2.1.1 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego z uwagi na nadrzędny cel jakim jest poprawa jakości powietrza w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym.

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia	Uwagi
1	Wsparcie rozwoju OZE na terenie gminy Kamionka Wielka - fotowoltaika, pompy ciepła	Gmina Kamionka Wielka	FEM 2021-2027, CS 2ii, Działanie FEMP.02.22 Typ projektu C	1 166 441	2024-2026	Termin uzależniony od uruchomienia naboru przez operatora	Wskaźniki produktu: Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energia elektryczna, energia cieplna) – 22 MW	Instrumenty Finansowe
2	Wsparcie rozwoju OZE na terenie gminy Kamionka Wielka - magazyny energii	Gmina Kamionka Wielka	FEM 2021-2027, CS 2ii, Działanie FEMP.02.21 Typ projektu A	240 715	2024-2026	sierpień 2024	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju	Dotacja

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

3	Rozwój OZE na terenie Miasta Nowego Sącza – magazyny energii – etap I	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Sączu	FEM 2021-2027, CS 2ii, Działanie FEMP.02.22 Typ projektu C	759 285	2024-2026	Termin uzależniony od uruchomienia naboru przez operatora	terytorialnego – 300 233 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 4	Instrumenty Finansowe
4	Rozwój OZE na terenie Miasta Nowego Sącza – magazyny energii – etap II	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Sączu	FEM 2021-2027, CS 2ii, Działanie FEMP.02.21 Typ projektu A	240 715	2024-2026	sierpień 2024	Wskaźniki rezultatu: Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym energia elektryczna, energia ciepła) – 50 MW	Dotacja

* 1 EUR = 4,4074

Tabela 14. Lista projektów w ramach działania 1.2.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie SOF
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego Z pośród jednostek referencyjnych, Sądecki Obszar Funkcjonalny posiadał w ostatnich latach najmniejszy odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej. W 2021 roku z kanalizacji korzystało 51,2% ludności, natomiast średnio w województwie małopolskim 64,7%, a w całym kraju 72,2%. Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2021 roku był zróżnicowany w poszczególnych gminach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Najniższa wartość w 2021 roku była w gminie Korzenna (22,1%), natomiast najwyższa w gminie Muszyna (95,9%). Według danych GUS całkowita długość sieci kanalizacyjnej w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym w 2021 roku wynosiła 1 731,0 km, natomiast liczba przyłączy – 36 269 szt. Ilość osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2021 roku liczyła 179 700 osób. Uzyskane, na podstawie prowadzonego w 2017 roku monitoringu, wyniki badań pozwoliły na sporządzenie klasyfikacji elementów jakości wód, stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz na oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Spośród 53 jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, w ramach monitoringu operacyjnego jakości wód powierzchniowych zostało objętych 10 z nich. Monitoring diagnostyczny i operacyjny miała na celu dostarczenie informacji o stopniu spełnienia podstawowego celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej jakim jest osiągnięcie przez wody co najmniej dobrego stanu. Stan wszystkich badanych jednolitych części wód został oceniony jako zły. Projekty z zakresu rozwijania systemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie SOF będą wdrażane poprzez realizację tożsamyh projektów dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych, w tym budowy lub przebudowy oczyszczalni ścieków. Dane PGW Wody Polskie potwierdzają wspólny problem Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w postaci złego stanu (ogólnego) wód, który w głównej mierze związany jest z brakiem lub stanem (niewydolnością) infrastruktury kanalizacyjnej. Projekty realizowane będą w gminach: Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Grybów, Łososina Dolna i Ryto. W odniesieniu do gminy Muszyna, projekt będzie realizowany w miejscowościach Szczawnik oraz Złockie zlokalizowanych w aglomeracji Muszyna (10-15 tys. RLM), której skanalizowanie wynosi 98%. Na obszarze gmin Grybów i Łososina Dolna zdiagnozowano największe deficyty w dostępie do infrastruktury kanalizacyjnej, a istniejącym oczyszczalniom ścieków w ciągu najbliższych lat grozi wyczerpanie przepustowości lub wymagają pilnej modernizacji ze względu na stan techniczny. Modernizacji i rozbudowy wymaga też infrastruktura w gminach Piwniczna-Zdrój i Ryto aby dostosować ją obowiązujących norm. Problem i jego rozwiązanie mają wymiar i oddziaływanie ponadlokalne, realizacja wiązek projektów przyczyni się do ochrony cennych zasobów wód podziemnych, które znajdują się na tym terenie oraz rzek (Biała Tarnowska, Kamienica Nawojowska, Poprad, Łososina), będących zlewniami/ujęciami wody pitnej dla gminy Grybów, miasta Grybów, gminy Muszyna, Gminy Łososina oraz gminy

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Piwniczna. Rzeki te są z kolei dopływami jednej z podstawowych zlewni wód dla obszaru - rzeki Dunajec, która stanowi ujęcie wody pitnej dla Nowego Sącza i miejscowości ościennych m.in. Kamionki Wielkiej, Starego Sącza, Nawojowej, Korzennej. Dlatego jakość oczyszczanych ścieków przyczyni się także do poprawy jakości wody pitnej dla mieszkańców Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wiązka projektów pn. Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie SOF jest zintegrowane, ponieważ korzyści w postaci poprawy bezpieczeństwa ekologicznego odnoszą mieszkańcy całego obszaru. Liczba ludności przyłączonej do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków zwiększy się o 4108 osób w skali całego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu

Projekt nr 1 – inwestycja mająca na celu modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej, stacji uzdatniania wody, hydroforni w aglomeracji Muszyna (10-15 tys. RLM)

Projekt nr 2 - inwestycja mająca na celu ograniczenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych. Wsparcie będzie kierowane na rozbudowę zbiorczych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalnię ścieków, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Piwniczna-Zdrój (2-10 tys. RLM)

Projekty nr 3 i 4 - inwestycje mające na celu ograniczenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych. Wsparcie będzie kierowane na rozbudowę zbiorczych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalnię ścieków, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Grybów -Kąclowa (2-10 tys. RLM) – Projekt nr 3 oraz aglomeracjach Grybów -Stróże (2-10 tys. RLM) i Grybów -Kąclowa (2-10 tys. RLM) – Projekt nr 4

Projekt nr 5 – projekt usunięty z listy

Projekt nr 6 – projekt usunięty z listy

Wskazanie zgodności projektu z programem

- inwestycje mające na celu ograniczenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych,
- wsparcie rozbudowy systemów wodociągowych (w tym: nowe sieci wodociągowe, nowe stacje uzdatniania wody i ujęcia), będą realizowane w ograniczonym zakresie – jedynie jako element nie dominujący w projektach dotyczących gospodarki ściekowej, lub jako samodzielne projekty gdy zapewniona jest już gospodarka ściekowa zgodna z przepisami krajowymi i unijnymi na danym obszarze (lub taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów),
- samodzielny projekt w systemy wodociągowe w typie A będzie możliwy jedynie w uzasadnionych przypadkach, gdy w aglomeracji, na terenie której realizowany jest projekt, gospodarka ściekowa została w pełni uregulowana zgodnie z wymogami Dyrektywy ściekowej (lub taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów)
- w obszarze zaopatrzenia w wodę, priorytetem będzie efektywne gospodarowanie wodą do spożycia i poprawa jej jakości, (np. modernizacja/naprawa sieci, inteligentne systemy monitorowania i zarządzania siecią wodociągową, modernizacja SUW),
- realizowane będą dwa priorytety, w kolejności: priorytet 1. aglomeracje w przedziale pomiędzy 10-15 tys. RLM; priorytet 2. aglomeracje pomiędzy 2-10 tys. RLM pod warunkiem, że potrzeby z priorytetu 1. zostały zaspokojone.

Wiązka projektów realizuje Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odpo ma Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2), Cel szczegółowy, Cel szczegółowy 2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)

Wiązka zintegrowanych projektów pn. Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie SOF realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 1. Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, działanie 1.2.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej

Projekt nr 1 „Rozwój gospodarki wodnej i zwiększenie efektywności systemów wodociągowych poprzez wymianę wodociągu i rozbudowę sieci w gm. Muszyna”

Projekt jest powiązany z projektami 2-4, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ekologicznego, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekty są ze sobą zintegrowane w zakresie dążenia do zapewnienia zgodności aglomeracji w ramach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego z wymogami dyrektywy ściekowej. Dzięki ich realizacji zwiększy się poziom skanalizowania gmin Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, a przepustowość oczyszczalni ścieków zostanie dostosowana do aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania wynikającego z rosnącej liczby ludności i nowej zabudowy. W konsekwencji zrealizowanych inwestycji zanieczyszczenia komunalne nie będą trafiały do wód powierzchniowych i podziemnych. Projekty spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści z rozwoju zrównoważonej gospodarki wodnej (w szczególności w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych) w postaci poprawy stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz komfortu życia odnoszą mieszkańcy większości gmin Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Zapewniony zostanie dostęp

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz docelowo osiągnięty lepszy stan wód całego obszaru. Poprzez ochronę wód podziemnych i rzek będących dopływami Dunajca, wzrośnie ochrona głównego ujęcia wody pitnej dla największego miasta SOF – Nowego Sącza oraz miejscowości ościennych m.in. Kamionki Wielkiej, Starego Sącza, Nawojowej, Korzennej. Projekt będzie realizowany w miejscowościach Szczawnik oraz Złockie zlokalizowanych w aglomeracji Muszyna (10-15 tys. RLM). Skanalizowanie aglomeracji wynosi 98%. Inwestycje zrealizowane w ostatnich latach, m. in. uszczelnienie kanałów sanitarnych, budowa nowej oczyszczalni ścieków, pozwalają oczyszczać ścieki do parametrów określonych w polskich i europejskich normach.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 3 diagnozy - ochrona środowiska naturalnego, jak również pielęgnowanie symboli trwałości lokalnych społeczności i ciągłości kulturowej, Działanie 3.1. Wsparcie rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie SOF jako narzędzie ochrony środowiska szczególnie w miejscowościach uzdrowiskowych oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, Działanie: 1.2.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej.

Projekt nr 2 „Poprawa gospodarki wodnościekowej na terenie Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój”

Projekt jest powiązany z projektami 1 oraz 3-4, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ekologicznego, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekty są ze sobą zintegrowane w zakresie dążenia do zapewnienia zgodności aglomeracji w ramach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego z wymogami dyrektywy ściekowej. Dzięki ich realizacji zwiększy się poziom skanalizowania gmin Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, a przepustowość oczyszczalni ścieków zostanie dostosowana do aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania wynikającego z rosnącej liczby ludności i nowej zabudowy. W konsekwencji zrealizowanych inwestycji zanieczyszczenia komunalne nie będą trafiały do wód powierzchniowych i podziemnych. Projekty spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści z rozwoju zrównoważonej gospodarki wodnej (w szczególności w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych) w postaci poprawy stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz komfortu życia odniosą mieszkańcy większości gmin Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Zapewniony zostanie dostęp do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz docelowo osiągnięty lepszy stan wód całego obszaru. Poprzez ochronę wód podziemnych i rzek będących dopływami Dunajca, wzrośnie ochrona głównego ujęcia wody pitnej dla największego miasta SOF – Nowego Sącza oraz miejscowości ościennych m.in. Kamionki Wielkiej, Starego Sącza, Nawojowej, Korzennej.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 3 diagnozy - ochrona środowiska naturalnego, jak również pielęgnowanie symboli trwałości lokalnych społeczności i ciągłości kulturowej, Działanie 3.1. Wsparcie rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie SOF jako narzędzie ochrony środowiska szczególnie w miejscowościach uzdrowiskowych oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, Działanie: 1.2.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej.

Projekty nr 3-4 „Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Grybów – etap I i II”

Projekty są powiązane z projektami 1-2, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ekologicznego, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekty są ze sobą zintegrowane w zakresie dążenia do zapewnienia zgodności aglomeracji w ramach Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego z wymogami dyrektywy ściekowej. Dzięki ich realizacji zwiększy się poziom skanalizowania gmin Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, a przepustowość oczyszczalni ścieków zostanie dostosowana do aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania wynikającego z rosnącej liczby ludności i nowej zabudowy. W konsekwencji zrealizowanych inwestycji zanieczyszczenia komunalne nie będą trafiały do wód powierzchniowych i podziemnych. Projekty spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści z rozwoju zrównoważonej gospodarki wodnej (w szczególności w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych) w postaci poprawy stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz komfortu życia odniosą mieszkańcy większości gmin Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Zapewniony zostanie dostęp do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz docelowo osiągnięty lepszy stan wód całego obszaru. Poprzez ochronę wód podziemnych i rzek będących dopływami Dunajca, wzrośnie ochrona głównego ujęcia wody pitnej dla największego miasta SOF – Nowego Sącza oraz miejscowości ościennych m.in. Kamionki Wielkiej, Starego Sącza, Nawojowej, Korzennej.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 3 diagnozy - ochrona środowiska naturalnego, jak również pielęgnowanie symboli trwałości lokalnych społeczności i ciągłości kulturowej, Działanie 3.1. Wsparcie rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie SOF jako narzędzie ochrony środowiska szczególnie w miejscowościach uzdrowiskowych oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, Działanie: 1.2.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej.

Wiązka projektów jest też zintegrowana z przedsięwzięciami w ramach tego samego celu szczegółowego Strategii ZIT z zakresu rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach (2.3.3), co w dużej mierze przekłada się na odtworzenie i wzbogacenie elementów środowiska wodnego.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia	Uwagi
1	Rozwój gospodarki wodnej i zwiększenie efektywności systemów wodociągowych poprzez wymianę wodociągu i rozbudowę sieci w gm. Muszyna	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Muszynie	FEM 2021-2027, CS 2v, Działanie FEMP.02.24, Typ projektu A	1 548 073	2024-2026	sierpień 2024	Wskaźniki produktu Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 2 km	Realizacja na obszarze aglomeracji Muszyna (10-15 tys. RLM)
2	Poprawa gospodarki wodnościekowej na terenie Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój	Miasto i Gmina Piwniczna-Zdrój	FEM 2021-2027, CS 2v, Działanie FEMP.02.24, Typ projektu A	391 853	2024-2026	sierpień 2024	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków – 4,5 km	Pod warunkiem uprzedniego zaspokojenia potrzeb inwestycyjnych ze środków FEM 2021-2027 w obszarze aglomeracji 10-15 tys. RLM
3	Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Grybów – etap I	Gmina Grybów	FEM 2021-2027, CS 2v, Działanie FEMP.02.24, Typ projektu A	2 955 500	2024-2026	sierpień 2024	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 300 233	Pod warunkiem uprzedniego zaspokojenia potrzeb inwestycyjnych ze środków FEM 2021-2027 w obszarze aglomeracji 10-15 tys. RLM
4	Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Grybów – etap II	Gmina Grybów	FEM 2021-2027, CS 2v, Działanie FEMP.02.24, Typ projektu A	482 605	2024-2026	sierpień 2024	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 4 Wskaźniki rezultatu Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 630 osób Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia – 4 108 osób	Pod warunkiem uprzedniego zaspokojenia potrzeb inwestycyjnych ze środków FEM 2021-2027 w obszarze aglomeracji 10-15 tys. RLM

* 1 EUR = 4,4074

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 15. Lista projektów w ramach działania 1.2.2 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Wzmacnianie różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na obszarze SOF
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego Obszar SOF jest obszarem miejsko- wiejskim gdzie zgodnie z danymi zastanymi na obszarze miejskim występują problemy m.in. w zakresie niskiej bioróżnorodności oraz bardzo małej liczby obiektów zaliczanych do zielonej infrastruktury. Miasta: Krynica Zdrój, Grybów oraz Stary Sącz są małymi obszarami miejskimi, gdzie z uwagi na gęstość zaludnienia oraz ukształtowanie urbanistyczne występuje bardzo mała liczba terenów zielonych, zaś obiekty zaliczane do zielonej infrastruktury praktycznie nie występują. Zmiany klimatu powodują konieczność długofalowego planowania, nie tylko na poziomie krajowym, ale również na poziomie lokalnym. W skali miast/gmin polityka adaptacyjna powinna uwzględniać zarówno wrażliwość gminy na ekstremalne zjawiska pogodowe, jak i jej narażenie na skutki zmian klimatu. Działania planowane w perspektywie najbliższych lat powinny obejmować poprawę retencji na gruntach mniej cennych gospodarczo, w dolinach rzecznych, rekultywację terenów zdegradowanych, odtwarzanie łąk i zadrzewień śródpolnych, a więc tworzenie systemu zielonej i niebieskiej infrastruktury, edukację mieszkańców. Tworzone i realizowane przy udziale samorządu, mieszkańców, organizacji pozarządowych i podmiotów gospodarczych podniosą stan świadomości społecznej na temat zagrożeń i zapewnią wdrożenie różnego rodzaju rozwiązań lokalnych.
Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu
Projekt nr 1 - realizacja projektu z zakresu rozwoju zielonej i niebieskiej w Parku Zdrojowym w Krynicy-Zdroju służyć będzie poprawie i zachowaniu różnorodności biologicznej. Rozwój zielonej infrastruktury pozwoli uzupełnić szarą infrastrukturę, poprawić warunki funkcjonowania ekosystemów w mieście oraz przyczyni się do złagodzenia efektu miejskiej wyspy ciepła. Wspierana będzie również interwencja, która przyczyni się do zahamowania spadku różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo oraz poprawi warunki umożliwiające zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu. Projekt nr 2 - realizacja projektu z zakresu rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w Mieście Grybów, służyć będzie poprawie i zachowaniu różnorodności biologicznej. Rozwój zielonej infrastruktury pozwoli uzupełnić szarą infrastrukturę, poprawić warunki funkcjonowania ekosystemów w mieście oraz przyczyni się do złagodzenia efektu miejskiej wyspy ciepła. Wspierana będzie również interwencja, która przyczyni się do zahamowania spadku różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo oraz poprawi warunki umożliwiające zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu. Projekt nr 3 - realizacja projektu z zakresu rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w Mieście Stary Sącz, służyć będzie poprawie i zachowaniu różnorodności biologicznej. Rozwój zielonej infrastruktury pozwoli uzupełnić szarą infrastrukturę, poprawić warunki funkcjonowania ekosystemów w mieście oraz przyczyni się do złagodzenia efektu miejskiej wyspy ciepła. Wspierana będzie również interwencja, która przyczyni się do zahamowania spadku różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo oraz poprawi warunki umożliwiające zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu.
Wskazanie zgodności projektu z programem
- wsparcie infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych będzie ograniczone do inwestycji, które będą służyły wyłącznie ochronie środowiska naturalnego, poprzez skanalizowanie ruchu turystycznego oraz zapewnią ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach przemieszczania się i wypoczynku osób zwiedzających, - infrastruktura towarzysząca jak, np. stojaki na rowery, ławki, kosze na śmieci, infrastruktura oświetleniowa, obiekty małej architektury stanowiąc będą wyłącznie nieprzeważający kosztowo element szerszego projektu. - nie będą wspierane Inwestycje, które nie przyczyniają się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych, takie jak parkingi, drogi dojazdowe, - wspierane będą wyłącznie działania w miastach o liczbie mieszkańców nie większej niż 20 tys. – na podstawie danych GUS aktualnych na dzień ogłoszenia naboru Wiązka projektów realizuje Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2), Cel szczegółowy, Cel szczegółowy 2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia
Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)
Wiązka zintegrowanych projektów pn. Wzmacnianie różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na obszarze SOF realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 1. Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, działanie 1.2.3 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach Przedsięwzięcia będą wdrażane poprzez realizację tożsamyh projektów w miastach: Grybów, Stary Sącz i Krynica Zdrój. Zielona infrastruktura spełniać będzie wiele funkcji i przynosić wiele korzyści na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Funkcje te będą mieć charakter środowiskowy (zachowanie różnorodności biologicznej lub adaptacja do zmian klimatu), społeczny (zapewnienie odprowadzania wód i organizacja terenów zielonych) oraz gospodarczy (tworzenie miejsc pracy). W zestawieniu z t.z. szarą infrastrukturą, ukierunkowaną na pojedyncze funkcje, np. odprowadzanie wód lub transport, zielona infrastruktura przysłuży się do rozwiązywania kilku problemów jednocześnie. Tradycyjna szara infrastruktura wzmacniana będzie rozwiązaniami

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

wykorzystującymi naturalne procesy występujące w przyrodzie. Poprzez wykorzystanie zdolności roślin i gleb do naturalnej absorpcji i retencji wody, zielona infrastruktura może ograniczać ilości wody deszczowej spływającej do kanalizacji i dalej do jezior, rzek i strumieni. Korzyści z zielonej infrastruktury w takim przypadku obejmować będą zwiększenie wiązania dwutlenku węgla, poprawę jakości powietrza, złagodzenie efektu miejskiej wyspy ciepła, powstanie nowych siedlisk przyrodniczych oraz przestrzeni rekreacyjnej. Tereny zielone mają również wpływ na krajobraz kulturowy i historyczny, nadając miejscom tożsamość, jak również na wygląd obszarów miejskich i podmiejskich, gdzie mieszkają i pracują ludzie.

Szereg interwencji z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury, modernizacji budynków użyteczności publicznej, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz rozwijania systemu gospodarki wodno-ściekowej dążyć będzie do realizacji szeregu polityk UE, których cele mogą być osiągnięte poprzez rozwiązania wykorzystujące naturalne procesy występujące w przyrodzie.

Zintegrowanie projektu obejmuje wspólne koncepcje w obszarze:

- opracowanie koncepcji związanej z nasadami określonych odmian roślin w miastach objętych projektem

- opracowanie koncepcji dla budowy parków kieszonkowych

- opracowanie koncepcji związanej z nasadami towarzyszącymi ulicom

- opracowanie koncepcji związanej z budową zielonych ścian na obiektach użyteczności publicznej

- opracowanie jednolitych zasad związanych z pielęgnacją zieleni

- opracowanie wspólnej koncepcji w obszarze budowy obiektów małej architektury tak aby zbudować jednolitą całość dla zintegrowanych projektów

- opracowanie materiałów graficznych promujących wdrożenie rozwiązania w obszarze ochrony bioróżnorodności -dobre praktyki

Projekt nr 1 „Rozwój Parku Zdrojowego w Krynicy Zdroju poprzez zwiększenie dostępności i bioróżnorodności”.

Projekt jest powiązany z projektami 2 i 3, bo ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia odporności na negatywne skutki zmian klimatu, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci poprawy stanu środowiska, poprawy jakości powietrza, złagodzenie efektu miejskiej wyspy ciepła, powstanie nowych siedlisk przyrodniczych oraz przestrzeni rekreacyjnej wpłyną na mieszkańców Miasta i Gminy oraz gmin sąsiadujących jak również osoby odwiedzające Krynicę Zdrój w celach turystycznych. Miasta Krynica Zdrój, Grybów oraz Stary Sącz są małymi obszarami miejskimi, gdzie z uwagi na gęstość zaludnienia oraz ukształtowanie urbanistyczne występuje bardzo mała liczba terenów zielonych, zaś obiekty zaliczane do zielonej infrastruktury praktycznie nie występują. Obszary te charakteryzuje jeden z głównych problemów w obszarze ochrony środowiska naturalnego tj. duże zanieczyszczenie środowiska naturalnego w szczególności cieków wodnych, rzek i jezior, lasów oraz w okresie letnim deficyt wody pitnej. Są to problemy, których nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Projekt obejmie prace realizowane w Parku Zdrojowym rozpościerającym się na terenie ok. 66 ha, który jest kluczowym elementem uzdrowiska i jedną z największych atrakcji turystycznych gminy. Znajduje się w bezpośrednim otoczeniu pijalni uzdrowiskowych i obiektów lecznictwa uzdrowiskowego.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 3 diagnozy - ochrona środowiska naturalnego, jak również pielęgnowanie symboli trwałości lokalnych społeczności i ciągłości kulturowej, Działanie 3.4. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury w celu wzmocnienia odporności na negatywne skutki zmian klimatu oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, Działanie: 1.2.2 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach.

Projekt jest komplementarny z przedsięwzięciem pn. ” Modernizacja Parku Zdrojowego na Górze Parkowej oraz Parku Nitribitta w Krynicy-Zdroju” ujętym w Strategii terytorialnej IIT na lata 2021-2027 dla uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w Małopolsce. Zakres prac obu projektów wskazuje na osiągnięcie jednego celu, jednak nie jest tożsamy i nie zachodzi ryzyko podwójnego finansowania tego samego wydatku.

Projekt nr 2 „Zielono-niebieska infrastruktura na obszarze Miasta Grybów”

Projekt jest powiązany z projektami 1 i 3, bo ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia odporności na negatywne skutki zmian klimatu, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci poprawy stanu środowiska, poprawy jakości powietrza, złagodzenie efektu miejskiej wyspy ciepła, powstanie nowych siedlisk przyrodniczych oraz przestrzeni rekreacyjnej wpłyną na mieszkańców Miasta Grybów oraz gmin sąsiadujących jak również osoby odwiedzające Grybów w celach turystycznych. Miasta Krynica Zdrój, Grybów oraz Stary Sącz są małymi obszarami miejskimi, gdzie z uwagi na gęstość zaludnienia oraz ukształtowanie urbanistyczne występuje bardzo mała liczba terenów zielonych, zaś obiekty zaliczane do zielonej infrastruktury praktycznie nie występują. Obszary te charakteryzuje jeden z głównych problemów w obszarze ochrony środowiska naturalnego tj. duże zanieczyszczenie środowiska naturalnego w szczególności cieków wodnych, rzek i jezior, lasów oraz w okresie letnim deficyt wody pitnej. Są to problemy, których nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 3 diagnozy - ochrona środowiska naturalnego, jak również pielęgnowanie symboli trwałości lokalnych społeczności i ciągłości kulturowej, Działanie 3.4. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury w celu wzmocnienia odporności na negatywne skutki zmian klimatu oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, Działanie: 1.2.2 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach.

Projekt nr 3 „Zielono -niebieska infrastruktura na obszarze Miasta Stary Sącz”

Projekt jest powiązany z projektami 1 i 2, bo ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia odporności na negatywne skutki zmian klimatu, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci poprawy stanu środowiska, poprawy jakości powietrza, złagodzenie efektu miejskiej wyspy ciepła, powstanie nowych siedlisk przyrodniczych oraz przestrzeni rekreacyjnej wpłyną na mieszkańców Miasta i Gminy Stary Sącz oraz gmin sąsiadujących jak również osoby odwiedzające Stary Sącz w celach turystycznych. Miasta Krynica Zdrój, Grybów oraz Stary Sącz są małymi obszarami miejskimi, gdzie z uwagi na gęstość zaludnienia oraz ukształtowanie urbanistyczne występuje bardzo mała liczba terenów zielonych, zaś obiekty zaliczane do zielonej infrastruktury praktycznie nie występują. Obszary te charakteryzuje jeden z głównych problemów w obszarze ochrony środowiska naturalnego tj. duże zanieczyszczenie środowiska naturalnego w szczególności cieków wodnych, rzek i jezior, lasów oraz w okresie letnim deficyt wody pitnej. Są to problemy, których nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 3 diagnozy - ochrona środowiska naturalnego, jak również pielęgnowanie symboli trwałości lokalnych społeczności i ciągłości kulturowej, Działanie 3.4. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury w celu wzmocnienia odporności na negatywne skutki zmian klimatu oraz kierunkowej strategii: Cel 1 ZIT: Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 1.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, Działanie: 1.2.2 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach.

Przedsięwzięcia są również zintegrowane z określonymi w ramach tego samego celu szczegółowego Strategii ZIT inwestycjami w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej (1.2.1.) Skuteczna ochrona i zachowanie przyrody oraz bioróżnorodności wraz z odnową i kształtowaniem przestrzeni, obejmującymi w szczególności rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, co często oznacza odtworzenie i wzbogacenie elementów środowiska wodnego koreluje bezpośrednio z inwestycjami wodno-kanalizacyjnymi ukierunkowanymi na zmniejszenie poziomu nieczystości przedostających się bezpośrednio do rzek i zbiorników wodnych stanowiących podstawę gospodarki wodnej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia
1	Rozwój Parku Zdrojowego w Krynicy Zdroju poprzez zwiększenie dostępności i bioróżnorodności	Gmina Krynica-Zdrój	FEM 2021-2027, CS 2vii, Działanie FEMP.02.26, Typ projektu A	2 227 293	2024-2026	październik 2024	Wskaźniki produktu Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu – 66 ha
2	Zielono-niebieska infrastruktura na obszarze Miasta Grybów	Miasto Grybów	FEM 2021-2027, CS 2vii, Działanie FEMP.02.26, Typ projektu A	803 361	2024-2026	październik 2024	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 300 233 Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 3
3	Zielono -niebieska infrastruktura na obszarze Miasta Stary Sącz	Gmina Stary Sącz	FEM 2021-2027, CS 2vii, Działanie FEMP.02.26, Typ projektu A	380 500	2024-2026	październik 2024	Wskaźniki rezultatu Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 24 348 osób

* 1 EUR = 4,4074

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 16. Lista projektów w ramach działania 2.1.1 Wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Rozwój transportu miejskiego w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 2 ZIT: Zrównoważony transport Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego Diagnoza SOF wskazuje na niedostatecznie rozwiniętą sieć połączeń międzygminnych w zakresie transportu publicznego. Kluczowym zadaniem staje się zatem poprawa dostępności oraz oferty transportu publicznego. Przełoży się to również wpływ na poprawę jakości środowiska przyrodniczego, gdyż transport jest źródłem emisji zanieczyszczeń i hałasu. Do osiągnięcia tych założeń konieczne jest ograniczenie indywidualnego ruchu samochodowego i wdrażanie rozwiązań mających na celu wzrost udziału transportu zbiorowego. Istotna jest również integracja transportu indywidualnego i zbiorowego oraz zmiana mentalności mieszkańców, w szczególności dotyczących podróży w obrębie SOF. Przyczyni się to do osiągnięcia podstawowych założeń tj.: - zapewnienie mieszkańcom SOF takich opcji transportowych, które umożliwiają dostęp do celów podróży i usług, - poprawa stanu bezpieczeństwa, - redukcja zanieczyszczenia powietrza i hałasu, redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz konsumpcji energii, - poprawa wydajności i efektywności kosztowej transportu osób i towarów, - pozytywny wpływ na atrakcyjność i jakość środowiska SOF z korzyścią dla mieszkańców, gospodarki oraz społeczności jako całości. Główne korzyści dla mieszkańców SOF z poprawy dostępności oraz oferty transportu publicznego: - lepsza mobilność i dostępność SOF - planowanie skierowane na zrównoważony transport i mobilność skutkować będzie optymalną poprawą sytuacji mieszkańców SOF w zakresie ich mobilności, co ułatwi dostęp do wszystkich obszarów oraz usług tam oferowanych; - wyższy poziom jakości życia w SOF – w zakresie tworzenia przestrzeni publicznych o wyższej jakości lub zapewnienia wyższego poziomu bezpieczeństwa dla dzieci; - poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców SOF – zmniejszenie ryzyka wypadków dla niechronionych uczestników systemów transportowych jak i poprawa infrastruktury transportowej; - korzyści dla środowiska i zdrowia mieszkańców SOF - działania na rzecz poprawy jakości powietrza, zmniejszenia hałasu i ograniczenia zmian klimatycznych prowadzić będą do pozytywnych efektów zdrowotnych i znaczących oszczędności w kosztach związanych z ochroną zdrowia; - decyzje popierane przez interesariuszy i mieszkańców SOF – planowanie dla ludzi oznacza planowanie z ludźmi. Przez zaangażowanie obywateli i innych zainteresowanych stron, decyzje za czy przeciw w zakresie wdrażanych rozwiązań mogą uzyskać znaczący poziom „publicznej aprobaty”;
Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu
Projekt nr 1 - Przedsięwzięcie ma na celu rozwój nowoczesnego, zero- i niskoemisyjnego transportu miejskiego zachęcającego do rezygnacji z korzystania z samochodów osobowych poprzez nabycie nowego zeroemisyjnego lub niskoemisyjnego taboru autobusowego dla połączeń miejskich i podmiejskich wraz z niezbędną infrastrukturą. Wspierane będą działania w budowę i przebudowę infrastruktury do obsługi podróżnych korzystających z publicznego i/lub zbiorowego transportu miejskiego oraz inwestycje mające na celu ograniczanie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego w centrach miast. Projekt nr 2 - Wsparciem objęta będzie realizacja działań związanych z przygotowaniem Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (ang. SUMP) dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego
Wskazanie zgodności projektu z programem
- działania integrujące usługi transportowe będą miały pozytywny wpływ na realizację zasady równości szans płci, gdyż kobiety mają bardziej złożone wzorce mobilności ze względu na łączenie swojej roli opiekuńczej z działalnością zarobkową, co wymaga korzystania z wielu środków transportu. - wszystkie działania w obszarze transportu miejskiego będą zapewniać dostępność dla osób o ograniczonej mobilności, dzięki czemu u zostanie zapewniona możliwość bezpiecznego i swobodnego poruszania się, co stanowi warunek ich niezależności, zapobiegający ich wykluczeniu społecznemu. - inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotoryzowanych uczestników ruchu. - projekt realizowany zgodnie z założeniami Planu Rozwoju Elektromobilności dla miasta Nowego Sącza, - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego, - zakupiony tabor autobusowy będzie spełniał wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

- obiekty typu „parkuj i jedź” zlokalizowane będą w miejscach, w których zapewniona jest odpowiednia integracja ze zbiorowym transportem publicznym,
- wsparciem nie będą objęte inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych nie wykorzystywanych w transporcie publicznym i/lub zbiorowym, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „parkuj i jedź” i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg (w tym pieszych i rowerzystów).
- wsparciem objęta będzie realizacja działań związanych z przygotowaniem Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (ang. SUMP) zgodnego z komunikatem KE „Wspólne dążenie do osiągnięcia konkurencyjnej i zasobooszczędnej mobilności” COM (2013) 913 final”

Projekt realizuje Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej, Cel szczegółowy 2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Inwestycje w zrównoważoną mobilność miejską będą oparte na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej. W przypadku Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego będzie to Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Nowego Sącza. Działania wskazane w planie dotyczą Miasta Nowego Sącza i uwzględniają jego charakterystykę oraz oddziaływanie obszaru funkcjonalnego na jego działanie.

Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)

Wiązka projektów pn. Rozwój transportu miejskiego w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 2. Zrównoważony transport Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 2.1 Czysta i zrównoważona mobilność, działanie 2.1.1 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego

Projekt nr 1 „Rozwój transportu miejskiego w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym”

Projekt spełnia warunki zintegrowania ponieważ bezpośrednio oddziałuje na obszar funkcjonalny zwiększając atrakcyjność publicznego transportu zbiorowego. Ze zmodernizowanej infrastruktury korzystać będą mieszkańcy Gmin: Nowy Sącz, Stary Sącz, Kamionka Wielka, Nawojowa, Łącko, Grybów, Łukowica, Podegrodzie oraz kolejne, które zdecydują się podpisać stosowne porozumienia.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 2 diagnozy - Proaktywne rozwiązywanie problemów regionu i adresowanie potrzeb mieszkańców., Działanie 2.4. Rozbudowa sieci transportu publicznego (w tym rozwój działalności MPK i rozwój sieci transportu MPK oraz modernizacja taboru autobusowego) oraz kierunkowej strategii: Cel 2 ZIT: Zrównoważony transport Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 2.1 Czysta i zrównoważona mobilność, Działanie: 2.1.1 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego.

Przedsięwzięcie jest ponadto zintegrowane z określonymi w ramach celu szczegółowego 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną Strategii ZIT inwestycjami w modernizację energetyczną obiektów publicznych (1.1.1) oraz montaż OZE (1.1.2.) z uwagi na nadrzędny cel jakim jest poprawa jakości powietrza w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym.

Projekt nr 2 „Opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego”

Projekt spełnia warunki zintegrowania ponieważ opracowany Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej obejmie swoim zasięgiem cały Sądecki Obszar Funkcjonalny.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 2 diagnozy – Proaktywne rozwiązywanie problemów regionu i adresowanie potrzeb mieszkańców., Działanie 2.4. Rozbudowa sieci transportu publicznego (w tym rozwój działalności MPK i rozwój sieci transportu MPK oraz modernizacja taboru autobusowego) oraz kierunkowej strategii: Cel 2 ZIT: Zrównoważony transport Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 2.1 Czysta i zrównoważona mobilność, Działanie: 2.1.1 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego.

Przedsięwzięcie jest ponadto zintegrowane z określonymi w ramach celu szczegółowego 1.1 Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną Strategii ZIT inwestycjami w modernizację energetyczną obiektów publicznych (1.1.1) oraz montaż OZE (1.1.2.) z uwagi na nadrzędny cel jakim jest poprawa jakości powietrza w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia
1	Rozwój transportu miejskiego w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym	Miasto Nowy Sącz Partnerzy projektu: MPK Nowy Sącz, Gmina Łącko, Gmina Stary Sącz	FEM 2021-2027, CS 2viii, Działanie FEMP.03.01, Typ projektu A	13 711 709	2024-2026	listopad 2024	Wskaźniki produktu Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego – 650 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 7 km Liczba zakupionych jednostek taboru autobusowego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej – 10 Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 4 szt.
2	Opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	Stowarzyszenie Sądecki Obszar Funkcjonalny	FEM 2021-2027, CS 2viii, Działanie FEMP.03.01, Typ projektu B	40 000	2024-2026	listopad 2024	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 8 800 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 2 Wskaźniki rezultatu Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego – 83 300 użytkowników/rok Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 1 100 użytkowników/rok Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 2 690 ton/rok

* 1 EUR = 4,4074

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 17. Lista projektów w ramach działania 3.1.1 Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Ułatwienie dostępu do opieki społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów społecznych
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego Celem nadrzędnym realizacji projektów jest stworzenie godnych warunków bytowych dla osób wykluczonych społecznie (seniorów, osób niesamodzielnych, osób z niepełnosprawnościami) poprzez dostosowanie lub utworzenie infrastruktury oraz stworzenie szerokiej i przystępnej oferty usług społecznych. Poprawa jakości życia mieszkańców, w tym wsparcie osób niesamodzielnych z problemami w codziennym funkcjonowaniu stanowi konkretne wyzwanie i problem, który z czasem będzie narastał. Zmniejszenie potencjału opiekuńczego rodzin przy jednoczesnym wzroście populacji osób starszych wymagających usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych, niejednokrotnie specjalistycznych oraz zmiana struktury demograficznej mają istotny wpływ na rynek pracy. Rozwój usług i stworzenie możliwości realnego wyboru form oferowanego wsparcia jest zasadniczym celem zintegrowanych polityk publicznych Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Konsekwentnie zatem, podejmowane będą działania w tworzenie placówek dziennego pobytu. Aby to było możliwe, we wsparciu rodziny i osób w środowisku, muszą istnieć realne możliwości specjalistycznego wsparcia indywidualnego, jak również musi istnieć dostęp do usług powszechnych jak służba zdrowia czy publiczny transport. By osiągnąć te cele, należy w pierwszej kolejności zapewnić wsparcie na działania infrastrukturalne, tj. obiekty które będą dostosowane do potrzeb osób z ograniczoną możliwością ruchu, percepcji, słuchu i innymi dolegliwościami, z którymi zmagają się mieszkańcy Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.
Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu
Projekt 1 - wsparcie będzie dotyczyło rozwoju infrastruktury związanej z opieką nad osobami, które ze względu na swój wiek, stan zdrowia czy niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego. Projekt zakłada budowę i wyposażenie Dziennego Domu Seniora w Wielopolu zapewniającego kompleksową opiekę w formach zdeinstytucjonalizowanych; Projekt 2 – wsparcie będzie dotyczyło rozwoju infrastruktury w celu wsparcia społecznego dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub niepełnosprawności intelektualnej aktualnie nie wymagają leczenia szpitalnego, ale mają trudności w codziennym życiu, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, poprzez budowę obiektu w gminie Łącko na potrzeby utworzenia ŚDS zapewniającego kompleksową opiekę w formach zdeinstytucjonalizowanych. Projekt 3 - wsparcie będzie dotyczyło rozwoju infrastruktury związanej z opieką nad osobami, które ze względu na swój wiek, stan zdrowia czy niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego., poprzez przebudowę/remont obiektu w gminie Nawojowa na potrzeby utworzenia Placówki Diennej Opieki zapewniającego kompleksową opiekę w formach zdeinstytucjonalizowanych;
Wskazanie zgodności projektu z programem
- realizacja projektów powiązana będzie z działaniami EFS + w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych w CS (k) w programie regionalnym oraz będzie odpowiadać na wyzwania i deficyty określone w Regionalnym Planie Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji, - wspierany będzie rozwój infrastruktury społecznej służącej zapewnieniu opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w formie zdeinstytucjonalizowanej m.in. dzienne domy pomocy społecznej, kluby seniora, rodzinne domy opieki (w rozumieniu Ustawy o pomocy społecznej oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra właściwym w tym zakresie), - działania zaplanowane w ramach przedmiotowego celu bezpośrednio wpłynąć będą na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zapewnieniu równych szans pici - przedsięwzięcia zgodne z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 – 2025 z perspektywą do 2030 w zakresie usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych - w ramach niniejszego działania preferowane będą inwestycje polegające na wykorzystaniu istniejącej już infrastruktury, natomiast budowa nowych obiektów będzie możliwa tylko w uzasadnionym przypadku, np. gdy na terenie planowanej inwestycji nie ma budynków, które można poddać remontowi/ przebudowie, a ich budowa jest niezbędna do realizacji projektu Wiązka projektów realizuje Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych, Cel szczegółowy 4(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne
Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)
Wiązka zintegrowanych projektów pn. Ułatwienie dostępu do opieki społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów społecznych realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 3. Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, działanie 3.1.1 Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych i społecznych dla mieszkańców SOF Przedsięwzięcia będą wdrażane poprzez realizację tożsamyh projektów w gminach Chelmec, Łącko i Nawojowa obejmujących swoim zakresem budowę, przebudowę lub modernizację obiektów z przeznaczeniem na placówki dziennej opieki dla osób starszych, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W gminach tych zdiagnozowano największe braki w infrastrukturze

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

społecznej, stąd planuje się budowę nowego obiektu w gminie Chelmiec oraz gruntowną modernizację istniejących budynków w gminie Łącko i Nawojowa. Realizacja projektów będzie odpowiedzią na podstawowy cel strategiczny Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego zakładającego funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce.

Projekt nr 1 „Budowa i wyposażenie Dziennego Domu Seniora w Wielopolu”.

Projekt jest powiązany z projektami 2 i 3, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Dziennego Domy Seniora w gminie Chelmiec wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Z miejsc wsparcia będą korzystać ponadto mieszkańcy gmin sąsiadujących, Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.1 Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych i społecznych dla mieszkańców SOF.

Projekt nr 2 „Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Gminie Łącko”.

Projekt jest powiązany z projektami 1 i 3, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia ŚDS w gminie Łącko wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych. Z miejsc wsparcia będą korzystać ponadto mieszkańcy gmin sąsiadujących. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.1 Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych i społecznych dla mieszkańców SOF.

Projekt nr 3 „Przebudowa z rozbudową budynku na Placówkę Diennej Opieki dla seniorów w miejscowości Żeleźnikowa Wielka”.

Projekt jest powiązany z projektami 1 i 2, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Diennej Opieki w gminie Nawojowa wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Z miejsc wsparcia będą korzystać ponadto mieszkańcy gmin sąsiadujących, Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.1 Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych i społecznych dla mieszkańców SOF.

Przedsięwzięcia są również zintegrowane z określonymi w ramach tego samego celu szczegółowego Strategii ZIT inwestycjami w rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego (3.1.2). Kierunek rozwoju usług w nurcie deinstytucjonalizacji jest sporym wyzwaniem dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Wymaga to bowiem koordynacji różnych działań, zarówno inwestycyjnych jak i tzw. „miękkich”.

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia
1	Budowa i wyposażenie Dziennego Domu Seniora w Wielopolu	Gmina Chelmiec	FEM 2021-2027, CS 4iii, Działanie FEMP.05.07, Typ projektu A	1 542 860	2026-2028	grudzień 2025	Wskaźniki produktu Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji – 40 osób Pojemność nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych– 40 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 54 700 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 3 Wskaźniki rezultatu Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej– 40 osób
2	Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Gminie Łącko	Gmina Łącko	FEM 2021-2027, CS 4iii, Działanie FEMP.05.07, Typ projektu A	1 500 011	2025-2027	październik 2025	
3	Przebudowa z rozbudową budynku na Placówkę Diennej Opieki dla seniorów w miejscowości Żeleźnikowa Wielka	Gmina Nawojowa	FEM 2021-2027, CS 4iii, Działanie FEMP.05.07, Typ projektu A	826 240	2024-2026	lipiec 2024	

* 1 EUR = 4,4074

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 18. Lista projektów w ramach działania 3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
<i>Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości kształcenia i szkolenia na terenie SOF</i> Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT) <i>Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego</i> <i>Działania z zakresu rozwijania wiedzy i kompetencji wraz z poprawą dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych tworzą wspólną płaszczyznę ukierunkowaną na poprawę jakości życia na terenie SOF. Wsparcie w obszarze edukacji przedszkolnej przyczyniać się będzie do podniesienia jej jakości i dostępności poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry, a także działania integrujące osoby z grup mniejszościowych, a także poprzez tworzenie miejsc przedszkolnych na terenach gdzie występują deficyty.</i> <i>W obszarze edukacji przedszkolnej zdiagnozowano problem niedostatecznie rozwiniętego systemu opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie. Dostępność edukacji przedszkolnej jest mocno ograniczona, szczególnie na obszarach wiejskich. Deficyty te dodatkowo wzmacnia rozproszone osadnictwo, niski poziom dochodów zarówno mieszkańców, jak i jednostek samorządu terytorialnego, co utrudnia organizację trwałych form wychowania przedszkolnego. Wyzwaniem jest również jakość edukacji przedszkolnej oraz potrzeba równoważenia szans edukacyjnych dzieci, w szczególności pochodzących z obszarów wiejskich. Ważnym elementem są też potrzeby infrastrukturalne (odpowiednio dostosowana do potrzeb infrastruktura edukacyjna), potrzeby tworzenia miejsc przedszkolnych (zwiększenie dostępności tej formy opieki), jak też potrzeby w zakresie podnoszenia kompetencji dzieci (wysokiej jakości oferta edukacyjna i wsparcie dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), jak też nauczycieli (w zakresie pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, jak i rozpoznawania zaburzeń ogólnorozwojowych u dzieci). Badania europejskie pokazują, że Polska znajduje się na ostatnim miejscu ze wszystkich państw Unii Europejskiej pod względem odsetka dzieci obojętnych formalną opieką w wieku od lat 3 do podjęcia kształcenia obowiązkowego. Niski udział młodych matek w rynku pracy wynika najczęściej z niedostatecznej dostępności placówek opieki nad dziećmi. Zapewnienie dostępu do rozwiązań umożliwiających łączenie pracy zawodowej wraz z życiem rodzinnym jest szczególnie ważne. Daje ono poczucie bezpieczeństwa, w tym socjalnego. W ramach planowanych projektów zintegrowanie zostanie zapewnione przede wszystkim poprzez rekrutację do nowych miejsc przedszkolnych dla dzieci z terenu SOF, tym samym uwzględnia się także mobilność rodziców, dostosowanie miejsc opieki w bliskości z miejscem zamieszkania czy świadczenia pracy. Zaplanowane działania kompleksowo odpowiadają na zidentyfikowane problemy, na pierwszym miejscu stawiając zwiększenie dostępności miejsc przedszkolnych na obszarach z największymi deficytami.</i>
Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu
Projekt nr 1 – projekt ukierunkowany na wsparcie w obszarze edukacji przedszkolnej, które przyczyniać się będzie do podniesienia jej jakości i dostępności poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry, działania integrujące osoby z grup mniejszościowych poprzez tworzenie miejsc przedszkolnych na terenach gdzie występują deficyty w tym zakresie np. na obszarach wiejskich, a także działania na rzecz zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego. Projekt nr 2 – projekt ukierunkowany na wsparcie w obszarze edukacji przedszkolnej, które przyczyniać się będzie do podniesienia jej jakości i dostępności poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry, działania integrujące osoby z grup mniejszościowych poprzez tworzenie miejsc przedszkolnych na terenach gdzie występują deficyty w tym zakresie np. na obszarach wiejskich, a także działania na rzecz zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego. Projekt nr 3 – projekt usunięty z listy
Wskazanie zgodności projektu z programem
- wsparcie w obszarze edukacji przedszkolnej będzie przyczyniać się do podniesienia jej jakości i dostępności poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry, a także działania integrujące osoby z grup mniejszościowych, a także poprzez tworzenie miejsc przedszkolnych na terenach gdzie występują deficyty w tym zakresie np. na obszarach wiejskich; - promowanie edukacji włączającej oraz poprawa jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami Wiązka projektów realizuje Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych, Cel szczegółowy 4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)
Wiązka zintegrowanych projektów pn. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości kształcenia i szkolenia na terenie SOF realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 3. Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF, działanie 3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego

Przedsięwzięcia będą wdrażane poprzez realizację tożsamyh projektów w gminach Nawojowa, Łącko i Stary Sącz gdzie zdiagnozowano największe potrzeby w zakresie wsparcia wychowania przedszkolnego.

Analizując odsetek dzieci w wieku przedszkolnym, objętych wychowaniem przedszkolnym uwydatnia się jeden z głównych problemów Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego jakim jest brak wystarczającej ilości miejsc w placówkach przedszkolnych. W gminach SOF, poza miastem Nowy Sącz i Grybów oraz gminą Krynica-Zdrój, istnieją deficyty w zakresie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego. Niedostosowanie infrastruktury przedszkolnej SOF do potrzeb mieszkańców, skutkujące relatywnie małym odsetkiem dzieci objętych edukacją przedszkolną oraz koniecznością dowożenia (transportem indywidualnym) dzieci do przedszkoli w innych gminach SOF. Uwzględniając zmieniające się oczekiwania pracodawców co do kompetencji pracowników, szczególnego znaczenia nabiera kwestia dostosowania kierunków kształcenia (zawodów) do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy oraz jakości kształcenia rozpoczynającego się od najwcześniejszego etapu życia, tj. od przedszkola. Istotne jest objęcie edukacją przedszkolną jak największego odsetka dzieci poprzez zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, uwzględniającego kształtowanie postaw kreatywnych i przedsiębiorczyh. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu doprowadzenie do objęcia edukacją przedszkolną wszystkich dzieci zgłoszonych do edukacji przedszkolnej z terenu SOF poprzez zagwarantowanie miejsca w przedszkolu.

Projekt nr 1 „Przedszkole szansą na rozwój”

Projekt jest powiązany z projektem 2, bo ich realizacja przyczyni się do rozwinięcia systemu opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci zapewnienia dostępu do rozwiązań umożliwiających łączenie pracy zawodowej wraz z życiem rodzinnym, szczególnie w grupie młodych matek da poczucie bezpieczeństwa społecznego. Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego zachęci do szybszego i sprawniejszego powrotu na rynek pracy. Istotne jest objęcie edukacją przedszkolną jak największego odsetka dzieci poprzez zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, uwzględniającego kształtowanie postaw kreatywnych i przedsiębiorczyh. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu doprowadzenie do objęcia edukacją przedszkolną wszystkich dzieci zgłoszonych do edukacji przedszkolnej z terenu SOF poprzez zagwarantowanie miejsca w przedszkolu.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB)., Działanie 5.4. Wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i średnich prowadzących kształcenie ogólne, a także infrastruktury kształcenia zawodowego oraz uczelni. oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF, Działanie: 3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego.

Projekt nr 2 „Tworzenie nowych miejsc oraz poprawa jakości wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Łącko”

Projekt jest powiązany z projektem 1, bo ich realizacja przyczyni się do rozwinięcia systemu opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci zapewnienia dostępu do rozwiązań umożliwiających łączenie pracy zawodowej wraz z życiem rodzinnym, szczególnie w grupie młodych matek da poczucie bezpieczeństwa społecznego. Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego zachęci do szybszego i sprawniejszego powrotu na rynek pracy. Istotne jest objęcie edukacją przedszkolną jak największego odsetka dzieci poprzez zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, uwzględniającego kształtowanie postaw kreatywnych i przedsiębiorczyh. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu doprowadzenie do objęcia edukacją przedszkolną wszystkich dzieci zgłoszonych do edukacji przedszkolnej z terenu SOF poprzez zagwarantowanie miejsca w przedszkolu.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB)., Działanie 5.4. Wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i średnich prowadzących kształcenie ogólne, a także infrastruktury kształcenia zawodowego oraz uczelni. oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF, Działanie: 3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia
1	Przedszkole szansą na rozwój	Gmina Nawojowa	FEM 2021-2027, CS 4f, Działanie FEMP.06.29, Typ projektu A, B	232 875	2024-2026	II kw. 2025	Wskaźnik produktu Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej – 35 Wskaźnik rezultatu Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 4 osoby
2	Tworzenie nowych miejsc oraz poprawa jakości wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Łącko	Gmina Łącko	FEM 2021-2027, CS 4f, Działanie FEMP.06.29, Typ projektu A, B	478 662	2024-2026	II kw. 2025	

* 1 EUR = 4,4074

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 19. Lista projektów w ramach działania 3.2.2 Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie SOF
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego <i>Działania z zakresu tworzenia i modernizacji infrastruktury edukacji budują wspólną płaszczyznę ukierunkowaną na poprawę jakości życia na terenie SOF. Wsparcie w obszarze infrastruktury szkolnej i przedszkolnej przyczyniać się będzie do podniesienia jej jakości i dostępności poprzez m.in. stworzenie nowych miejsc przedszkolnych. (w tym dostosowanych do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi) na obszarach, gdzie występują deficyty i potrzeby, np. na terenach wiejskich. Ponadto prowadzone będą działania zmierzające do zwiększenia dostępności szkół podstawowych prowadzących kształcenie ogólne w zakresie zwiększenia ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na terenie gminy Rytko</i> <i>W obszarze edukacji przedszkolnej zdiagnozowano problem niedostatecznie rozwiniętego systemu opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie. Dostępność miejsc edukacji przedszkolnej jest mocno ograniczona, szczególnie na obszarach wiejskich. Deficyty te dodatkowo wzmacnia rozproszone osadnictwo, niski poziom dochodów zarówno mieszkańców, jak i jednostek samorządu terytorialnego, co utrudnia organizację trwałych form wychowania przedszkolnego. Na terenie 14 jednostek samorządu terytorialnego Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego występują braki w dostępie do miejsc wychowania przedszkolnego spowodowane m.in. brakiem infrastruktury – niewystarczającą liczbą przedszkoli lub sal przedszkolnych w danej gminie. Taki deficyt może prowadzić do problemów, takich jak długie kolejki do przedszkoli, nierówności w dostępie do edukacji czy przeciążenie placówek, co negatywnie wpływa na jakość świadczonych usług edukacyjnych. Badania europejskie pokazują, że Polska znajduje się na ostatnim miejscu ze wszystkich państw Unii Europejskiej pod względem odsetka dzieci obojętnych formalną opieką w wieku od lat 3 do podjęcia kształcenia obowiązkowego. Niski udział młodych matek w rynku pracy wynika najczęściej z niedostatecznej dostępności placówek opieki nad dziećmi. Zapewnienie dostępu do rozwiązań umożliwiających łączenie pracy zawodowej wraz z życiem rodzinnym jest szczególnie ważne. Daje ono poczucie bezpieczeństwa, w tym socjalnego. W ramach planowanych projektów zintegrowanie zostanie zapewnione przede wszystkim poprzez budowę i/lub modernizację obiektów z przeznaczeniem na prowadzenie przedszkoli. Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i wychowania przedszkolnego w istotnym zakresie poprawią dostęp do dobrej jakości oferty usług w tym zakresie. Realizowane będą przez gminy gdzie braki w odpowiedniej infrastrukturze są wyraźnie zauważalne, co będzie miało nie tylko wymiar jakościowy, ale też ilościowy. Pozwolą wyrównać szanse edukacyjne dzieci w gmin wiejskich. Zaplanowane działania kompleksowo odpowiadają na zidentyfikowane problemy, na pierwszym miejscu stawiając zwiększenie dostępności miejsc przedszkolnych na obszarach z największymi deficytami.</i>
Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu
Projekt nr 1 – zakres projektu obejmował będzie budowę oddziału przedszkolnego przy szkole podstawowej w Tęgoborzy wraz infrastrukturą towarzyszącą, w celu stworzenia odpowiednich warunków lokalowych dla wychowania przedszkolnego. Projekt nr 2 – projekt zakłada budowę nowego budynku przedszkola wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia (miejsca parkingowe, plac zabaw). Projekt nr 3 – celem projektu jest rozwój infrastruktury szkoły podstawowej prowadzącej kształcenie ogólne, w zakresie zwiększenia jej dostępności dla osób ze specjalnymi. potrzebami edukacyjnymi Projekt nr 4 - przedmiotem zamierzenia inwestycyjnego jest rozbudowa i przebudowa budynku przedszkola publicznego w Nawojowej w celu zwiększenia funkcjonalności, komfortu użytkowania oraz dostosowanie przedszkola do rosnących potrzeb lokalnej społeczności, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednich standardów bezpieczeństwa i higieny. Projekt nr 5 – zakres projektu obejmuje przebudowę budynku z przeznaczeniem na przedszkole w celu stworzenia odpowiednich warunków dla wychowania przedszkolnego, zwiększając funkcjonalność i komfort użytkowania pomieszczeń
Wskazanie zgodności projektu z programem
- w typie A budowa nowych obiektów będzie możliwa tylko w uzasadnionym przypadku np. gdy na terenie planowanej inwestycji nie ma budynków, które można poddać remontowi/ przebudowie, a ich budowa jest niezbędna do realizacji projektu oraz wynika ze szczegółowej diagnozy potrzeb w tym zakresie - wnioskodawcą lub partnerem w projekcie typu B obowiązkowo jest organ prowadzący szkoły lub placówki oświatowe objęte wsparciem w projekcie - stworzenie nowych miejsc przedszkolnych. (w tym dostosowanych do potrzeb dzieci ze spec. potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi) zarówno w istniejących, jak i w nowopowstałych OWP, w szczególności. na obszarach, gdzie występują deficyty i potrzeby, np. na terenach wiejskich - wsparcie infrastruktury szkół podstawowych i ponadpodstawowych prowadzących kształcenie ogólne w zakresie zwiększenia ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Wiązka projektów realizuje Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych, Cel szczegółowy 4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.

Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)

Wiązka zintegrowanych projektów pn. Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie SOF realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 3. Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców w SOF, działanie 3.2.2 Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji.

Przedsięwzięcia będą wdrażane poprzez realizację tożsamych projektów w gminach Łososina Dolna, Piwniczna-Zdrój oraz Ryto gdzie zdiagnozowano największe potrzeby w zakresie wsparcia infrastruktury przedszkolnej i szkolnej.

Analizując odsetek dzieci w wieku przedszkolnym, objętych wychowaniem przedszkolnym uwydatnia się jeden z głównych problemów Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego jakim jest brak wystarczającej ilości miejsc w placówkach przedszkolnych. W gminach SOF, poza miastem Nowy Sącz i Grybów oraz gminą Krynica-Zdrój, istnieją deficyty w zakresie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego. Niedostosowanie infrastruktury przedszkolnej SOF do potrzeb mieszkańców, skutkujące relatywnie małym odsetkiem dzieci objętych edukacją przedszkolną oraz koniecznością dowożenia (transportem indywidualnym) dzieci do przedszkoli w innych gminach SOF. Gminy Łososina Dolna, Piwniczna-Zdrój oraz Ryto podobnie jak wiele innych w Małopolsce, zmaga się z procesami demograficznymi, takimi jak wyludnianie się terenów wiejskich. Budowa infrastruktury przedszkolnej i szkolnej może stanowić zachętę do osiedlania się nowych rodzin, co pomoże przeciwdziałać depopulacji. Zbudowanie nowoczesnych przedszkoli pozwoli na lepsze warunki do nauki, zarówno pod względem infrastruktury, jak i dostępności nowych technologii. Uwzględniając zmieniające się oczekiwania pracodawców co do kompetencji pracowników, szczególnego znaczenia nabiera kwestia dostosowania kierunków kształcenia (zawodów) do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy oraz jakości kształcenia rozpoczynającego się od najwcześniejszego etapu życia, tj. od przedszkola. Istotne jest objęcie edukacją przedszkolną jak największego odsetka dzieci poprzez zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, uwzględniającego kształtowanie postaw kreatywnych i przedsiębiorczych. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu doprowadzenie do objęcia edukacją przedszkolną wszystkich dzieci zgłoszonych do edukacji przedszkolnej z terenu SOF poprzez zagwarantowanie miejsca w przedszkolu.

Projekt nr 1 „Poprawa infrastruktury oddziału przedszkolnego w miejscowości Tęgoborze”

Projekt jest powiązany z projektami 2-5, bo ich realizacja przyczyni się do rozwinięcia infrastruktury opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci tworzenia infrastruktury przedszkolnej w pełni przyczynią się do łatwiejszego dostępu do edukacji przedszkolnej, co pozytywnie wpływa na rozwój dzieci. Dodatkowo niwelowane są różnice w dostępie do edukacji między mieszkańcami miast a wsi. Dzieci z terenów wiejskich zyskują takie same szanse na edukację przedszkolną jak dzieci z miast, co jest kluczowe dla wyrównywania szans społecznych i edukacyjnych. Edukacja przedszkolna jest kluczowa dla rozwoju społecznego, emocjonalnego i intelektualnego dzieci. Przedszkola oferują różnorodne programy edukacyjne, które rozwijają kreatywność, zdolności komunikacyjne, motorykę i umiejętności społeczne maluchów, co ma duży wpływ na ich przyszłe osiągnięcia edukacyjne. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu tworzenie infrastruktury przedszkolnej aby w niedalekiej przyszłości móc objąć edukacją przedszkolną wszystkie dzieci z terenu SOF poprzez zagwarantowanie im miejsca w przedszkolu.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB)., Działanie 5.4. Wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i średnich prowadzących kształcenie ogólne, a także infrastruktury kształcenia zawodowego oraz uczelni. oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF, Działanie: 3.2.2 Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie SOF.

Projekt nr 2 „Poprawa jakości wychowania przedszkolnego na terenie Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój”

Projekt jest powiązany z projektami 1, 3, 4, 5 bo ich realizacja przyczyni się do rozwinięcia systemu opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci tworzenia infrastruktury przedszkolnej w pełni przyczynią się do łatwiejszego dostępu do edukacji przedszkolnej, co pozytywnie wpływa na rozwój dzieci. Dodatkowo niwelowane są różnice w dostępie do edukacji między mieszkańcami miast a wsi. Dzieci z terenów wiejskich zyskują takie same szanse na edukację przedszkolną jak dzieci z miast, co jest kluczowe dla wyrównywania szans społecznych i edukacyjnych. Edukacja przedszkolna jest kluczowa dla rozwoju społecznego, emocjonalnego i intelektualnego dzieci. Przedszkola oferują różnorodne programy edukacyjne, które rozwijają kreatywność, zdolności komunikacyjne, motorykę i umiejętności społeczne maluchów, co ma duży wpływ na ich przyszłe osiągnięcia edukacyjne. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu tworzenie infrastruktury przedszkolnej aby w niedalekiej przyszłości móc objąć edukacją przedszkolną wszystkie dzieci z terenu SOF poprzez zagwarantowanie im miejsca w przedszkolu.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB)., Działanie 5.4. Wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i średnich prowadzących kształcenie ogólne, a także infrastruktury kształcenia zawodowego oraz uczelni. oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF, Działanie: 3.2.2 Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie SOF.

Projekt nr 3 „Poprawa dostępności Szkoły Podstawowej im. Stefana Pawlika w Rytrze”

Projekt jest powiązany z projektami 1, 2, 4, 5 ich realizacja przyczyni się do rozwinięcia systemu opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci tworzenia odpowiedniej infrastruktury edukacyjnej niwelują konieczność dojazdów dzieci do sąsiednich miejscowości, co generuje dodatkowe koszty i czas. Poprawa dostępności szkoły dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi pozwoli na zapewnienie dzieciom łatwiejszego dostępu do edukacji bez konieczności długotrwałych podróży. Dostosowany obiekt pozwoli na lepsze warunki do nauki, zarówno pod względem infrastruktury, jak i dostępności nowych technologii. Dzieci będą miały dostęp do nowoczesnych sal lekcyjnych, pracowni komputerowych, bibliotek, co podniesie jakość edukacji i rozwój umiejętności.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB)., Działanie 5.4. Wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i średnich prowadzących kształcenie ogólne, a także infrastruktury kształcenia zawodowego oraz uczelni. oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF, Działanie: 3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego.

Projekt nr 4 „Rozbudowa i przebudowa budynku Przedszkola Publicznego w Nawojowej”

Projekt jest powiązany z projektami 1-3 i 5, ich realizacja przyczyni się do rozwinięcia systemu opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci tworzenia infrastruktury przedszkolnej w pełni przyczynią się do łatwiejszego dostępu do edukacji przedszkolnej, co pozytywnie wpływa na rozwój dzieci. Dodatkowo niwelowane są różnice w dostępie do edukacji między mieszkańcami miast a wsi. Dzieci z terenów wiejskich zyskują takie same szanse na edukację przedszkolną jak dzieci z miast, co jest kluczowe dla wyrównywania szans społecznych i edukacyjnych. Edukacja przedszkolna jest kluczowa dla rozwoju społecznego, emocjonalnego i intelektualnego dzieci. Przedszkola oferują różnorodne programy edukacyjne, które rozwijają kreatywność, zdolności komunikacyjne, motorykę i umiejętności społeczne maluchów, co ma duży wpływ na ich przyszłe osiągnięcia edukacyjne. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu tworzenie infrastruktury przedszkolnej aby w niedalekiej przyszłości móc objąć edukacją przedszkolną wszystkie dzieci z terenu SOF poprzez zagwarantowanie im miejsca w przedszkolu.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB)., Działanie 5.4. Wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i średnich prowadzących kształcenie ogólne, a także infrastruktury kształcenia zawodowego oraz uczelni. oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF, Działanie: 3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Projekt nr 5 „Przebudowa budynku przedszkola w Kłęczanach”

Projekt jest powiązany z projektami 1-4, ich realizacja przyczyni się do rozwinięcia systemu opieki nad dziećmi, który stanowi strukturalny problem rynku pracy w regionie co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci tworzenia infrastruktury przedszkolnej w pełni przyczynią się do łatwiejszego dostępu do edukacji przedszkolnej, co pozytywnie wpływa na rozwój dzieci. Dodatkowo niwelowane są różnice w dostępie do edukacji między mieszkańcami miast a wsi. Dzieci z terenów wiejskich zyskują takie same szanse na edukację przedszkolną jak dzieci z miast, co jest kluczowe dla wyrównywania szans społecznych i edukacyjnych. Edukacja przedszkolna jest kluczowa dla rozwoju społecznego, emocjonalnego i intelektualnego dzieci. Przedszkola oferują różnorodne programy edukacyjne, które rozwijają kreatywność, zdolności komunikacyjne, motorykę i umiejętności społeczne maluchów, co ma duży wpływ na ich przyszłe osiągnięcia edukacyjne. Uzasadnione jest zatem wdrożenie działania mającego na celu tworzenie infrastruktury przedszkolnej aby w niedalekiej przyszłości móc objąć edukacją przedszkolną wszystkie dzieci z terenu SOF poprzez zagwarantowanie im miejsca w przedszkolu.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB), Działanie 5.4. Wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i średnich prowadzących kształcenie ogólne, a także infrastruktury kształcenia zawodowego oraz uczelni. oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.2 Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców SOF, Działanie: 3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego.

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia
1	Poprawa infrastruktury oddziału przedszkolnego w miejscowości Tęgoborze	Gmina Łososina Dolna	FEM 2021-2027, CS 4ii, Działanie FEMP.05.05, Typ projektu A	1 498 417	2025-2027	III kw. 2025	Wskaźnik produktu Liczba przebudowanych lub rozbudowanych szkół – 2
2	Poprawa jakości wychowania przedszkolnego na terenie Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój	Miasto i Gmina Piwniczna-Zdrój	FEM 2021-2027, CS 4ii, Działanie FEMP.05.05, Typ projektu A	1 020 000	2025-2027	III kw. 2025	Liczba wybudowanych przedszkoli – 1
3	Poprawa dostępności Szkoły Podstawowej im. Stefana Pawlika w Rytrze	Gmina Rytrze Partner: Szkoła Podstawowa im. Stefana Pawlika w Rytrze	FEM 2021-2027, CS 4ii, Działanie FEMP.05.05, Typ projektu D	503 543	2025-2027	III kw. 2025	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5
4	Rozbudowa i przebudowa budynku Przedszkola Publicznego w Nawojowej	Gmina Nawojowa	FEM 2021-2027, CS 4ii, Działanie FEMP.05.05, Typ projektu A	353 168	2026-2028	IV kw. 2025	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 62 996
5	Przebudowa budynku przedszkola w Kłęczanach	Gmina Chelmec	FEM 2021-2027, CS 4ii, Działanie FEMP.05.05, Typ projektu A	902 940	2025-2026	IV kw. 2025	Wskaźnik rezultatu Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi - 95

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 20. Lista projektów w ramach działania 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całodobowej oraz 3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Wsparcie usług społecznych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego Na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego zauważalny jest niedostateczny dostęp do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy natomiast wiele istniejących ośrodków wsparcia dziennego dla osób niesamodzielnych cechuje się niedostatecznym potencjałem w zakresie zapewnienia opieki dla osób, które z racji stopnia niesamodzielności nie mogą funkcjonować w miejscu swojego zamieszkania. Niedostateczny jest również dostęp do oferty wsparcia odciążeniowego dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych. Zachodzące procesy demograficzne Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego jednoznacznie wskazują na dynamiczny przyrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Podstawowym celem strategicznym ujętym w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych jest funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Wskazane do realizacji projekty mają na celu ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Zintegrowana, wspólna oferta Placówek Diennej Opieki docelowo pozwoli objąć swoim zasięgiem mieszkańców wszystkich gmin z terenu Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego tworząc wspólną, silną sieć placówek zapewniającą kompleksową opiekę nad seniorami oraz wsparcie dla opiekunów nieformalnych. Równoległe do rozwoju usług dla osób niesamodzielnych prowadzone będą działania w zakresie tworzenia Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży, które są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny, w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W Małopolsce od lat dokonuje się rozwój usług społecznych wspierających rodziny i system pieczy zastępczej co tworzy warunki do stopniowej deinstytucjonalizacji tego systemu. Na przestrzeni minionej dekady (lata 2012 – 2021) liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży prowadzonych w ramach sektora publicznego – jedno z kluczowych narzędzi profilaktyki w polityce na rzecz rodziny - wzrosła w regionie o 113). Diagnoza wykazuje jednak wciąż niedostateczny dostęp do oferty wsparcia dzieci i młodzieży świadczonego przez placówki wsparcia dziennego - na terenie około 85 małopolskich gmin (w tym gmin z terenu Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego) brak jest oferty PWD działających w ramach sektora publicznego. Poprzez realizację wskazanych projektów nastąpi wzrost odsetka gmin, na terenie których funkcjonują placówki wsparcia dziennego co pozwoli objąć wsparciem większą niż dotychczas liczbę dzieci i ich rodzin.
Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu
Projekty nr 2,3,8,9,10,11,13,14,15 - w ramach projektów realizowane będą usługi w zakresie zapewnienia opieki osobom, które ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego. Wsparcie zostanie ukierunkowane na tworzenie/działalność placówek zapewniających dzienną opiekę w formie zinstytucjonalizowanej/dziennej. Projekty nr 1,4,5,6,7,12 - w ramach projektów realizowane będą usługi w zakresie zapewnienia opieki osobom, które ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w środowisku oraz miejscu zamieszkania np. sąsiedzkie usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, usługi asystenckie. Projekty 16-19 - realizowane będą przedsięwzięcia zapewniające wsparcie rodzin napotykających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych poprzez rozwijane placówek wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
Wskazanie zgodności projektu z programem
W związku z postępującym procesem zmiany struktury demograficznej Małopolski związanej ze zwiększonym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w populacji regionu (w przypadku SOF wzrost blisko 30 % w latach 2011-2021) istotną kwestią jest organizacja systemu dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług opieki rodzinnej, środowiskowej jak i opieki długoterminowej w formie opieki domowej. Równoległe rozwijane będą także usługi społeczne w społeczności lokalnej adresowane do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich opiekunów, rodzin przeżywających trudności, osób z niepełnosprawnościami. W celu wsparcia rodzin napotykających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych tworzone będą nowe oraz rozwijane już istniejące placówki wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.. - usługi społeczne w społeczności lokalnej adresowane do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu - usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych, - zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; - modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji;

- poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej
- nowe oraz rozwijane już istniejące placówki wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych

Wiązka projektów realizuje Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych, Cel szczegółowy 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)

Wiązka zintegrowanych projektów pn. Wsparcie usług społecznych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 3. Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, działanie 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całonocowej oraz działanie 3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji.

Przedsięwzięcia będą wdrażane poprzez realizację tożsamyh projektów w 15 gminach SOF obejmujących swoim zakresem utworzenie i prowadzenie placówek dziennej opieki dla osób starszych, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Wiązka projektów jest odpowiedzią na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa co bezpośrednio dotyczy Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego (wzrost o 28,6 % osób w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni ostatnich 10 lat). Podejmowane będą działania dedykowane seniorom, ukierunkowane na podtrzymanie ich sprawności i aktywności oraz wykorzystanie ich potencjału w życiu społecznym. Rozwijane będą usługi opiekuńcze i wspierające prowadzone w formach zdeinstytucjonalizowanych, realizowane w miejscu zamieszkania lub w najbliższym otoczeniu miejsca zamieszkania osoby potrzebującej wsparcia (m.in. różne formy terapii zajęciowej, usługi opiekuńcze, asystenckie itp.).

Utworzenie Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży w gminach Podegrodzie i Korzenna pozwoli stworzyć ofertę dla dzieci adekwatną do rozpoznanych u nich potrzeb i zainteresowań. Zaspokajane będą niezbędne potrzeby dziecka: bytowe, rozwojowe, emocjonalne i społeczne. Zadaniem placówek jest nie tylko bezpośrednia praca z dzieckiem ale również współpraca z rodzinami wychowanków.

Projekt nr 1 „Zapewnienie opieki osobom niesamodzielnym, w tym ze względu na wiek oraz usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnym”

Projekt jest powiązany z projektami 2-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnym i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia oferty usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek w gminie Kamionka Wielka wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnym i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada, że na terenie każdej gminy w Małopolsce świadczone są usługi opiekuńcze w ramach systemu pomocy społecznej. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnym) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 2 „Wsparcie usług społecznych poprzez utworzenie Placówki Diennej Opieki na terenie Gminy Łososina Dolna”

Projekt jest powiązany z projektami 1 oraz 3-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnym i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Diennej Opieki w gminie Łososina Dolna wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnym i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych

nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 3 „Wsparcie usług społecznych w gminie Nawojowa”

Projekt jest powiązany z projektami 1-2 oraz 4-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Diennej Opieki w gminie Nawojowa wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 4 „Wsparcie usług społecznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie w Gminie Gródek nad Dunajcem”

Projekt jest powiązany z projektami 1-3 oraz 5-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia oferty usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek w gminie Gródek nad Dunajcem wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada, że na terenie każdej gminy w Małopolsce świadczone są usługi opiekuńcze w ramach systemu pomocy społecznej. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 5 „Wsparcie osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie gminy Łabowa”

Projekt jest powiązany z projektami 1-4 oraz 6-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia oferty usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek w gminie Łabowa wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada, że na terenie każdej gminy w Małopolsce świadczone są usługi opiekuńcze w ramach systemu pomocy społecznej. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych) z mapy małopolski.”

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 6 „Wsparcie usług społecznych na terenie gmin Łącko i Stary Sącz”

Projekt jest powiązany z projektami 1-5 oraz 7-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnymi i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia oferty usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek w gminach Łącko i Stary Sącz wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnymi i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada, że na terenie każdej gminy w Małopolsce świadczone są usługi opiekuńcze w ramach systemu pomocy społecznej. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnymi) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 7 „Wsparcie usług społecznych na terenie Gminy Rytyro”

Projekt jest powiązany z projektami 1-6 oraz 8-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnymi i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia oferty usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek w gminie Rytyro wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnymi i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada, że na terenie każdej gminy w Małopolsce świadczone są usługi opiekuńcze w ramach systemu pomocy społecznej. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnymi) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 8 „Utworzenie Placówek Diennej Opieki na terenie gminy Krynica-Zdrój”

Projekt jest powiązany z projektami 1-7 oraz 8-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnymi i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówek Diennej Opieki w gminie Krynica-Zdrój wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnymi i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnymi przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 9 „Wsparcie osób starszych i zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Miasta Grybów”

Projekt jest powiązany z projektami 1-8 oraz 10-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Diennej Opieki w Mieście Grybów wypełnia założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 10 „Wsparcie usług społecznych w Gminie Chęlmiec”

Projekt jest powiązany z projektami 1-9 oraz 11-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Diennej Opieki w gminie Chęlmiec wypełnia założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 11 „Wsparcie osób niesamodzielnych na terenie Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój”

Projekt jest powiązany z projektami 1-10 oraz 12-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Diennej Opieki w gminie Piwniczna-Zdrój wypełnia założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 12 „Kompleksowe wsparcie usług społecznych na terenie Gminy Muszyna”

Projekt jest powiązany z projektami 1-11 oraz 13-15, bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci uruchomienia Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych w gminie Muszyna wypełniają założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 13 „Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości usług społecznych dla osób niesamodzielnych z Gminy Korzenna”

Projekt jest powiązany z projektami 1-12 oraz 14-15 bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Diennej Opieki w gminie Korzenna wypełnia założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 14 „Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości usług społecznych dla osób niesamodzielnych z Miasta Nowego Sącza”

Projekt jest powiązany z projektami 1-13 oraz 15 bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia/lub rozszerzenia oferty istniejącej Placówki Diennej Opieki w Mieście Nowy Sącz wypełnia założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 15 „Aktywizacja społeczna osób starszych, zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Gminy Grybów”

Projekt jest powiązany z projektami 1-14 bo ich realizacja przyczyni się do poprawy dostępności miejsc świadczenia usług dla osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oferujących wsparcie dzienne, co szczegółowo przedstawia opis całej wiązki.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Diennej Opieki w gminie Grybów wypełnia założenia Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego w odniesieniu do usług wsparcia na rzecz osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem, niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, który zakłada funkcjonowanie minimum jednego dziennego domu pomocy na terenie każdej gminy w Małopolsce. Problemu z dostępnością miejsc świadczenia usług społecznych nie można rozpatrywać w żadnych granicach administracyjnych, w szczególności w odniesieniu do Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, stąd działania zmierzające do niwelacji tzw. „białych plam” (tj. miejsc z niedostatecznym dostępem do oferty wsparcia osób niesamodzielnych przez dzienne domy pomocy i kluby samopomocy) z mapy małopolski.

Realizacja projektu wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 5 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej niewykluczającej i solidarnej w myśl zasady „Nie zostawiaj nikogo w tyle” (Leave No One Behind – LNOB oraz kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego.

Projekt nr 16 „Kompleksowe wsparcie usług społecznych w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym”

Projekt jest powiązany z projektami 17 i 18 bo ich realizacja przyczyni się do zapewnienia wsparcia rodzin napotykających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych poprzez rozwijane placówek wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia i/lub rozszerzenia oferty istniejących Placówek Wsparcia Dziennego w Nowym Sączu przełożą się na wzrost odsetka dzieci i ich rodzin objętych wsparciem.

Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji.

Projekt nr 17 „Kompleksowe wsparcie usług społecznych w gminie Grybów”

Projekt jest powiązany z projektami 16 i 18 bo ich realizacja przyczyni się do zapewnienia wsparcia rodzin napotykających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych poprzez rozwijane placówek wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego w gminie Grybów przełożą się na wzrost odsetka dzieci i ich rodzin objętych wsparciem.

Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji.

Projekt nr 18 „Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży”

Projekt jest powiązany z projektami 16-17 bo ich realizacja przyczyni się do zapewnienia wsparcia rodzin napotykających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych poprzez rozwijane placówek wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego w gminie Podegrodzie przełożą się na wzrost odsetka dzieci i ich rodzin objętych wsparciem.

Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Przedsięwzięcia nr 1-15 są również zintegrowane z określonymi w ramach tego samego celu szczegółowego Strategii ZIT inwestycjami w modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych i społecznych dla mieszkańców SOF (3.1.1). Kierunek rozwoju usług w nurcie deinstytucjonalizacji jest sporym wyzwaniem dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Wymaga to bowiem koordynacji różnych działań, zarówno inwestycyjnych jak i tzw. „miękkich”. Tak zaprogramowane działania posłużą rozwiązywaniu problemów identyfikowanych przez społeczności lokalne Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w odniesieniu do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem i dostępu do usług społecznych mieszkańców oraz wsparcia rodzin napotyających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych poprzez tworzenie nowych oraz rozwijane już istniejących placówek wsparcia dziennego.

Projekt nr 19 „Utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego w Przysietnicy”

Projekt jest powiązany z projektami 16-18 bo ich realizacja przyczyni się do zapewnienia wsparcia rodzin napotyających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych poprzez rozwijane placówek wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Projekt spełnia warunki zintegrowania, ponieważ korzyści w postaci utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego w gminie Stary Sącz przełożą się na wzrost odsetka dzieci i ich rodzin objętych wsparciem.

Realizacja projektu wynika z części kierunkowej strategii: Cel 3 ZIT: Wysoka jakość życia na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, Cel szczegółowy: 3.1 Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych, Działanie: 3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji.

Przedsięwzięcia nr 1-15 są również zintegrowane z określonymi w ramach tego samego celu szczegółowego Strategii ZIT inwestycjami w modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych i społecznych dla mieszkańców SOF (3.1.1). Kierunek rozwoju usług w nurcie deinstytucjonalizacji jest sporym wyzwaniem dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Wymaga to bowiem koordynacji różnych działań, zarówno inwestycyjnych jak i tzw. „miękkich”. Tak zaprogramowane działania posłużą rozwiązywaniu problemów identyfikowanych przez społeczności lokalne Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w odniesieniu do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem i dostępu do usług społecznych mieszkańców oraz wsparcia rodzin napotyających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych poprzez tworzenie nowych oraz rozwijane już istniejących placówek wsparcia dziennego.

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia Uwagi
1	Zapewnienie opieki osobom niesamodzielnym, w tym ze względu na wiek oraz usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych	LGD Korona Sądecka Partner: Gmina Kamionka Wielka	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	555 689	2026-2027	grudzień 2025	Wskaźniki produktu Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – 255 osób Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie – 35 osób
2	Wsparcie usług społecznych poprzez utworzenie Placówki Dziennej Opieki na terenie Gminy Łososina Dolna	Gmina Łososina Dolna	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	591 728	2024-2026	sierpień 2024	
3	Wsparcie usług społecznych w gminie Nawojowa	Gmina Nawojowa	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	232 876	2024-2026	sierpień 2024	
4	Wsparcie usług społecznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie w Gminie Gródek nad Dunajcem	Fundacja Instytut Państwa i Prawa Partner: Gmina Gródek nad Dunajcem	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	489 865	2024-2026	sierpień 2024	Wskaźniki rezultatu Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 300 233 osób Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej - 255
5	Wsparcie osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie gminy Łabowa	LGD Korona Sądecka Partner: Gmina Łabowa	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	324 086	2026-2027	grudzień 2025	
6	Wsparcie usług społecznych na terenie gmin Łącko i Stary Sącz	LGD Brama Beskidu Partnerzy: Gmina Stary Sącz, Gmina Łącko	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	844 444	2024-2026	sierpień 2024	

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

7	Wsparcie usług społecznych na terenie Gminy Ryto	LGD Brama Beskidu Partner: Gmina Ryto	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	198 850	2024-2026	sierpień 2024	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług - 3 Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie - 35
8	Utworzenie Placówki Diennej Opieki na terenie gminy Krynica-Zdrój	Fundacja Rozwoju Regionów Partner: Gmina Krynica-Zdrój	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	879 563	2024-2026	sierpień 2024	
9	Wsparcie osób starszych i zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Miasta Grybów	Miasto Grybów	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	317 249	2024-2026	sierpień 2024	
10	Wsparcie usług społecznych w Gminie Chelmec	Gmina Chelmec	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	1 534 784	2024-2026	sierpień 2024	
11	Wsparcie osób niesamodzielnych na terenie Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój	Fundacja Rozwoju Regionów Partner: Miasto i Gmina Piwniczna-Zdrój	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	557 544	2024-2026	sierpień 2024	
12	Kompleksowe wsparcie usług społecznych na terenie Gminy Muszyna	LGD Brama Beskidu Partner: Gmina Muszyna	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	611 338	2024-2026	sierpień 2024	
13	Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości usług społecznych dla osób niesamodzielnych z Gminy Korzenna	Gmina Korzenna	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	770 916	2024-2026	sierpień 2024	
14	Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości usług społecznych dla osób niesamodzielnych z Miasta Nowego Sącza	Miasto Nowy Sącz	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	2 214 225	2024-2026	sierpień 2024	
15	Aktywizacja społeczna osób starszych, zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Gminy Grybów	Gmina Grybów	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu C	563 597	2026-2028	sierpień 2024	
16	Kompleksowe wsparcie usług społecznych w Sądeckim Obszarze Funkcjonalnym	Miasto Nowy Sącz	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu B	2 214 225	2024-2026	sierpień 2024	
17	Kompleksowe wsparcie usług społecznych w gminie Grybów	Gmina Grybów	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu B	794 119	2026-2028	sierpień 2024	
18	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Gmina Podegrodzie	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu B	709 703	2024-2026	sierpień 2024	
19	Utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego w Przysietnicy	LGD Brama Beskidu Partner: Gmina Stary Sącz	FEM 2021-2027, CS 4k, Działanie FEMP.06.33, Typ projektu B	816 549	2026-2028	grudzień 2025	

* 1 EUR = 4,4074

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Tabela 21. Lista projektów w ramach działania 4.1.1 Wspomaganie działań przyczyniających się do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz 4.1.2 Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz rozwoju oferty turystycznej – Tryb konkurencyjny (kwota przydzielana poza algorytmem ZIT)

Skrócona nazwa przedsięwzięcia (wiązki projektów)
Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarze Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.
Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu Strategii ZIT, przez przedsięwzięcie (wiązkę projektów) ze wskazaniem podejścia zintegrowanego (ZIT)
Cel 4 Wspieranie kultury, dziedzictwa naturalnego i zrównoważonej turystyki Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego Podejmowane działania mają na celu przede wszystkim przeciwdziałanie negatywnym skutkom pandemii COVID-19, która walcie przyczyniła się do osłabienia i ograniczenia ruchu turystycznego, co wpłynęło na spowolnienie rozwoju gospodarczego obszaru funkcjonalnego. Rozwój turystyki przynosi wiele korzystnych zmian. Turystyka pobudza bowiem lokalną gospodarkę poprzez to, że napływa do niej kapitał, rozwijają się małe i średnie przedsiębiorstwa, powstają nowe miejsca pracy, lokalne firmy notują wyższe obroty, zwiększają się dochody miejscowej ludności. Cechą charakterystyczną Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego są bez wątpienia unikatowe walory przyrodnicze i krajobrazowe. Łączna powierzchnia gruntów leśnych, obszarów prawnie chronionych oraz terenów zieleni wynosi 196 ha. Na terenie SOF znajduje się ponadto 13 rezerwatów przyrody, 11 rezerwatów leśnych oraz po jednym krajobrazowym i przyrody nieożywionej oraz 11 obszarów Natura 2000. Znajdują się tu miejscowości, będące uzdrowiskami (Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój), zaspokajające potrzeby turystów uprawiających sporty zimowe, o walorach religijnych z licznymi cerkwiemi lub kościołami oraz miejscowości z atrakcjami regionalnymi o silnym wpływie kultury ludowej. Warto również zaznaczyć, iż Sądecki Obszar Funkcjonalny położony jest na przygraniczu ze Słowacją, co jest niezwykle ważnym czynnikiem kształtującym ruch turystyczny. Kluczowe jest zatem wzmocnienie roli gospodarczej oraz kompleksowy rozwój gospodarki i oferty turystycznej na całym obszarze SOF. Przyczyni się to do wzmocnienia roli turystyki, poprawy warunków życia mieszkańców oraz zwiększenia siły powiązań pomiędzy członkami SOF, dzięki tworzeniu produktów turystycznych promujących i przyczyniających się do zwiększenia rozpoznawalności obszaru funkcjonalnego.
Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektów
Projekt nr 1 – projekt zakłada rozbudowę i promocję infrastruktury Miodnego Szlaku wraz ze wsparciem infrastruktury towarzyszącej Projekt nr 2 – modernizacja wieży widokowej na Eliaszkówce wraz z remontem szlaku pieszego i elementów małej architektury oraz modernizacja szlaków pieszo-rowerowych na górę Kicarz Projekt jest komplementarny z przedsięwzięciem pn. "Ścieżki spacerowo-biegowe na górze Eliaszkówka oraz na górze Węgielnik w Piwnicznej Zdroju" ujętym w Strategii terytorialnej Partnerstwa Związku Gmin Krynicko-Popradzkich. Zakres prac obu projektów wskazuje na osiągnięcie jednego celu, jednak nie jest tożsamy i nie zachodzi ryzyko podwójnego finansowania tego samego wydatku. Projekt nr 3 - stworzenie oferty turystycznej opartej na potencjałach oraz walorach kulturowych i przyrodniczych parku Węgielnik wraz z modernizacją obiektów turystycznych i małej architektury Projekt jest komplementarny z przedsięwzięciem pn. "Modernizacja infrastruktury turystycznej na terenie Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój" ujętym w Strategii terytorialnej IIT na lata 2021-2027 dla uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w Małopolsce. Zakres prac obu projektów wskazuje na osiągnięcie jednego celu, jednak nie jest tożsamy i nie zachodzi ryzyko podwójnego finansowania tego samego wydatku. Projekt nr 4 – modernizacja infrastruktury kultury w gminie Grybów w tym wyposażenie ich w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną Projekt nr 5 – projekt usunięty z listy Projekt nr 6 – modernizacja obiektu, w którym prowadzona będzie działalność kulturalna, w tym dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w mieście Grybów wraz z dostosowaniem obiektu dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt nr 7 – projekt usunięty z listy Projekt nr 8 - projekt przewiduje wykonanie II etapu prac związanych z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Bartkowa – Posadowa oraz Gródek nad Dunajcem, w ramach utworzenia produktu turystycznego bazującego na lokalnych potencjałach oraz walorach kulturowych i przyrodniczych jeziora Rożnowskiego, a dzięki wsparciu infrastruktury utworzenie terenu dostosowanego do potrzeb zrównoważonej turystyki i stworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej. Projekt nr 9 - prace konserwatorskie i zabezpieczające przyczyniające się do utrwalenia substancji zabytkowych kapliczek, cennych zasobów dziedzictwa Projekt nr 10 – przeprowadzenie prac modernizacyjnych terenu Mofety im. Prof. Henryka Świdzińskiego – unikalnego w skali kraju pomnika przyrody nieożywionej - wraz z zagospodarowaniem terenu i elementów małej architektury. Projekt nr 11 - planowane jest wprowadzenie innowacyjnych form wypoczynku, utworzenie nowych elementów w istniejącym parku, w oparciu o atrakcyjną przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowo-uzdrowiskową dla turystów i kuracjuszy. Dzięki temu powstanie nowa oferta turystyczna i uzdrowiskowa, a przez to wzmocniony zostanie potencjał rozwojowy Uzdrowiska Muszyna. Projekt nr 12 - projekt zakłada kreowanie lokalnej przestrzeni publicznej poprzez innowacyjne zagospodarowanie terenu wokół zabytkowych Dworów na terenie Gminy Korzenna

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

Projekt nr 13 - realizacja projektu wynika z konieczności zapewnienia rozwoju, zachowania, upowszechniania, pielęgnacji i ochrony dziedzictwa kulturowego ziemi łąckiej w zakresie sadownictwa. Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są sady, będące najstarszymi sadami w województwie. Lokalne muzeum, będzie skupiać i chronić wszelkie ślady i pamiątki łąckiej tradycji sadowniczej oraz pozwoli poznać korzenie sadownicze naszych przodków.

Projekt nr 14 - realizacja projektu wynika z konieczności zapewnienia rozwoju, zachowania, upowszechniania, pielęgnacji i ochrony dziedzictwa kulturowego ziemi łąckiej poprzez m.in. doposażenie sal konferencyjno-ekspozycyjnych. Stworzenie nowoczesnej bazy do działalności kulturalnej oraz integracji życia społecznego w tym zakresie umożliwi pobudzenie i aktywizację różnych grup nie tylko z terenu gminy, ale całego woj. małopolskiego.

Projekt nr 15 - realizacja projektu wynika z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom tras turystycznych, przebiegających po drogach gminnych oraz rozwoju i upowszechniania walorów kulturowo-przyrodniczych regionu. Zakres obejmuje m.in. budowę ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych na terenie gminy wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Projekt nr 16 – zagospodarowanie terenu Góry Zyndrama – miejsca odkrycia prehistorycznej osady obronnej wraz z budową elementów małej architektury i zabezpieczeniem miejsc odsłoniętych w trakcie wykopaliśk oraz wytyczenie i oznakowanie ścieżki łączącej Górę Zyndrama z nowo tworzoną parkiem tematycznym w Jazowsku.

Projekt nr 17 - rozwój działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Łabowej poprzez uruchomienie filii w miejscowości Krzyżówka. Projekt obejmuje budowę obiektu użyteczności publicznej o przeznaczeniu związanym z funkcją kulturową wraz z poszerzeniem oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży, grup nieformalnych oraz środowisk twórczych, zwiększenie oferty kulturalnej poprzez wielofunkcyjne wykorzystanie sceny oraz sali wielofunkcyjnej do organizacji warsztatów, wernisaży, pokazów, wystaw, zajęć tanecznych, pozyskanie nowych odbiorców, uczestników spektakli teatralnych, muzycznych oraz innych wydarzeń kulturalnych, dostosowanie nowo powstałej filii GOK do wymogów stawianych przez rozwój nowych technologii i wysokich oczekiwań społecznych.

Projekt nr 18 - główny cel projektu jest rozwój oferty turystycznej bazującej na lokalnym potencjale oraz walorach kulturowych i przyrodniczych, dzięki wsparciu infrastruktury do potrzeb zrównoważonej turystyki i stworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej. W ramach projektu przewiduje się m.in. modernizację istniejących ciągów pieszych oraz dróg prowadzących w kierunku atrakcji turystycznych, dostosowanie funkcjonalności traktów do wzmożonego ruchu pieszego, przebudowę infrastruktury teletechnicznej, a także elementy małej architektury i zaplecze sanitarne.

Projekt nr 19 – utworzenie pieszego szlaku turystycznego prowadzącego do zrewitalizowanego obszaru po byłej szkole podstawowej w Tabaszowej

Projekt nr 20 - rozwój szlaku turystycznego służący właściwemu ukierunkowaniu ruchu turystycznego, przyczyniający się do zwiększenia atrakcyjności gminy poprzez modernizację i promocję szlaku pieszego łączącego dwie miejscowości

Projekt nr 21 – projekt usunięty z listy

Projekt nr 22 – zagospodarowanie parku Dębina poprzez budowę nowych alejek, elementów małej architektury, oczyszczenie stawów, wykonanie pomostu

Projekt nr 23 – prace modernizacyjne poszczególnych elementów małej architektury wraz z pracami związanymi z zagospodarowaniem wolnej przestrzeni w Gminie Kamionka Wielka

Projekt nr 24 – projekt przewiduje prace modernizacyjne obiektów kulturalnych (domów kultury, bibliotek, muzeów) wraz z doposażeniem tych obiektów w nowe technologie oraz dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego

Projekt nr 25 – projekt usunięty z listy

Projekt nr 26 – budowa ścieżek rowerowych na terenie miasta Nowego Sącza (wraz z infrastrukturą towarzyszącą) służących właściwemu ukierunkowaniu ruchu turystycznego przyczyniających się do zwiększenia atrakcyjności obszarów miejskich

Projekt nr 27 - modernizacja infrastruktury kultury w gminie Podegrodzie w tym wyposażenie ich w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną

Projekt nr 28 - głównym celem projektu jest rozwój oferty turystycznej bazującej na lokalnym potencjale oraz walorach kulturowych i przyrodniczych dzięki wsparciu infrastruktury do potrzeb zrównoważonej turystyki i stworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej

Projekt nr 29 - budowa ścieżki rowerowej łączącej trasę rowerową z głównymi trasami jezdni służącą właściwemu ukierunkowaniu ruchu turystycznego, przyczyniająca się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu

Projekt nr 30 - dostosowanie układu ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej służące właściwemu ukierunkowaniu ruchu turystycznego, przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.

Projekt nr 31 - kontynuacja dostosowania układu ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej służąca właściwemu ukierunkowaniu ruchu turystycznego, przyczyniająca się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu

Projekt nr 32 - w ramach zadania zostanie wybudowany skatepark wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Tęgoborze nad Jeziorem Rożnowskim jako działanie przyczyniające się do rozwoju oferty turystycznej. Stworzony ponadlokalny produkt turystyczny będzie bazował na potencjałach oraz walorach przyrodniczych tego obszaru, który przyczyni się także do zwiększenia ruchu turystycznego.

Projekt nr 33 - budowa wieży widokowej wraz ze strefą aktywności turystycznej w Tyliczu

Wskazanie zgodności projektu z programem

- wsparcie ukierunkowane będzie na realizację działań przyczyniających się do rozwoju lokalnych podmiotów prowadzących działalność kulturalną.
- realizacja działań przyczyniać się będzie do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych
- nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu, a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych operacji.

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

- wsparcie finansowe z EFRR skierowane będzie na projekty turystyczne, które są: wspierane odpowiednią analizą popytu i oceną potrzeb w celu ograniczenia ryzyka nieefektywności; są skoordynowane z projektami w sąsiednich obszarach, unikając nakładania się i konkurencji oraz mają wpływ wykraczający poza sam projekt na stymulowanie aktywności turystycznej w regionie, jak również są trwałe i będą utrzymywane po ich zakończeniu,

- wspierane będą prace przy zabytkach nieruchomych (wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa małopolskiego lub inwentarzy muzealiów) wraz z ich otoczeniem, umożliwiające zachowanie dotychczasowych lub nadanie nowych funkcji zabytkom.

- realizowane będą projekty na terenie zabytkowych parków i ogrodów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych z wykorzystaniem ich potencjału dla rozwoju turystyki.

Wiązka projektów realizuje Cel polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych, Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

Powiązanie z innymi projektami/wskazanie konkretnych cech zintegrowania projektu (ZIT)

Wiązka zintegrowanych projektów pn. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarze Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego realizuje określone w Strategii ZIT cele: cel strategiczny nr 4. Wspieranie kultury, dziedzictwa naturalnego i zrównoważonej turystyki Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, cel szczegółowy 4.1 Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kultury i turystyki, działanie 4.1.1 Wspomaganie działań przyczyniających się do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz działanie 4.1.2 Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz rozwoju oferty turystycznej

Przedsięwzięcia będą wdrażane poprzez realizację uzupełniających się projektów, które przyczyniać się będą przede wszystkim do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych. Rezultatem będzie podniesienie atrakcyjności Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, gdyż turystyka to sektor, który tworzy rynek pracy i umożliwia wzrost zatrudnienia.

Projekty spełniają warunki zintegrowania, ponieważ korzyści z ich realizacji przełożą się na cały Sądecki Obszar Funkcjonalny. Realizacja przedsięwzięć będzie sprzyjać włączeniu społecznemu i redukcji ubóstwa oraz będzie prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie i jakości życia mieszkańców. Rozwój infrastruktury kultury będzie uwzględniać wymagania w zakresie dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej, co zwiększy dostępność oferty kulturalnej w całym obszarze funkcjonalnym, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów, rodzin z małymi dziećmi. Służyć będzie wszystkim mieszkańcom jak i osobom odwiedzającym Sądecki Obszar Funkcjonalny.

Wzmocniane będą również powiązania funkcjonalne miast z obszarami wiejskimi. Wsparcie kierunkowane będzie szczególnie na inwestycje oddziałujące na cały obszar funkcjonalny oferując mieszkańcom i turystom pełnowartościowy produkt w postaci kompleksowej, zawierającej pakiet atrakcji oferty turystycznej, sprofilowanej pod kątem potrzeb indywidualnego odbiorcy. Priorytetowo będą traktowane inwestycje koncentrujące się na rozwijaniu oferty wykorzystującej potencjały obszarów atrakcyjnych krajoobrazowo, dotychczas słabo zagospodarowanych turystycznie, szczególnie związane z rozwojem zintegrowanej sieci tras rowerowych Spójne zestawienie walorów przyrodniczych i kulturowych zaowocuje możliwością opracowania zróżnicowanej oferty zawierającej elementy aktywnego wypoczynku, kultury i rozrywki, zgodnej z oczekiwaniami odbiorców.

Realizacja projektów wynika z części diagnostycznej strategii: Cel 7 diagnozy - Stworzenie przestrzeni życiowej atrakcyjnej pod względem edukacyjnym i turystycznym, Działania 7.3 Budowa i rozbudowa małej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (ścieżki pieszo-rowerowe, wiaty przystankowe, siłownie zewnętrzne, place zabaw), 7.4 Opracowanie programu (koncepcji) rozwoju turystyki na obszarze SOF (narzędzia, produkty, typ turysty oraz forma turystyki) przez podmiot zewnętrzny i 7.5 Wzbogacenie atrakcyjności turystycznej SOF poprzez wykorzystanie walorów historycznozabytkowych i krajoobrazowych oraz kierunkowej strategii: Cel 4 ZIT: Wspieranie kultury, dziedzictwa naturalnego i zrównoważonej turystyki Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego: 4.1 Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kultury i turystyki, Działanie: działanie 4.1.1 Wspomaganie działań przyczyniających się do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz działanie 4.1.2 Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz rozwoju oferty turystycznej.

L.p.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta/ew. partnerów	Planowane źródło finansowania	Maksymalna wartość wkładu UE € *	Planowany maksymalny okres realizacji (w latach)	Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (WOD) w ujęciu miesiąc/rok	Szacowana, skumulowana wartość wskaźnika dla przedsięwzięcia
1	Infrastruktura Miodnego Szlaku	Fundacja Po Zdrowie Do Natury	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	98 649	2024-2025	lipiec 2024	Wskaźniki produktu
2	Modernizacja szlaków na Kicarz, Eliaszkówkę oraz wieży widokowej	Miasto i Gmina Piwniczna - Zdrój	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	197 297	2024-2026		Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 14 Długość wspartych szlaków turystycznych – 12 km

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

3	Modernizacja terenu Węgielnika w Piwnicznej -Zdroju – II etap	Miasto i Gmina Piwniczna - Zdrój	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	197 297	2024-2026	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 300 233 osoby Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 29 Wskaźniki rezultatu Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 85 457 osób
4	Kompleksowe wsparcie oddolnych inicjatyw w zakresie infrastruktury kultury	Gmina Grybów	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu A	1 928 575	2024-2026	
6	Modernizacja obiektu zdegradowanego w Mieście Grybów	Miasto Grybów	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu A	3 857 149	2024-2026	
8	Zagospodarowanie terenu nad Jeziorem Rożnowskim w gminie Gródek nad Dunajcem – etap II	Gmina Gródek nad Dunajcem	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	1 381 077	2024-2026	
9	Prace konserwatorskie, zabezpieczające zabytkowych kapliczek pamiątek przeszłości położonych na terenie Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna	Gmina Muszyna	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu B	157 838	2024-2025	
10	Modernizacja terenu Mofety im. Prof. Henryka Świdzińskiego – unikalnego w skali kraju pomnika przyrody nieożywionej	Gmina Muszyna	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	887 834	2024-2026	
11	Wprowadzenie innowacyjnych form wypoczynku w Rodzinnym Parku Rekreacji w Uzdrowisku Muszyna	Gmina Muszyna	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	789 187	2024-2025	
12	Wykreowanie przestrzeni publicznej przy Zabytkowych Dworach w Gminie Korzenna	Gmina Korzenna	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu B	986 483	2024-2026	
13	Utworzenie Centrum Myśli i Tradycji Sadowniczej	Gmina Łącko	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	325 000	2024-2026	
14	Doposażenie Centrum Kultury i Edukacji Muzycznej celem udostępnienia dziedzictwa kulturowego ziemi łąckiej oraz prezentującej badania i odkrycia archeologiczne na Górze Zyndrama w Maszkowicach	Gmina Łącko	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu A	450 000	2024-2026	
15	Poprawa bezpieczeństwa i rozwój ruchu turystycznego na terenie Gminy Łącko poprzez utworzenie tras alternatywnych do Velo Dunajec	Gmina Łącko	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	720 000	2024-2026	
16	Zagospodarowanie Góry Zyndrama w Maszkowicach oraz utworzenie parku tematycznego w Jazowsku celem udostępnienia dziedzictwa Gminy Łącko	Gmina Łącko	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	720 000	2024-2026	
17	Budowa budynku w Krzyżówce jako filii Gminnego Ośrodka Kultury w Łabowej	Gmina Łabowa	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu A	493 241	2025-2027	

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

18	Rewaloryzacja Starosądeckiej Starówki zmierzająca do rozwoju szlaków turystycznych oraz produktów turystycznych bazujących na lokalnych potencjałach oraz walorach kulturowych i przyrodniczych	Gmina Stary Sącz	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	1 677 022	2024-2026		
19	Budowa pieszej ścieżki turystycznej na odcinku od drogi powiatowej do zabudowań byłej szkoły wraz z wykonaniem obiektów turystycznych	Gmina Łososina Dolna	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	181 513	2025-2027		
20	Działania modernizacyjne kładki wiszącej Witowice Dolne – Tropie w miejscowości Witowice Dolne	Gmina Łososina Dolna	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	226 892	2025-2027		
22	Odbudowa parku Dębina na terenie gminy Kamionka Wielka	Gmina Kamionka Wielka	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	116 406	2024-2026		
23	Modernizacja miejsc przestrzeni publicznej pełniących funkcje turystyczne w Gminie Kamionka Wielka	Gmina Kamionka Wielka	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	100 000	2024-2026		
24	Kompleksowe wsparcie inicjatyw w zakresie infrastruktury kultury	Gmina Nawojowa	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu A	986 484	2024-2026		
26	Budowa zintegrowanych ścieżek rowerowych na terenie Nowego Sącza	Miasto Nowy Sącz	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	1 000 000	2024-2026		
27	Modernizacja obiektu kultury na terenie Gminy Podegrodzie	Gmina Podegrodzie	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu A	692 840	2025-2027		
28	Budowa oferty turystycznej na obszarze Gminy Podegrodzie	Gmina Podegrodzie	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	692 840	2025-2027		
29	Rozbudowa ścieżek turystyczno-rekreacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Podegrodzie	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	692 840	2025-2027		
30	Wytyczenie i budowa ścieżki rowerowej w Gminie Chelmic – etap 1	Gmina Chelmic	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	1 021 010	2024-2026		
31	Wytyczenie i budowa ścieżki rowerowej w Gminie Chelmic – etap 2	Gmina Chelmic	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu D	2 042 020	2024-2026		
32	Rozwój przestrzeni publicznej pełniącej funkcje turystyczne w Tęgoborzy	Gmina Łososina Dolna	FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C	136 135	2025-2027		

Strategia ZIT dla Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego

33	<i>Budowa wieży widokowej wraz ze strefą aktywności turystycznej w Tyliczu</i>	<i>Gmina Krynica-Zdrój</i>	<i>FEM 2021-2027, CS 5i, Działanie FEMP.07.02, Typ projektu C</i>	<i>1 200 000</i>	<i>2025-2027</i>		
----	--	----------------------------	---	------------------	------------------	--	--

* 1 EUR = 4,4074

11. Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Dane dotyczące opieki zdrowotnej na terenie SOF	22
Tabela 2. Rejestr Domów Pomocy Społecznej Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	23
Tabela 3. Długość dróg powiatowych i gminnych (utwardzonych) na terenie SOF w latach 2011-2021 (km).....	33
Tabela 4. Ocena stanu/potencjału jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	41
Tabela 5. Ilościowa i jakościowa ocena stanu jednolitych części wód podziemnych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	41
Tabela 6. Klasy jakości wód podziemnych na terenie Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	42
Tabela 7. Cele strategii ZIT	63
Tabela 8. Wskaźniki rezultatu strategii ZIT	64
Tabela 9. Wskaźniki produktu strategii ZIT	65
Tabela 10. Lista podmiotów wchodzących w skład Rady Programowej	74
Tabela 11. Plan finansowy Strategii ZIT	88
Tabela 12. Lista projektów w ramach działania 1.1.1 Modernizacja energetyczna obiektów publicznych	90
Tabela 13. Lista projektów w ramach działania 1.1.2 Inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali SOF	93
Tabela 14. Lista projektów w ramach działania 1.2.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej	96
Tabela 15. Lista projektów w ramach działania 1.2.2 Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach	100
Tabela 16. Lista projektów w ramach działania 2.1.1 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego.....	103
Tabela 17. Lista projektów w ramach działania 3.1.1 Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych	106
Tabela 18. Lista projektów w ramach działania 3.2.1 Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego	109
Tabela 19. Lista projektów w ramach działania 3.2.2 Tworzenie i modernizacja infrastruktury edukacji	112
Tabela 20. Lista projektów w ramach działania 3.1.2 Rozwój środowiskowych form aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całodobowej oraz 3.1.3 Ułatwienie dostępu do usług z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodnych z zasadami deinstytucjonalizacji	116
Tabela 21. Lista projektów w ramach działania 4.1.1 Wspomaganie działań przyczyniających się do ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz 4.1.2 Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz rozwoju oferty turystycznej – Tryb konkurencyjny (kwota przydzielana poza algorytmem ZIT)	125
Rysunek 1. Zasięg Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego – Powiat nowosądecki i Miasto Nowy Sącz ..	5
Rysunek 2. Powierzchnia poszczególnych jednostek administracyjnych SOF [ha]	6
Rysunek 3. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce - proponowane zasięgi MOF	7
Rysunek 4. Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	8
Rysunek 5. Obszary zmarginalizowane Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	9
Rysunek 6. Liczba mieszkańców jednostek SOF w 2021 roku.	11
Rysunek 7. Liczba przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i punktów przedszkolnych na terenie SOF w roku 2021 wraz z dynamiką zmian w okresie 2011-2021 – opracowanie własne na podstawie danych GUS	14
Rysunek 8. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie SOF w roku 2021 wraz z dynamiką zmian w okresie 2011-2021 – opracowanie własne na podstawie danych GUS	15
Rysunek 9. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2022 – opracowanie własne na podstawie danych GUS	19

Rysunek 10. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych na obszarze SOF wraz z dynamiką zmian 2011-2021 (%) – opracowanie własne na podstawie danych GUS.....	19
Rysunek 11. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie SOF w 2021 roku wraz z dynamiką zmian w latach 2011-2021	21
Rysunek 12. Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na terenie SOF w 2021 roku - opracowanie własne na podstawie danych GUS	27
Rysunek 13. Liczba uczestników i imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na terenie SOF w 2021 roku – opracowanie własne na podstawie danych GUS	28
Rysunek 14. Stopa bezrobocia na terenie SOF w latach 2011-2021 (%).....	30
Rysunek 15. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w jednostkach SOF w 2021 roku - opracowanie własne na podstawie danych GUS.....	31
Rysunek 16. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego	33
Rysunek 17. Indeks syntetyczny dostępności transportowej – drogowej	34
Rysunek 18. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w jednostkach SOF w 2021 roku - opracowanie własne na podstawie danych GUS	39
Rysunek 19. Odpady zebrane w 2021 roku - opracowanie własne na podstawie danych GUS	43
Rysunek 20. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca SOF w 2021 roku w - opracowanie własne na podstawie danych GUS	44
Rysunek 21. Schemat Organizacji Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny	71
Rysunek 22. Zasady wyboru projektów	87

Wykres 1. Liczba ludności SOF w latach 2011-2021	10
Wykres 2. Prognoza liczby mieszkańców SOF w latach 2025-2050 – opracowanie własne na podstawie polskawliczbach.pl	11
Wykres 3. Struktura wieku mieszkańców SOF w 2021 roku – opracowanie własne na podstawie danych GUS	12
Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie SOF w latach 2011-2021.....	13
Wykres 5. Saldo migracji Sądeckiego Obszaru Funkcjonalnego w latach 2011-2021.....	13
Wykres 6. Liczba lekarzy i dentystów pracujących według podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców oraz liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 1000 mieszkańców SOF	22
Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych ogółem oraz osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok.....	29
Wykres 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	30
Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie SOF w latach 2011-2021	31
Wykres 10. Liczba samochodów osobowych na terenie SOF w latach 2011-2021.....	35

Załącznik nr 1 – Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji społecznych projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2021-2027 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Opracowanie:
Biuro Stowarzyszenia Sądecki
Obszar Funkcjonalny